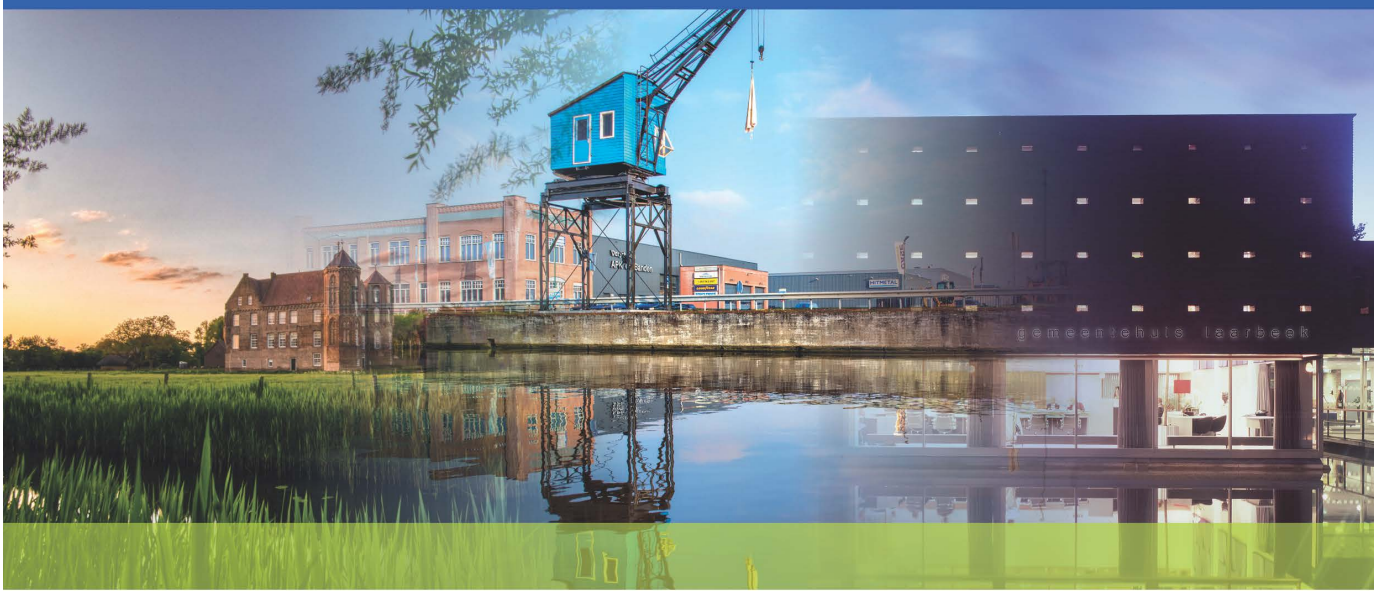
Begroting 2025

Scherp aan de wind

November 2024

Liever online lezen?
Scan de QR-code

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief **5**
1. Inleiding **6**
Algemeen 6
Procedure behandeling 6
Bestuursakkoord 7
Leeswijzer 7
2. Financiële samenvatting **8**
Inleiding 8
Meerjarenperspectief Kadernota 2025 8
Ontwikkelingen na de kadernota 2025 9
Financiële ontwikkelingen begroting 2025 9
Toelichting financiële ontwikkelingen 10
Actueel meerjarenperspectief 12
Structureel evenwicht 12
Reservepositie 12
3. Programma's **13**
1. Burger en bestuur 13
Portefeuillehouders 13
Ontwikkelingen 13
Ambities 13
Speerpunten 13
Wat willen we bereiken? 13
Wat gaan we daar voor doen? 14
Financiën 14
Toelichting financiële mutaties 15
Beleidsindicatoren 15
2. Veiligheid 16
Portefeuillehouders 16
Ontwikkelingen 16
Ambities 16
Speerpunten 16
Wat willen we bereiken? 16
Wat gaan we daar voor doen? 16
Financiën 17
Toelichting financiële mutaties 17
Beleidsindicatoren 18
3. Woon- en leefklimaat 19
Portefeuillehouders 19
Ontwikkelingen 19
Ambities 20
Speerpunten 21
Wat willen we bereiken? 21
Wat gaan we daar voor doen? 22
Financiën 24
Toelichting financiële mutaties 25
Beleidsindicatoren 26
Investeringen 26
4. Economie en werkgelegenheid 28
Portefeuillehouders 28
Ontwikkelingen 28
Ambities 28
Speerpunten 28
Wat willen we bereiken? 28
Wat gaan we daar voor doen? 29

Financiën 29
Toelichting financiële mutaties 30
Beleidsindicatoren 30
5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs 31
Portefeuillehouders....31
Ontwikkelingen 31
Ambities 33
Speerpunten....33
Wat willen we bereiken?....33
Wat gaan we daar voor doen?....34
Financiën 36
Toelichting financiële mutaties 37
Beleidsindicatoren 38
Investeringen 39
6. Financiën en bedrijfsvoering....40
Portefeuillehouders....40
Ontwikkelingen 40
Ambities 40
Speerpunten....40
Wat willen we bereiken?....40
Financiën 41
Toelichting financiële mutaties 42
Beleidsindicatoren 43
Investeringen 43
4. Paragrafen....44
4.1 Lokale heffingen 44
Geraamde belastinginkomsten (en overige heffingen) 44
Beleidsuitgangspunten 44
Overzicht lokale heffingen 45
Onroerendezaakbelasting 45
Rioolheffing 45
Afvalstoffenheffing 46
Verblijfsbelasting 46
Reclamebelasting 47
Leges 47
Markt- en staangelden 48
Lokale lastendruk....48
Kwijtscheldingsbeleid....48
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 50
Beleidsuitgangspunten 50
Weerstandscapaciteit....51
Risico's 54
Kengetallen financiële positie 55
Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 56
Solvabiliteitsratio 57
Grondexploitatie 57
Structurele exploitatieruimte 58
Belastingcapaciteit 58
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen....60
Algemeen....60
Beleidskader....60
Wegenbeleid....61
Bruggen en vlonders....61
Bermen en sloten....61
Openbare verlichting 62
Riolering 62

Waterbeheer 63
Groenbeleids- en groenstructuurplan 63
Bomen 64
Natuurterreinen, landschapselementen en bossen 64
Speelplekken 64
Gemeentelijke gebouwen 65
4.4 Financiering 67
Algemeen 67
Risicobeheer 67
Financiering 67
Financieringsbehoefte 68
Rente(toerekening) 68
4.5 Bedrijfsvoering 70
Organisatieontwikkeling 70
Dienstverlening 71
Informatisering & automatisering 71
Planning & Control 73
Personeel 73
Rechtmatigheid 74
4.6 Verbonden partijen 75
Beleidsuitgangspunten 75
Overzicht verbonden partijen 76
4.7 Grondbeleid 94
4.8 Wet open overheid 95
5. Financiële begroting 96
5.1 Overzicht van baten en lasten 96
Uitgangspunten 96
Incidentele baten en lasten 98
Structurele reservemutaties 100
5.2 Financiële positie 101
Geprognosticeerde balans 101
EMU-saldo 102
Financiering 102
Reserves & voorzieningen 102
5.3 Overzicht per taakveld 105

Aanbiedingsbrief

Voor u ligt de programmabegroting 2025-2028. Een begroting waarin we ons voorbereiden en inspelen op financiële uitdagingen die ons te wachten staan vanaf 2025. In de Kadernota 2025 hebben we al benoemd dat de komende jaren financieel niet makkelijk gaan worden voor gemeenten. Het is aan ons om ondanks dit gegeven te blijven investeren in Laarbeek.

Bijdragen vanuit het Rijk
Een groot deel van onze begroting is gebaseerd op bijdragen die wij ontvangen vanuit het Rijk. We zien dat deze bijdragen aanzienlijk dalen, terwijl onze (wettelijke) verplichtingen én ambities gelijk blijven. Zoals in de Kadernota 2025 al beschreven is, zijn we al begonnen met voorzorgsmaatregelen. Het is onze uitdaging om met minder inkomsten toch te blijven ontwikkelen en investeren in onze samenleving. Het is ons gelukt om voor 2025 een sluitende begroting aan te bieden. Daarnaast sluiten we onze ogen niet voor de uitdagingen in de komende jaren.

Kansen
Onze financiële positie is al jaren goed. Dat maakt dat er ondanks de zorgen ook kansen zijn. We zijn deze raadsperiode een weg ingeslagen om duurzaam te investeren in onze samenleving. Dat blijven we doen! Thema's als duurzaamheid, welzijn, sociale cohesie, leefbaarheid, leefomgeving, veiligheid, mobiliteit en economie blijven hoog op de agenda staan. Deze thema's staan ook benoemd in het bestuursakkoord 2022-2026. Vanwege de financiële vooruitzichten zijn we nu terughoudend met het aandragen van nieuwe initiatieven. Ondanks onze ambities moeten we realistisch zijn zodat we afspraken of beloftes die we maken waar kunnen maken.

Tot slot
Zowel op korte als op lange(re) termijn zien we dat we nieuwe wegen moeten bewandelen om onze samenleving sterk te houden. Woorden als 'eigen regie' en 'zorg voor elkaar' worden steeds vaker genoemd. Uiteraard staan we er als gemeentebestuur voor om onze rol stevig te pakken. We zetten ons dan ook met veel enthousiasme én vertrouwen in voor ons mooie Laarbeek.

1. Inleiding

Algemeen

Voor u ligt de begroting 2025 van de gemeente Laarbeek. In de begroting informeren wij u over het voorgenomen beleid en maken we een financiële vertaling van alle activiteiten in de komende jaren. De begroting is het document waarin de gemeentelijke uitgaven (lasten) en inkomsten (baten) bij elkaar worden gebracht.

Na beoordeling van de begroting kan de provincie repressief of preventief toezicht instellen. Repressief toezicht is het normale toezicht en houdt in dat de begroting direct kan worden uitgevoerd zonder dat hier vooraf goedkeuring van de provincie voor nodig is. Preventief toezicht is de uitzondering en houdt in dat de provincie begrotingswijzigingen eerst goed moet keuren voordat tot uitvoering kan worden overgegaan.

Om elk jaar in aanmerking te komen voor het repressieve toezicht zorgen we ervoor dat:
- de begroting structureel en reëel in evenwicht is;
- de jaarrekening (15 juli) en begroting (15 november) tijdig wordt verzonden.

Met **structureel evenwicht** bedoelen we dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dit blijkt uit het structurele gedeelte van het begrotingssaldo. Als dit positief is, spreken we van een structureel evenwicht. De provincie beoordeelt jaarlijks óf de eerste jaarschijf (het begrotingsjaar) óf uiterlijk de laatste jaarschijf van de meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is.
Een **reëel evenwicht** houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn.

Het perspectief van deze begroting is dat het eerste begrotingsjaar 2025 structureel sluitend is. Vanaf 2026 blijkt zijn de structurele baten onvoldoende om de structurele lasten te dekken. Dat heeft te maken met de landelijke terugval van de Rijksbijdrage in het Gemeentefonds. In onderstaande tabel is dit cijfermatig weergegeven.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Structureel	1.428	-1.431	-1.681	-1.763
Incidenteel	-2.719	-181	0	0
Begrotingstotaal	-1.292	-1.612	-1.681	-1.763

Procedure behandeling

In de commissie Sociale & Algemene Zaken van 17 oktober reiken we de begroting uit aan de fracties. Op 28 oktober wordt de begroting gepresenteerd in de Auditcommissie.

Technische vragen over de begroting die uiterlijk op 28 oktober worden ingediend, beantwoorden wij op 30 oktober. Technische vragen die daarna volgen beantwoorden we zo snel mogelijk, maar op een later moment.

Moties en amendementen op de begroting die uiterlijk op 4 november worden ingediend, voorzien wij van een schriftelijke reactie op 6 november.

In de raadsvergadering van 7 november wordt de begroting behandeld en vastgesteld.

Bestuursakkoord

Zoals ook bij de vorige twee begrotingen hebben wij bij de samenstelling van deze begroting rekening gehouden met het bestuursakkoord 2022-2026, vastgesteld in 2022.

Om de inhoud ervan eenvoudig te raadplegen hebben wij een link naar het bestuursakkoord opgenomen: bestuursakkoord 'Samen aan zet!'

Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** gaan we dieper in op de ontwikkeling van het begrotingssaldo. Als vertrekpunt hanteren we de stand uit de kadernota 2025-2028. Deze stand is aangevuld met recente raadsbesluiten, waaronder de structurele gevolgen uit de Financiële rapportage 2024.
De effecten van deze begroting op het begrotingssaldo zijn aan het einde van hoofdstuk 2 op hoofdlijnen toegelicht.

In **hoofdstuk 3** beschrijven we per programma de actuele ontwikkelingen en geven we aan wat de oorspronkelijke ambities zijn uit het bestuursakkoord. Aan de hand van deze ambities hebben we speerpunten geformuleerd (antwoord op 1e W-vraag: Wat willen we bereiken?). Vervolgens geven we aan wat we in 2025 gaan doen om deze speerpunten te realiseren (antwoord op 2e W-vraag: Wat gaan we ervoor doen?). Bij het onderdeel Financiën geven we inzicht in de lasten en baten op taakveld-niveau en lichten we de financiële mutaties toe (antwoord op 3e W-vraag: Wat mag het kosten?).

In **hoofdstuk 4** hebben we de volgende paragrafen beschreven:
- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Wet open overheid

In **hoofdstuk 5** geven we inzicht in de financiële begroting. De financiële begroting bestaat uit een overzicht van baten en lasten, een uiteenzetting van de financiële positie en een overzicht van de begroting 2025 per taakveld.

2. Financiële samenvatting

Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de ontwikkeling van het begrotingssaldo. Als vertrekpunt hanteren we de stand uit de kadernota 2025-2028. Deze stand is aangevuld met recente raadsbesluiten, waaronder de structurele gevolgen uit de Financiële rapportage 2024.
De effecten van deze begroting op het begrotingssaldo zijn aan het einde van dit hoofdstuk op hoofdlijnen toegelicht. In hoofdstuk 3 is dit gedetailleerder uitgewerkt per programma.

Uitkomsten septembercirculaire 2024
In deze begroting zijn de uitkomsten van de septembercirculaire niet verwerkt. Over de uitkomsten van de septembercirculaire informeren wij u afzonderlijk via een raadsinformatiebrief. Hierin brengen we ook in beeld wat de gevolgen van de septembercirculaire zijn voor het begrotingssaldo. De raadsinformatiebrief verstrekken wij u gelijktijdig met de begroting.
De begroting én de raadsinformatiebrief worden gezamenlijk betrokken bij de besluitvorming over de begroting in de raadsvergadering van 7 november.

Meerjarenperspectief Kadernota 2025

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024-2027	-1.477	-3.225	-3.547	-3.597
Ontwikkelingen na vaststelling begroting				
Raad 21 december 2023	264	246	228	210
Kadernota 2025	-635	887	1.091	1.042
Stand na de kadernota 2025	-1.848	-2.092	-2.228	-2.346

Ontwikkelingen na de kadernota 2025

Het verloop van het begrotingssaldo vanaf de kadernota 2025-2028 tot aan de Financiële rapportage 2024 is als volgt:

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Stand na kadernota 2025	-1.848	-2.092	-2.228	-2.346
Ontwikkelingen richting (meerjaren)begroting 2025				
Raad 13 juni 2024	4	4	4	4
Raad 4 juli 2024	-15	-24	-34	-43
Raad 22 augustus 2024	-18	-18	-18	-18
Raad 26 september 2024	0	0	0	0
Financiële rapportage 2024	37	-103	-121	-115
Startpositie Meerjarenbegroting 2025-2028	-1.839	-2.233	-2.397	-2.518
Incidentele effecten	-2.589	-86	0	0
Meerjarenperspectief - structureel	750	-2.148	-2.397	-2.518

Financiële ontwikkelingen begroting 2025

De financiële ontwikkelingen uit de begroting 2025 geven bij elkaar opgeteld een positief effect op het begrotingssaldo.

In het volgende overzicht zijn de financiële ontwikkelingen onderverdeeld in de volgende categorieën: bestaand beleid, kapitaallasten, loon- en prijsontwikkeling, nieuw beleid en overige mutaties < € 25.000.

In de begroting 2025 is er geen **nieuw beleid**. Dit heeft verschillende oorzaken:
- We bouwen voort op beleid dat in voorgaande jaren is vastgesteld;
- Er is geen structurele ruimte voor nieuwe ambities die geld kosten;
- Nieuwe beleidsontwikkelingen zijn eerder al opgenomen in de kadernota 2025-2028.

De bedragen **bestaand beleid** zijn toegelicht.
Voor de **loon- en prijsontwikkeling** is een indexering van 2,2% toegepast. De kosten hiervan zijn gedekt uit de stelpost Indexering. Hierdoor is de loon- en prijsontwikkeling budgetneutraal verwerkt.

Het voordeel op de **kapitaallasten** wordt voornamelijk veroorzaakt door een aangepaste rekenrente op de investeringen (was 0,5%, wordt 0,13%).

De **overige mutaties** worden niet toegelicht.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Bestaand beleid	321	382	477	490
Kapitaallasten	224	222	223	254
Loon- & prijsontwikkeling	0	0	0	0
Nieuw beleid	0	0	0	0
Overige mutaties	3	18	16	12
Totaal ontwikkelingen begroting 2025-2028	548	621	716	755

Toelichting financiële ontwikkelingen

Bestaand beleid

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Actualisatie Legesverordening 2025 - Hoofdstuk 2	**46**	**46**	**46**	**46**

De inschattingen voor diverse onderdelen in de Legesverordening zijn geactualiseerd. Daarnaast vindt een verhoging van de tarieven plaats van 5%. Op basis van de huidige ervaringen met de Omgevingswet hebben we verbeteringen aangebracht in onze producten en de onderbouwing hiervan. Omdat er nog geen volledig jaar is doorlopen, is de beschikbare data op dit moment nog beperkt. Samen met de Omgevingsdienst gaan we hier het komende jaar verdere verbeteringen in aanbrengen.

Bijstelling exploitatie afvalverwerking en opbrengst afvalstoffenheffing	**46**	**46**	**46**	**44**

De exploitatielasten en -baten met betrekking tot afvalverwerking zijn geactualiseerd.

Bijstelling stelpost vervangingsinvesteringen	**50**	**62**	**62**	**77**

We hebben in de begroting een structurele stelpost opgenomen om de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen op te kunnen vangen. Dit budget hebben we bijgesteld naar de laatst bekende cijfers.

College van B&W - actualisatie loonkosten	**32**	**32**	**32**	**32**

Bijstelling op basis van herrekening loonkosten College van B&W op basis van actuele CAO-gegevens.

Informatiebeveiligingsbeleid	**-35**	**-35**	**0**	**0**

De eisen die voortvloeien uit wet- en regelgeving van informatiebeveiliging worden steeds scherper. We moeten komende jaren maatregelen gaan treffen om aan de NIS2-richtlijnen te voldoen. De huidige capaciteit is niet voldoende om nieuwe wetgeving zoals de AI-wet te implementeren in onze bedrijfsvoeringprocessen en dit op juiste manier te monitoren. Vooralsnog gaan we ervan uit dat incidentele middelen nodig zijn om tijdig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Invoering PodiumD	**-15**	**-60**	**0**	**0**

Laarbeek staat aan de vooravond om het huidige dienstverleningsplatform eSuite te vervangen. Dit gebeurt in samenwerkingsverband Dimpact. Het nieuwe platform heet PodiumD. De voorbereidingswerkzaamheden zijn in volle gang en kunnen binnen bestaande capaciteit worden uitgevoerd. De start voor de organisatie brede invoering van het component 'zaak van het platform' staat gepland vanaf 2026. Hiervoor is extra capaciteit nodig voor projectleiding. De vernieuwing van een dienstverleningsplatform wordt gemiddeld een keer per acht jaar uitgevoerd. De inzet is dan ook incidenteel. Na afronding van het project worden de werkzaamheden in de lijnorganisatie uitgevoerd.

Meeropbrengst leges leggen van kabels en leidingen en de daarbij behorende degeneratiekosten	**55**	**55**	**55**	**55**

Sinds het gebruik (2e kwartaal 2023) van de software "Moor" ontvangen we meer leges voor het leggen van kabels en leidingen en de daarbij behorende degeneratiekosten. Dit zijn kosten die de gemeente moet maken nadat kabels en leidingen gelegd zijn en het straatwerk nog niet perfect ligt op die locaties.

Opvoering investering Heftruck	**0**	**0**	**0**	**0**

De huidige heftruck is aan het einde van de levensduur. Reparatie is niet meer rendabel. Deze moet dus worden vervangen. De aanschafprijs is € 25.000. De kapitaallasten die hieruit voortvloeien worden gedekt door de stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen en is daardoor budgetneutraal voor deze begroting.

Privacy	**-80**	**0**	**0**	**0**

Het inbedden van privacywetgeving in de organisatie vergt de komende periode de nodige aandacht. In de afgelopen jaren zijn niet alle benodigde werkzaamheden uitgevoerd en/of afgerond. Voorbeelden hiervan zijn de externe audit voor de Wet Politiegegevens, het updaten van het verwerkingsregister en volgen van DPIA-procedures. De beschikbare 0,5 fte voor een privacy-officer is vooralsnog onvoldoende om het komende jaar onze processen op het gewenste niveau te brengen. Hiervoor zijn incidenteel middelen nodig.

Verlaging stelpost nominale prijsstijgingen	**175**	**188**	**188**	**188**

Vanuit de meicirculaire 2024 gemeentefonds hebben we een bedrag gereserveerd voor nominale prijsstijgingen. In deze begroting 2025 hebben we de indexeringen verwerkt en wordt met dit journaal het restant toegevoegd aan het begrotingssaldo.

Verwerking financiële bijstelling Subsidiestaat 2025	**47**	**47**	**47**	**47**

Bij de vaststelling van de Begroting 2025 wordt tevens de Subsidiestaat 2025 vastgesteld. Dit leidt tot diverse budgettaire bijstellingen als gevolg van gewijzigde hoeveelheden als ook het toepassen van indexering.
Deze begrotingswijziging heeft betrekking op programma 2, 3 en 5.

Totaal Bestaand beleid	321	382	477	490

Actueel meerjarenperspectief

De financiële ontwikkelingen uit de begroting 2025 zorgen voor het volgende meerjarenperspectief:

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Stand na de Financiële rapportage 2024	-1.839	-2.233	-2.397	-2.518
Ontwikkelingen begroting 2025	548	621	716	755
Actueel Meerjarenperspectief 2025-2028	-1.292	-1.612	-1.681	-1.763

Structureel evenwicht

Onderstaande tabel geeft de splitsing van het exploitatiesaldo uit het meerjarenperspectief in incidenteel en structureel weer.

Actueel structureel meerjarenperspectief	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Actueel meerjarenperspectief 2025	-1.292	-1.612	-1.681	-1.763
Waarvan incidentele effecten	-2.719	-181	0	0
Actueel structureel saldo meerjarenperspectief 2025	1.428	-1.431	-1.681	-1.763

Reservepositie

Zoals blijkt uit de onderstaande verloopoverzichten blijft de reservepositie solide.

Op basis van Begroting 2025	Ultimo jaar								
bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserves	9.399	7.991	10.948	14.712	16.854	16.889	16.924	16.959	16.994
Bestemmingsreserves	12.109	15.038	14.678	16.538	17.734	20.079	20.683	20.688	20.693
Afschrijvingsreserves	23.341	22.721	23.183	22.301	23.208	22.526	21.831	21.111	20.401
Totaal reserves	44.229	46.658	48.809	53.551	57.796	59.494	59.438	58.758	58.088

3. Programma's

1. Burger en bestuur

Portefeuillehouders

Burgemeester De Boer

Ontwikkelingen

Opgaven
Als gemeente hebben we een voortrekkersrol in belangrijke dossiers zoals asiel- en huisvestingscrisis, koopkracht en inflatie en in het zoeken naar manieren om, ondanks de stikstof impasse, te kunnen blijven bouwen voor onze inwoners. Om uit de crisis-stand te komen is het zaak om de lokale integrale praktijk (de leefwereld) nadrukkelijker als uitgangspunt te hanteren voor één overheidsbeleid. Dit vraagt om versteviging van de positie van gemeenten en het sluiten van de cyclus beleid-uitvoering. Laarbeek neemt daarin nadrukkelijk haar verantwoordelijkheid, zowel voor wat betreft de taakvelden waar we als zelfstandige gemeente het verschil willen blijven maken voor onze inwoners, als de lokale, regionale en landelijke opgaven die we samen met collega-overheden oppakken.
Het college heeft ervaring met het ondersteunen van burgerinitiatieven. Daar zijn eerder goede resultaten mee bereikt. Het college blijft dit daarom van harte ondersteunen.

Ambities

A. Het samenspel tussen raad, bestuur en organisatie is een kracht van Laarbeek die we willen behouden.
B. We vinden het belangrijk om bewoners te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke plannen. Daarbij staan we open voor initiatieven uit de samenleving.
C. We zetten conform de Wet open overheid in op een actievere informatieverstrekking over onze besluitvorming en beleidsstukken.
D. We communiceren in begrijpelijke en duidelijke taal met onze inwoners.
E. We nemen een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten.
F. De gemeentelijke milieustraat voldoet aan de eisen van deze tijd.

Speerpunten

Wat willen we bereiken?

1.01 Met enige regelmaat wordt de samenwerking tussen raad, bestuur en organisatie geëvalueerd en vormgegeven, bijvoorbeeld door thematische bijeenkomsten.

1.02 We evalueren de nieuwe vergaderstructuur van commissie en raad.

1.03 De gemeente stelt een participatieverordening op. Basis voor deze verordening is het in 2021 vastgestelde participatiebeleid. In deze verordening wordt uiteengezet wat onder participatie wordt verstaan en wat inwoners en gemeente in dit verband in alle redelijkheid van elkaar mogen verwachten.

1.04 Initiatieven uit de samenleving worden - waar nodig en mogelijk - door de gemeente ondersteund en gefaciliteerd.

1.05 We spreken initiatiefnemers bij de beoordeling van plannen aan op het voeren van een zorgvuldige omgevingsdialoog.

1.06 We hanteren taalniveau B1 bij de communicatie met inwoners en spreken daarbij duidelijke en realistische verwachtingen uit op welke termijn men een reactie krijgt.

1.07 In het kader van goedschaligheid en samenwerking - met een natuurlijke gerichtheid op de Peelgemeenten en Brainport - wordt de horizon verbreed, bijvoorbeeld naar de gemeente Meierijstad.

1.08 Er wordt een besluit genomen over en krediet beschikbaar gesteld voor de noodzakelijke renovatie van de milieustraat. Hierbij wordt een aantal scenario's van dienstverlening, bijbehorende kosten en eventuele samenwerking met omliggende gemeenten onderzocht.

1.09 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we daar voor doen?

1.03 De gemeente stelt een participatieverordening op. Basis voor deze verordening is het in 2021 vastgestelde participatiebeleid. In deze verordening wordt uiteengezet wat onder participatie wordt verstaan en wat inwoners en gemeente in dit verband in alle redelijkheid van elkaar mogen verwachten.

Participatieverordening	*Planning*
Op 1 januari 2025 treedt het wetsvoorstel "Versterking participatie op decentraal niveau' in werking. Vanaf dan hebben gemeenten twee jaar de tijd om een Participatieverordening op te stellen, die de huidige Inspraakverordening uit 2003 vervangt. De projectgroep is begonnen met de voorbereidingen voor het opstellen van deze nieuwe participatieverordening. Eind 2025 is de verordening naar verwachting gereed.	12 - 2025

1.08 Er wordt een besluit genomen over en krediet beschikbaar gesteld voor de noodzakelijke renovatie van de milieustraat. Hierbij wordt een aantal scenario's van dienstverlening, bijbehorende kosten en eventuele samenwerking met omliggende gemeenten onderzocht.

Renovatie milieustraat	*Planning*
De voorbereidingen voor de realisatie van een vernieuwde milieustraat (planvorming en aanbesteding) worden afgerond en er wordt een start gemaakt met de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden.	12 - 2025

Financiën

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	-6.062	-6.643	-6.655	-6.674	-6.664	-6.663
Afval	-1.870	-2.078	-2.056	-2.056	-2.044	-2.042
Bestuur	-1.771	-1.950	-1.882	-1.915	-1.916	-1.916
Burgerzaken	-714	-928	-884	-884	-884	-884
Riolering	-1.708	-1.687	-1.833	-1.818	-1.820	-1.821
Baten	5.322	5.593	5.831	5.832	5.819	5.817
Afval	2.452	2.482	2.541	2.542	2.529	2.527
Bestuur	153	31	10	10	10	10
Burgerzaken	267	468	492	492	492	492
Riolering	2.451	2.612	2.788	2.788	2.788	2.788
Saldo van baten en lasten	-740	-1.050	-824	-842	-845	-846
Stortingen in reserves	-80	-180				
Onttrekkingen aan reserves	66	289	4	4	4	4
Resultaat	-754	-941	-820	-838	-841	-841

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de begrotingssaldi weer.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024-2027	**-881**	**-882**	**-876**	**-876**
Kadernota 2025	131	72	72	72
Financiële rapportage 2024	-43	-43	-50	-50
Startpositie Meerjarenbegroting 2025-2028	-793	-853	-854	-854
Bestaand beleid	78	78	78	76
Kapitaallasten	2	2	2	2
Overige mutaties	-97	-55	-57	-56
Loon- & prijsontwikkeling	-10	-10	-10	-10
Saldo Meerjarenbegroting 2025-2028	-820	-838	-841	-841

Toelichting financiële mutaties

Onderstaande tabel laat de mutaties uit de Programmabegroting 2025 zien.

		Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000		2025	2026	2027	2028
Bijstelling exploitatie afvalverwerking en opbrengst afvalstoffenheffing		**46**	**46**	**46**	**44**
	Lasten	6	6	6	6
	Baten	40	40	40	38

De exploitatielasten en -baten met betrekking tot afvalverwerking zijn geactualiseerd.

College van B&W - actualisatie loonkosten		**32**	**32**	**32**	**32**
	Lasten	32	32	32	32

Bijstelling op basis van herrekening loonkosten College van B&W op basis van actuele CAO-gegevens.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Producten Burgerzaken	Nee	aantal	2022	23	niet gemeten
Klantcontactmomenten Burgerzaken	Nee	aantal	2022	4.772	niet gemeten
Producten bouwen en wonen	Nee	aantal	2022	7	niet gemeten

2. Veiligheid

Portefeuillehouders

Burgemeester De Boer

Ontwikkelingen

Ondermijning
Het afgelopen jaar hebben we opnieuw ervaren dat de strijd tegen ondermijning voortdurende alertheid en gezamenlijk optreden vraagt. De investering in een groene BOA en het LIT (Laarbeek interventie team) werpt inmiddels zijn vruchten af. In 2025 wordt dit verder bestendigd, onder meer in het samenspel met onze partners in het veiligheidsdomein.

Herijking evenementenbeleid
Het evenementenbeleid is vastgesteld in 2024. In 2025 wordt dit beleid geëvalueerd en waar nodig aangescherpt.

VTH beleid
In 2023 is het VTH beleid herijkt. In 2025 wordt uitvoering gegeven aan dit beleid. Tevens worden de groenblauwe acties samen met de partners (politie, ODZOB, Veiligheidsregio, PIT) in 2025 voortgezet.

Ambities

A. Inwoners dragen op basis van wederkerigheid mede verantwoordelijkheid voor een veilige samenleving.
B. Ondermijning wordt aangepakt en niet geaccepteerd.
C. Een integrale beoordeling en afweging van aanvragen voor evenementen is noodzakelijk.
D. De kwaliteit en kwantiteit van de brandweer is op orde en de genormeerde aanrijtijden worden gehaald.

Speerpunten

Wat willen we bereiken?

2.01 Raad en college staan zij-aan-zij in de aanpak van ondermijning en andere vormen van criminaliteit.

2.02 We treden daadkrachtig op tegen afvaldumping, stropers en crossers, in het bijzonder in kwetsbare natuurgebieden als De Biezen en ’t Gulden Land.

2.03 We blijven inzetten op toezicht in het buitengebied, onder andere door inzet van de groene BOA

2.04 Het evenementenbeleid wordt herijkt.

2.05 De door de veiligheidsregio ingezette wervingsactie voor vrijwilligers bij de lokale brandweer wordt gecontinueerd tot het moment dat de brandweer voldoende is bemenst.

2.06 We gaan beleid ontwikkelen op het gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte.

Wat gaan we daar voor doen?

2.04 Het evenementenbeleid wordt herijkt.

Evaluatie evenementenbeleid	*Planning*
Evenementenbeleid is vastgesteld in 2024. In 2025 wordt dit beleid geëvalueerd en waar nodig aangescherpt.	12 - 2025

2.06	We gaan beleid ontwikkelen op het gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte.	
	Evalueren en opstellen camerabeleid	*Planning*
	Er is een pilot met cameratoezicht bij bedrijventerrein de Bemmer. Na de pilot (in 2025) wordt de inzet van cameratoezicht geëvalueerd. De resultaten vormen de input voor het op te stellen camerabeleid.	12 - 2025

Financiën

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	-2.018	-2.104	-2.129	-2.129	-2.123	-2.123
Crisisbeheersing en brandweer	-1.502	-1.556	-1.583	-1.583	-1.585	-1.585
Openbare orde en veiligheid	-516	-548	-547	-547	-539	-539
Baten	97	111	110	110	110	110
Crisisbeheersing en brandweer	82	82	81	81	81	81
Openbare orde en veiligheid	15	28	28	28	28	28
Saldo van baten en lasten	-1.921	-1.993	-2.020	-2.020	-2.014	-2.014
Onttrekkingen aan reserves	4		4	4	4	4
Resultaat	-1.917	-1.993	-2.016	-2.016	-2.010	-2.010

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de begrotingssaldi weer.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024-2027	**-1.980**	**-1.980**	**-1.983**	**-1.982**
Kadernota 2025	-81	-81	-81	-81
Financiële rapportage 2024	-6	-6	5	5
Startpositie Meerjarenbegroting 2025-2028	-2.067	-2.066	-2.058	-2.058
Bestaand beleid	0	0	0	0
Kapitaallasten	3	3	3	3
Overige mutaties	53	53	51	51
Loon- & prijsontwikkeling	-5	-5	-5	-5
Saldo Meerjarenbegroting 2025-2028	-2.016	-2.016	-2.010	-2.010

Toelichting financiële mutaties

Onderstaande tabel laat de mutaties uit de Programmabegroting 2025 zien.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Verwerking financiële bijstelling Subsidiestaat 2025	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten	0	0	0	0

Bij de vaststelling van de Begroting 2025 wordt tevens de Subsidiestaat 2025 vastgesteld. Dit leidt tot diverse budgettaire bijstellingen als gevolg van gewijzigde hoeveelheden als ook het toepassen

van indexering.
Deze begrotingswijziging heeft betrekking op programma 2, 3 en 5.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Verwijzingen HALT	Ja	per 1.000 jongeren	2023	10	9
Winkeldiefstallen	Ja	per 1.000 inwoners	2023	0,2	1,0
Geweldsmisdrijven	Ja	per 1.000 inwoners	2023	2,4	2,5
Diefstallen uit woningen	Ja	per 1.000 inwoners	2023	1,5	1,1
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Ja	per 1.000 inwoners	2023	3,0	4,0

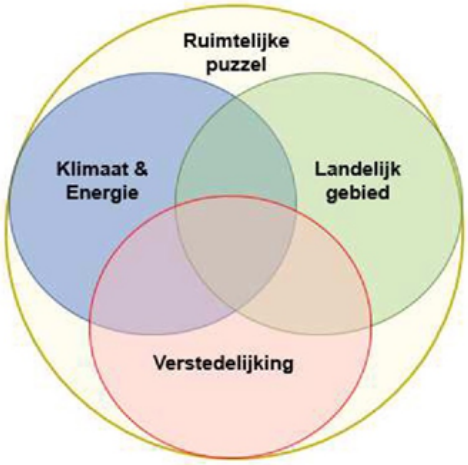
3. Woon- en leefklimaat

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt
Wethouder Van den Berkmortel

Ontwikkelingen

Inhoudelijke ontwikkelingen
De uiteenlopende opgaven en ambities op het gebied van klimaat en energie, verstedelijking en landelijk gebied vragen om een integrale aanpak. Laarbeek zet hierbij primair in op de processen binnen de MRE (Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant) en de subregio Peel, waar wij (samen met andere perifere gemeenten) tot passende kaders willen komen.

Tegelijkertijd legt de provincie een zogenaamde 'Ruimtelijke Puzzel' op het gebied van Duurzaamheid en Energie, Verstedelijking en Landelijk gebied. Hierin dienen beleidsontwikkelingen in het kader van het Provinciaal Meerjarig Investeringsprogramma Energie en Klimaat (PMIEK), het BPLG (Brabants Programma Landelijk Gebied), het BO Mirt (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) en het Ontwikkelperspectief voor NOVEX De Peel (en NOVEX Stedelijk Brabant) een plaats te krijgen. Deze Ruimtelijke Puzzel wordt vertaald in de afspraken tussen provincie Noord-Brabant en het Rijk (het zogenaamde Ruimtelijk Arrangement). Vanaf 2024 dienen de gemeenten deze ruimtelijke en financiële afspraken uit te werken op (sub)regionaal en lokaal niveau. Binnen onze eigen gemeentegrenzen zijn we bezig met het opstellen van de Omgevingsvisie Kernen.

Onze woningmarktopgave pakken we voortvarend op. In januari 2023 zijn de nieuwe prijsgrenzen vastgesteld en in maart 2023 is de Woondeal getekend. Hierin wordt gewerkt met een minimale woningbouwopgave in plaats van maximering van contingenten. We willen meer sociale huur en tweederde van de nieuwbouwwoningen moet in de categorie Betaalbaar vallen. Een en ander is doorvertaald in het in oktober 2023 vastgestelde Beleidskader Wonen (inclusief Woonzorgvisie).

De toenemende drukte op de wegen, onze zorg om de verkeersongevallencijfers en het onverminderde streven naar mobiliteitstransitie hebben eveneens onze volle aandacht. De N279, Deense Hoek en Beekse Brug en snelfietspaden moeten wat ons betreft zo snel mogelijk worden aangepakt. In november 2022 is de Regiodeal gesloten op basis waarvan 1,6 miljard (inclusief cofinanciering) wordt geïnvesteerd in de bereikbaarheid van de Brainportregio. In de begroting reserveren we de Laarbeekse bijdrage voor dit eerste maatregelenpakket.

Intussen is subregio Oost bezig met een apart maatregelenpakket Mobiliteit om ook in de periferie de bereikbaarheid te garanderen. Zelf zijn we inmiddels gestart met ons eigen Integrale Verkeersonderzoek. De Mobiliteitsvisie Laarbeek wordt in 2024 afgerond. In 2025 wordt verder gewerkt aan het Mobiliteitsplan Laarbeek.

De Laarbeekse duurzaamheidsagenda is volop in uitvoering. We zien echter dat onze inzet zich vooral concentreert op een drietal transities: de energietransitie, de klimaatadaptieve en biodiverse inrichting van de leefomgeving en de grondstoffentransitie. Dit vraagt om een evaluatie en eventueel herijking van de duurzaamheidsagenda. Hebben we nog steeds de juiste focus en stellen we de juiste prioriteiten? We bekijken in 2025 hoe we met de beschikbare middelen en menskracht de meeste impact kunnen maken en koppelen daar voor de komende jaren passende projecten aan.

Professionalisering en intensivering regionale samenwerking
In MRE verband wordt vanaf 2025 verdere uitvoering gegeven aan het samenwerkingsakkoord, de regionale ontwikkelingen en alle activiteiten gekoppeld aan de schaalsprong waaronder ook de Beethoven middelen. Ook op subregionaal niveau gaan we door met de professionaliseringsslag en ons zelf goed positioneren in de regionale opgave en ontwikkelingen. Ook binnen de gemeente gaan we verder aan de slag met de regionale uitdagingen door kansen te benutten, te prioriteren waar nodig en betrokken te zijn bij de regionale opgaven, overlegtafels, etc.
We dragen financieel bij aan de MRE en aan een Peel-programmamanager en werken als gemeenten onderling nog beter samen om een antwoord te vinden op de vele (boven)regionale beleidsontwikkelingen.

Ambities

A. Laarbeek blijft zich profileren als een landelijke, zelfbewuste gemeente die haar positie op korte afstand van Helmond en Eindhoven benut door te werken aan een aantrekkelijk buitengebied en woon- en leefklimaat. Aantrekkelijk voor zowel de inwoner als de (stedelijke) recreant die rust en ruimte ambieert (Profielschets Omgevingsvisie Buitengebied). Groei van het aantal woningen en inwoners is geen doel op zich.
B. Tot behoud van het dorpse karakter van de kernen wordt terughoudend omgegaan met het bebouwen van open plekken. Er dient in de kernen een goede balans te worden gezocht tussen woningbouw, groenbehoud, groenbeleving, speelvoorzieningen en klimaatadaptatie (waaronder waterretentie).
C. We zetten in op behoud van de eigen identiteit van de vier Laarbeekse kernen.
D. In het kader van de aanstaande inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt toegewerkt naar één omgevingsvisie en één omgevingsplan voor het gehele grondgebied van Laarbeek.
E. We blijven streven naar kansen en nieuwe economische dragers voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.
F. Laarbeekse jongeren en ouderen hebben de mogelijkheid om in hun eigen dorp passende woningen te kopen of te huren. Het aandeel jongeren en ouderen in de vier kernen dient zoveel mogelijk op peil te worden gehouden.
G. We streven bij bestaande en nieuwe woonbuurten naar de aanwezigheid van groen op korte afstand voor iedereen.
H. Wateroverlast ten gevolge van de klimaatverandering wordt zoveel als technisch en financieel mogelijk, voorkomen en teruggedrongen.
I. We blijven investeren in de ombouw naar en het onderhoud van een toekomstbestendige openbare ruimte.
J. We zetten in op het verankeren van duurzaamheid in alle beleidsonderwerpen en het aanbrengen van focus in concrete duurzaamheidsdoelstellingen.
K. We beschermen het erfgoed en houden het in stand.
L. We werken aan een verbeterde bereikbaarheid en beperken, in het kader van de leefbaarheid, de ervaren verkeersoverlast.
M. We stimuleren recreatief en functioneel fietsverkeer.

Speerpunten

Wat willen we bereiken?

3.01 Tussen de kernen Lieshout, Aarle-Rixtel, Beek en Donk en Mariahout wordt een bebouwingsvrije zone in acht genomen om te voorkomen dat deze kernen sluipenderwijs naar elkaar groeien. Doel is dat de kernen - met behoud van een eigen identiteit - zelfstandig waarneembaar blijven en niet visueel-ruimtelijk versmelten.

3.02 Bij het proces rond de gebiedsontwikkeling aan de Heuvel in Lieshout is niets doen geen optie. We gaan voor het beste plan voor Lieshout. Het plan wordt naast verlevendiging, stedenbouwkundige inpassing en verkeersveiligheid, ook getoetst aan haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak. De politieke beoordeling is voor de partijen een vrije kwestie in een open debat.

3.03 Wij stellen een Omgevingsvisie op voor de kernen die door de raad vóór 1 januari 2025 moet zijn vastgesteld. Het centrale thema hierin is meer integrale aandacht voor wonen, klimaat, water en groen binnen de bebouwde kom.

3.04 De beleidslijnen zoals verwoord in de beide omgevingsvisies voor het buitengebied en de kernen, worden in een omgevingsplan geïmplementeerd.

3.05 De Brede Plattelandsbestemming wordt uitgewerkt zoals verwoord in de vastgestelde Omgevingsvisie Buitengebied. Doel hiervan is meer juridische ruimte te bieden voor omzetting naar een andere functie in het buitengebied, zonder kostbare en tijdrovende procedures.

3.06 Landelijke en provinciale regels zijn leidend voor de landbouw. Wel stimuleren we boeren en tuinders om hun bedrijfsvoering te verduurzamen.

3.07 De gemeente wordt overspoeld met woningbouwinitiatieven. Het aantal woningen dat hiermee gepaard gaat overstijgt de woningbehoefte op de lange termijn. We maken in 2022 daarom ingrijpende keuzes in het woningbouwprogramma om de ontwikkeling van kansrijke projecten, in lijn met onze ambities in de Woonvisie, mogelijk te maken.

3.08 Bij inbreiding wordt allereerst ingezet op herbestemming, transformatie of vervanging van bestaande gebouwen, met name gericht op het bereiken van de doelstellingen in de Woonvisie.

3.09 Bij het streven om meer groen in de nabijheid van woningen te handhaven of te realiseren, geldt de 3-30-300 regel als denkrichting.

3.10 Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen wordt natuur-inclusiviteit van bebouwing en openbare ruimte als norm gehanteerd.

3.11 In afspraken met gebiedsontwikkelaars wordt bij de toewijzing van koop- en huurwoningen ingezet op voorrang voor de eigen inwoners, personen met een economische binding en spijtoptanten. Bij de uitgifte van gemeentelijke gronden worden eveneens de (juridische) mogelijkheden hiervoor benut. Daarnaast integreren we zelfbewoningsplicht in ons beleid.

3.12 Er worden onderhoudsplannen opgesteld voor het openbaar groen, waarbij groenbeleving, biodiversiteit en klimaatadaptatie leidende principes zijn.

3.13 We werken aan een normering voor een toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte, waarbij rekening wordt gehouden met mensen met een geestelijke of fysieke beperking.

3.14 Bij het terugdringen van wateroverlast ten gevolge van clusterbuien wordt ingespeeld op kansen (grondverwerving), maar worden inwoners ook gestimuleerd om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen.

3.15 Op het gebied van grootschalige opwek van energie wordt in beginsel ingezet op bewezen en effectieve maatregelen. Besparende maatregelen en zonnepanelen op het dak worden met voorrang gestimuleerd.

3.16 Bij de eventuele plaatsing van windmolens is voldoende draagvlak een vereiste, met lokaal eigenaarschap als uitgangspunt. Daarbij worden de resultaten en conclusies van de omgevingsdialoog meegenomen.

3.17 De gemeente blijft investeren in regionale samenwerking op het gebied van toerisme en recreatie. Laarbeek wordt als onderdeel van Land van de Peel gepromoot.

3.18 We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek, met het oog op het bevorderen van de biodiversiteit, met als zwaartepunten 't Gulden Land en de tweede fase van waterhouderij De Blauwe Poort. 't Gulden Land wordt in goede samenwerking met de gemeente Helmond en Waterschap Aa en Maas gecontinueerd.

3.19 We vinden de bescherming en instandhouding van het erfgoed in het algemeen en van Landgoed Eyckenlust, Landgoed Croy en Missieklooster Heilig Bloed erg belangrijk. Hierbij geldt 'behoud door ontwikkeling' als uitgangspunt.

3.20 Het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten en de Kerkenvisie worden opgesteld.

3.21 In verband met het grote aantal verkeersuitdagingen binnen het grondgebied van Laarbeek, wordt een Integrale Verkeersstudie verricht, met daarin een doorkijk naar en afstemming met de regionale verkeersproblematiek en de kansrijke inbreidings- en uitbreidingslocaties. In deze studie worden ook onderwerpen als de Sonseweg en de ervaren verkeersoverlast in de kernen meegenomen.

3.22 We accepteren een 2x2-baans N279, indien nut en noodzaak (Ladder van Verdaas) op basis van actuele cijfers zijn aangetoond.

3.23 Bij de planontwikkeling voor de N279 wijzen wij een omleiding rond Dierdonk, hetgeen nieuw asfalt betekent, af.

3.24 De aansluiting van de N615 op de N279 (fly-over) en de aansluiting van de Peeleindseweg op de N615 (rotonde) worden bij voorrang met een hoge urgentie geprioriteerd.

3.25 We streven naar het oplossen van het verkeersknelpunt bij de Beekse brug.

3.26 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we daar voor doen?

3.02 Bij het proces rond de gebiedsontwikkeling aan de Heuvel in Lieshout is niets doen geen optie. We gaan voor het beste plan voor Lieshout. Het plan wordt naast verlevendiging, stedenbouwkundige inpassing en verkeersveiligheid, ook getoetst aan haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak. De politieke beoordeling is voor de partijen een vrije kwestie in een open debat.

Gebiedsontwikkeling Heuvel	*Planning*
In 2025 wordt gestart met de tijdelijke herinrichting van de Heuvel en de herinrichting van Grotenhof en Kerkhofpad. Verder wordt in 2025 de planologische procedure gestart om de geplande nieuwbouw mogelijk te maken.	12 - 2025

3.03	Wij stellen een Omgevingsvisie op voor de kernen die door de raad vóór 1 januari 2025 moet zijn vastgesteld. Het centrale thema hierin is meer integrale aandacht voor wonen, klimaat, water en groen binnen de bebouwde kom.	
	Omgevingsvisie voor kernen	*Planning*
	Door het herhaaldelijk uitstellen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, is ook de datum waarop de gemeenten moeten beschikken over een vastgestelde Omgevingsvisie doorgeschoven, van 1 januari 2025 naar 1 januari 2027. Dit betekent dat er wettelijk minder tijdsdruk op de totstandkoming is. In juli 2024 heeft de commissie Ruimtelijke Zaken zich gebogen over het Koersdocument. De planning voorziet er nu in om in januari 2025 het ontwerp van de Omgevingsvisie Kernen ter visie te leggen. Raadsbehandeling is gepland op 1 mei 2025. Na de vaststelling is het zaak om de Omgevingsvisie Buitengebied en de Omgevingsvisie Kernen in elkaar te schuiven. De wet schrijft immers één Omgevingsvisie voor ten behoeve van het gehele grondgebied.	04 - 2025
3.10	Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen wordt natuur-inclusiviteit van bebouwing en openbare ruimte als norm gehanteerd.	
	Opstellen beleid Groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving.	*Planning*
	We vertalen de landelijke maatlat Groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving naar lokaal Laarbeeks beleid voor natuur-inclusiviteit, vergroening en klimaatadaptatie.	12 - 2025
3.18	We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek, met het oog op het bevorderen van de biodiversiteit, met als zwaartepunten ’t Gulden Land en de tweede fase van waterhouderij De Blauwe Poort. ’t Gulden Land wordt in goede samenwerking met de gemeente Helmond en Waterschap Aa en Maas gecontinueerd.	
	Visie 't Gulden land realiseren	*Planning*
	De visie voor ’t Gulden Land is in 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. De gebiedsontwikkeling in ’t Gulden Land draagt sterk bij aan de positionering van Laarbeek als Waterpoort van de Peel. Samen met de partners Waterschap Aa en Maas en gemeente Helmond zijn we sinds 2022 gestart met verschillende deelprojecten, waaronder natuurontwikkeling in de Kop van Aarle-Rixtel. In de komende jaren krijgt 't Gulden Land vorm als natuur- en recreatiegebied.	12 - 2026
	EVZ/beekherstelproject Blauwe Poort fase 2	*Planning*
	Rond de Aa, de Boerdonkse Aa en de Snelle Loop wordt samen met waterschap Aa en Maas een beekherstelproject uitgevoerd om aan de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water te kunnen voldoen. Dit wordt gecombineerd met de aanleg van een Ecologische Verbindingszone met extensieve recreatieve voorzieningen en aandacht voor cultuurhistorie.	10 - 2025
3.19	We vinden de bescherming en instandhouding van het erfgoed in het algemeen en van Landgoed Eyckenlust, Landgoed Croy en Missieklooster Heilig Bloed erg belangrijk. Hierbij geldt ‘behoud door ontwikkeling’ als uitgangspunt.	
	Uitvoeringsprogramma erfgoedbeleid	*Planning*
	Het geactualiseerde erfgoedbeleid (Een erfenis aan verhalen) voor 2021-2026 is in september 2021 vastgesteld door de raad. In het bijhorende uitvoeringsprogramma zijn acties per ambitie opgenomen tot en met 2026. Een van de onderdelen is dat er beleid wordt ontwikkeld zodat met betrekking tot cultuurhistorische waardevolle panden in het buitengebied afwegingen kunnen worden gemaakt.	12 - 2026

3.21	In verband met het grote aantal verkeersuitdagingen binnen het grondgebied van Laarbeek, wordt een Integrale Verkeersstudie verricht, met daarin een doorkijk naar en afstemming met de regionale verkeersproblematiek en de kansrijke inbreidings- en uitbreidingslocaties. In deze studie worden ook onderwerpen als de Sonseweg en de ervaren verkeersoverlast in de kernen meegenomen.	
	Opstellen mobiliteitsplan	*Planning*
	In verband met het grote aantal verkeersuitdagingen binnen het grondgebied van Laarbeek is in 2024 een Mobiliteitsvisie opgesteld. In 2025 wordt dit verder uitgewerkt in een Mobiliteitsplan.	12 - 2025
3.26	Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.	
	Jaarlijkse rapportage duurzaamheidsagenda	*Planning*
	De Laarbeekse duurzaamheidsagenda omschrijft aan de hand van 6 thema's welke activiteiten/projecten we uitvoeren op het vlak van duurzaamheid. Jaarlijks rapporteren we de stand van zaken en brengen we de raad in de positie om de prioriteiten voor het volgende jaar aan te geven.	12 - 2025

Financiën

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	-10.823	-16.545	-11.601	-11.375	-11.571	-11.724
Cultureel erfgoed	-118	-857	-104	-104	-104	-94
Economische promotie	-173	-1.128	-237	-237	-237	-237
Media	-407	-511	-400	-380	-380	-380
Milieubeheer	-2.658	-4.587	-2.934	-2.934	-2.917	-2.917
Musea	-23	-22	-22	-22	-22	-22
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.684	-3.445	-2.911	-2.990	-3.040	-3.075
Recreatieve havens	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Ruimte en leefomgeving	-1.640	-1.996	-1.449	-887	-887	-887
Verkeer en vervoer	-2.784	-3.593	-3.251	-3.529	-3.691	-3.820
Wonen en bouwen	-333	-400	-287	-287	-287	-287
Baten	2.353	3.288	1.550	1.550	1.550	1.550
Cultureel erfgoed	21	15	18	18	18	18
Economische promotie			155	155	155	155
Media	23	127				
Milieubeheer	1.096	1.796	447	447	447	447
Musea	1	1	1	1	1	1
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	76	69	63	63	63	63
Ruimte en leefomgeving	489	313	107	107	107	107
Verkeer en vervoer	61	203	215	215	215	215
Wonen en bouwen	586	763	543	543	543	543
Saldo van baten en lasten	-8.470	-13.256	-10.051	-9.825	-10.021	-10.174
Stortingen in reserves	-4.016	-5.761	-1.590	-90	-90	-90
Onttrekkingen aan reserves	4.041	5.334	687	181	230	220
Resultaat	-8.445	-13.684	-10.955	-9.735	-9.880	-10.044

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de begrotingssaldi weer.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024-2027	**-11.239**	**-9.871**	**-9.984**	**-10.135**
Raad 21 december 2023	264	246	228	210
Kadernota 2025	168	161	212	163
Raad 4 juli 2024	-15	-24	-34	-43
Financiële rapportage 2024	435	294	230	242
Startpositie Meerjarenbegroting 2025-2028	-10.387	-9.195	-9.347	-9.564
Bestaand beleid	87	87	87	87
Kapitaallasten	30	48	54	83
Overige mutaties	-576	-579	-579	-554
Loon- & prijsontwikkeling	-109	-96	-96	-96
Saldo Meerjarenbegroting 2025-2028	-10.955	-9.735	-9.880	-10.044

Toelichting financiële mutaties

Onderstaande tabel laat de mutaties uit de Programmabegroting 2025 zien.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Actualisatie Legesverordening 2025 - Hoofdstuk 2	**46**	**46**	**46**	**46**
Baten	46	46	46	46

De inschattingen voor diverse onderdelen in de Legesverordening zijn geactualiseerd. Daarnaast vindt een verhoging van de tarieven plaats van 5%. Op basis van de huidige ervaringen met de Omgevingswet hebben we verbeteringen aangebracht in onze producten en de onderbouwing hiervan. Omdat er nog geen volledig jaar is doorlopen, is de beschikbare data op dit moment nog beperkt. Samen met de Omgevingsdienst gaan we hier het komende jaar verdere verbeteringen in aanbrengen.

Meeropbrengst leges leggen van kabels en leidingen en de daarbij behorende degeneratiekosten		**55**	**55**	**55**	**55**
	Baten	55	55	55	55

Sinds het gebruik (2e kwartaal 2023) van de software "Moor" ontvangen we meer leges voor het leggen van kabels en leidingen en de daarbij behorende degeneratiekosten. Dit zijn kosten die de gemeente moet maken nadat kabels en leidingen gelegd zijn en het straatwerk nog niet perfect ligt op die locaties.

Verwerking financiële bijstelling Subsidiestaat 2025		**-15**	**-15**	**-15**	**-15**
	Lasten	-15	-15	-15	-15

Bij de vaststelling van de Begroting 2025 wordt tevens de Subsidiestaat 2025 vastgesteld. Dit leidt tot diverse budgettaire bijstellingen als gevolg van gewijzigde hoeveelheden als ook het toepassen van indexering.
Deze begrotingswijziging heeft betrekking op programma 2, 3 en 5.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Gemiddelde WOZ-waarde	Ja	x € 1.000	2023	394	394
Nieuw gebouwde woningen	Ja	per 1.000 woningen	2023	7,8	7,5
Demografische druk	Ja	%	2024	80,4	81,1
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Ja	€	2024	910	947
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Ja	€	2024	970	1.037

Investeringen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de investeringen binnen dit programma voor het begrotingsjaar 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028.

Conform het financieel beleid en de bijbehorende financiële verordening worden de voorgestelde investeringsbudgetten (kredieten) voor het nieuwe begrotingsjaar 2025 direct door de raad beschikbaar gesteld in 2025 bij vaststelling van de begroting.
De financiële ruimte voor de kapitaallasten van investeringen is in de kadernota 2025 opgenomen en zijn dus al verwerkt in het gepresenteerde saldo van de kadernota 2025.

Daarnaast zijn de toekomstige investeringsbudgetten van 2026 tot en met 2028 weergegeven. De hiervoor noodzakelijke financiële ruimte is wel in het meerjarig saldo verwerkt, maar deze investeringsbudgetten worden nu nog niet vastgesteld.

Wat betreft de investeringsbudgetten voor de jaarschijf 2025, behorend bij wegenbeheersplan, worden afzonderlijke voorstellen per plan voorgelegd aan de raad.

bedragen x € 1.000						
Omschrijving	Jaar inves-tering	Bruto inves-terings budget	Kapitaal lasten 2025	Kapitaal lasten 2026	Kapitaal lasten 2027	Kapitaal lasten 2028
Bijdrage in kosten afwaarderen Bakelseweg naar 60 km/uur	2025	60	0	2	2	2
Speelvoorzieningen 2025 (cf. speelruimteplan)	2025	61	0	4	4	4
Verduurzaming groen openbare ruimte 2025	2025	300	0	10	10	10
Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan 2025	2025	384	0	11	11	11
Speelvoorzieningen 2026 (cf. speelruimteplan)	2026	61	0	0	4	4
Verduurzaming groen openbare ruimte 2026	2026	300	0	0	10	10
Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan 2026	2026	399	0	0	12	12
Bijdrage snelfietsroutes Gemert - Helmond	2027	1.000	0	0	0	26
Speelvoorzieningen 2027 (cf. speelruimteplan)	2027	61	0	0	0	4
Verduurzaming groen openbare ruimte 2027	2027	300	0	0	0	10
Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan 2027	2027	415	0	0	0	12
Speelvoorzieningen 2028 (cf. speelruimteplan)	2028	61	0	0	0	0
Verduurzaming groen openbare ruimte 2028	2028	300	0	0	0	0
Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan 2028	2028	432	0	0	0	0
Verv. openbare verlichting cfm beleidsplan 2029	2029	449	0	0	0	0
Vervangen Openbare verlichting 2030	2030	467	0	0	0	0

4. Economie en werkgelegenheid

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt
Wethouder Van den Berkmortel

Ontwikkelingen

Regionale opgaven
De economische dynamiek in Zuidoost Brabant zorgt (naast de druk op woningen en voorzieningen) niet alleen voor een forse groei van de werkgelegenheid, maar stelt Brainport Eindhoven ook voor forse opgaven op het gebied van economische infrastructuur. Zowel de HTSM-sector (hightech systemen en materialen) als hun toeleveranciers groeien hard, wat een forse vraag aan nieuwe werklocaties oplevert.
Laarbeek heeft zich ingespannen om het Regionaal Bedrijventerrein Brainport een stapje dichterbij te brengen. Inmiddels is de locatie keuze voor het RBT bekend. Komend jaar wordt dit plan in regioverband uitgewerkt zodat het regionaal bedrijfsleven weer uit de voeten kan.
Binnen Laarbeek gaan we op zoek naar een nieuwe locatie voor onze lokale behoefte.
Onze inzet op het punt van bereikbaarheid (o.a. N279, Beekse Brug en snelfietspaden) is ook voor het Laarbeekse bedrijfsleven van belang. Deze en onze inzet op het gebied van bijvoorbeeld Recreatie en Toerisme en Centrumplan Lieshout vindt u terug in programma 3.

Ambities

A. Er zijn voldoende bedrijfskavels beschikbaar in Laarbeek en in de regio.
B. We nemen een actieve houding aan in het versterken van de winkelcentra en het tegengaan van leegstand van centrumpanden.
C. Arbeidsmigranten worden op een menswaardige manier gehuisvest.

Speerpunten

Wat willen we bereiken?

4.01 De gemeente ondersteunt de realisatie van een regionaal bedrijventerrein in de regio en zet tevens in op uitbreiding van bedrijventerrein Bemmer ten behoeve van de lokale behoefte.

4.02 De bestaande Retailnota wordt op actualiteit ververst.

4.03 In ons vestigingsbeleid wordt het bieden van (meer) werkgelegenheid als toewijzingscriterium gehanteerd.

4.04 De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid waar het gaat om de huisvesting van arbeidsmigranten, conform recent vastgesteld beleid.

Wat gaan we daar voor doen?

4.01 De gemeente ondersteunt de realisatie van een regionaal bedrijventerrein in de regio en zet tevens in op uitbreiding van bedrijventerrein Bemmer ten behoeve van de lokale behoefte.

Toekomstige vestigingslocaties	*Planning*
Om ook in de toekomst voldoende vestigingsmogelijkheden voor (lokale) bedrijven te hebben onderzoeken we de mogelijkheden voor het ontwikkelen van een nieuw lokaal bedrijventerrein.	12 - 2025

Samenwerkingsovereenkomst Regionaal Bedrijventerrein Brainport-Oost	*Planning*
Het realiseren van het Regionale Bedrijventerrein Brainport-Oost is een langdurig proces dat stap voor stap wordt doorlopen. De beoogde locatie is in beeld en de eerste benodigde besluiten hiervoor zijn genomen. In 2025 moeten afspraken worden gemaakt over de juridische structuur en financiën. Deze landen in een samenwerkingsovereenkomst.	12 - 2025

Financiën

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	-7.960	-4.359	-3.494	-3.548	-2.617	-1.023
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-53	-59	-46	-46	-46	-46
Beheer overige gebouwen en gronden	-17	-25	-21	-21	-21	-21
Economische ontwikkeling	-551	-633	-551	-451	-451	-451
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.788	-1.043	-766	-364	-48	-48
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-3.550	-2.538	-2.049	-2.666	-2.051	-457
Vennootschapsbelasting (VpB)		-60	-60			
Baten	7.723	4.600	4.359	3.752	2.223	629
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	73	60	60	60	60	60
Beheer overige gebouwen en gronden	32	45	45	45	45	45
Economische ontwikkeling	23					
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.818	1.382	1.234	805	83	83
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.777	3.113	3.020	2.842	2.035	441
Saldo van baten en lasten	-237	242	866	204	-394	-394
Stortingen in reserves	-1.639	-885	-1.420	-599		
Onttrekkingen aan reserves	1.444	90	60			
Resultaat	-432	-554	-495	-394	-394	-394

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de begrotingssaldi weer.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024-2027	**-576**	**-476**	**-476**	**-476**
Kadernota 2025	13	13	13	13
Financiële rapportage 2024	19	19	19	19
Startpositie Meerjarenbegroting 2025-2028	-544	-444	-444	-444
Kapitaallasten	17	17	17	17
Overige mutaties	39	39	39	39
Loon- & prijsontwikkeling	-6	-6	-6	-6
Saldo Meerjarenbegroting 2025-2028	-495	-394	-394	-394

Toelichting financiële mutaties

Onderstaande tabel laat de mutaties uit de Programmabegroting 2025 zien.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028

Er zijn geen mutaties die voor nadere toelichting in aanmerking komen.

Beleidsindicatoren

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. Deze is hieronder weergegeven als indicator.

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Vestigingen (van bedrijven)	Ja	per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jr	2023	206,3	202,7
Functiemenging	Ja	%	2023	47,9	49,8

5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

Portefeuillehouders

Wethouder Briels
Wethouder Slaets-Sonneveldt

Ontwikkelingen

Nederland heeft een hoogontwikkelde gezondheidszorg en een hoog niveau van sociale voorzieningen, zo ook Laarbeek. Echter staan de kwaliteit en de toegankelijkheid van onze zorg en ondersteuning onder druk. De vraag naar zorg neemt toe, vooral door vergrijzing. Tegelijkertijd zijn er grenzen aan de beschikbaarheid van zorg, mede door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. De groeiende zorgvraag zorgt bovendien voor een uitdaging bij het betaalbaar houden van de zorg en ondersteuning. Als we doorgaan op de huidige weg loopt de zorgketen vast en kan niet meer iedereen rekenen op goede en tijdige zorg en ondersteuning. Daarom werken we aan verbetering. Ook in Laarbeek moeten we hier mee aan de slag, we zien dezelfde uitdagingen.

Om verbeteringen te realiseren zijn er landelijk een aantal ontwikkelingen in gang gezet die invloed (gaan) hebben op de inrichting van het sociaal domein in Laarbeek:

Integraal zorgakkoord (IZA)
In het najaar van 2022 is het Integraal Zorgakkoord ondertekend door partijen uit zorg, ondersteuning en Welzijn (bijv. Federatie van ziekenhuizen), het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Samen werken deze partijen toe naar passende zorg en ondersteuning, samen met de patiënt, op de juiste plek en met de nadruk op gezondheid. Er wordt gewerkt aan een beweging van ‘zorg naar gezondheid’. Waar relevant worden ook de langdurige zorg, publieke gezondheid en het sociaal domein betrokken. Uitgangspunt is passende zorg: ‘in 2040 draagt de zorg optimaal bij aan het gezond (samen)leven van alle mensen in Nederland, in het besef dat daarvoor niet meer mensen en middelen beschikbaar zijn dan nu en dat dit gepaard moet gaan met de laagst mogelijke impact op klimaat en milieu.’
Hiervoor is een werkagenda opgesteld, gericht op onder andere passende zorg, regionale samenwerking, versterking organisatie eerstelijnszorg, samenwerking tussen sociaal domein, huisartsen en GGZ, gezond leven en preventie, arbeidsmarkt en ontzorgen zorgprofessionals. Daarnaast stellen gemeenten samen met andere partijen een werkprogramma op, waarin ze uitwerken hoe de gemeenten de afspraken concreet in gaan vullen. We doen dit in de Peelregio gezamenlijk vanuit het netwerk 'Peel Duurzaam Gezond'.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bouwen we aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Hiervoor maken we afspraken vanuit een gezamenlijke basis als rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars. We doorbreken schotten en werken domeinoverstijgend vanuit samenhang om zo bij te dragen aan de beweging naar de ‘voorkant’ waarin een gezonde samenleving centraal staat. Ook al is er sprake van gezondheidsproblemen, er is niet altijd (alleen) een medisch antwoord gewenst. We werken aan een beweging richting beter passende zorg en ondersteuning. We willen terug naar de nabijheid en de menselijke maat vanuit de lokale sociale basis of de sociale infrastructuur, in samenspraak met de inwoners. Het gaat om omzien naar elkaar.
De overheid heeft een grote rol bij het bevorderen van gezond gedrag in een gezonde leefomgeving, waarbij inzet gedifferentieerd ingezet wordt en een aparte en toegespitste aanpak vergt voor kwetsbare groepen, waarin de grootste stijging van gezondheidswinst te behalen is.

Dat vraagt gericht investeren: ongelijk investeren voor meer gelijke kansen. Voor de financiering van activiteiten om dit te realiseren is er vanaf 2023 één brede specifieke uitkering (SPUK) beschikbaar voor gemeenten.
Om deze doelen te behalen, staan de volgende thema's centraal, die lokaal en in de regio worden uitgewerkt:

- Het terugdringen van gezondheidsachterstanden
- Het bevorderen van de inrichting van een gezonde sociale en fysieke leefomgeving
- Het versterken van de sociale basis in wijken en buurten
- Het bevorderen van een gezonde leefstijl
- Het versterken van de mentale gezondheid van de inwoners
- Het ondersteunen van inwoners bij het vitaal ouder worden

Hervormingsagenda jeugd (HVAJ)
Het huidige jeugdstelsel is niet houdbaar. Daarom hebben het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en VNG samen de hervormingsagenda opgesteld. De Hervormingsagenda Jeugd heeft twee doelen:
1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning op de juiste plek en wanneer dit nodig is
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

De Hervormingsagenda Jeugd kent een transformatiedoelstelling; een inhoudelijke vernieuwing die de kwaliteit van de jeugdzorg verhoogt. Dit doen we niet alleen, maar in de samenwerking in regio Peel / 10vdJeugd. De hervormingsagenda richt zich primair op de beschikbaarheid, organisatie en houdbaarheid van de jeugdhulp en het jeugdhulpstelsel zelf. Secundair is de hervormingsagenda bedoeld als een breed maatschappelijke agenda, waarin waar nodig ook verbindingen gelegd worden met andere ontwikkelingen. De Hervormingsagenda Jeugd kent een achttal ontwikkellijnen:

1. De Jeugdwet helder positioneren in de bredere context van het sociaal domein en het afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht
2. De lokale toegang met stevige lokale teams versterken
3. Afbouw residentiële jeugdhulp: zo thuis mogelijk
4. Kwaliteitsverbetering en blijvend leren
5. Verbeteren regionale samenwerking en landelijke contractering specialistische zorg
6. Eenvoudiger uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten en aanpak negatieve effecten van marktwerking
7. Verbeteren inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring
8. Afspraken over financieel bestuurlijke verhoudingen en een meerjarig financieel kader

Integraal HuisvestingsPlan (IHP)
Naar verwachting wordt het in 2025 voor gemeenten verplicht om een meerjarig Integraal Huisvestingsplan te ontwikkelen. Hierbij dient in gelijkwaardigheid te worden samengewerkt met schoolbesturen. Gemeenten en scholen leggen het IHP vast voor vier jaren, met een doorkijk naar de verdere 12 jaren. Het IHP moet leiden tot goede schoolgebouwen, met inzicht in de kwaliteit van de schoolgebouwenportefeuille, met duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden en geldstromen en het leidt tot meer zekerheid voor schoolbesturen en gemeenten. Laarbeek is gestart met de ontwikkeling van het IHP en streeft naar een vaststelling in de raad in het 3de kwartaal van 2025. We willen hierbij vanuit een te ontwikkelen visie gaan werken waarbij we de belangen van de doelgroep maximaal behartigen met onderstaande items:

- Inclusief onderwijs en passend onderwijs;
- Thuisnabij onderwijs, zoals vastgelegd in het samenwerkingsverband (SWV), benadrukt dat passend onderwijs voor alle kinderen in de gemeente beschikbaar moet zijn. Dit houdt in dat kinderen zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs in hun eigen omgeving worden opgevangen;
- Doorlopende ontwikkellijn;

- Laarbeek richt zich op het creëren van een geïntegreerde en samenhangende omgeving voor kinderen van 0 tot 12 jaar. In de ogen van de betrokken partijen is het vormen van een (I)KC eerder een must dan een wens;
- Kerngericht onderwijs voor het Primair Onderwijs (PO);
- Dit betekend dat ieder dorp binnen de gemeente haar eigen school voor PO heeft. Maar dit houdt ook in dat er naar vergaande samenwerking moet worden gekeken bij twee scholen in één gebouw;
- Scholen op 1 locatie;
- Dit zorgt voor een betere verbinding binnen het schoolteam. Daarnaast is de schoolveiligheid beter te garanderen. Ook is het praktischer voor ouders, zij kunnen immers niet op 2 plekken tegelijk zijn.

Hiermee krijgen we als gemeente en schoolbesturen gezamenlijk meer grip op toekomstige ontwikkelingen en de bestaande portefeuille.

Regionale samenwerking

Om op een goede manier vorm en inhoud te geven aan bovengenoemde ontwikkelingen zijn we als gemeente Laarbeek afhankelijk van onze regionale samenwerkingen. Zo kennen we een samenwerking op het niveau van 21 gemeenten in samenwerking met GR GGD in de uitwerking van het GALA, kennen we de samenwerking Peel Duurzaam Gezond waarin gemeenten en zorgorganisaties samen sterk staan in de uitvoering van het IZA, wensen we een samenwerking op het niveau van 11 gemeenten in samenwerking met GR Peelgemeenten in de uitwerking van de Hervormingsagenda Jeugd en werken we strategisch samen in regio Peel met zes eigenstandige organisaties in de Koersagenda. We zijn actief werkzaam in deze samenwerkingen om met onze partners gezamenlijk strategie te bepalen en dit te vertalen naar lokaal beleid en uitvoering. Deze ontwikkelingen zijn tevens inputgevend voor de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk vastgoed, zodat het maatschappelijk vastgoed ook dienend is aan de sociale en duurzame doelstellingen.

Ambities

A. We willen een bijdrage leveren aan het tegengaan van de toenemende sociale en culturele tweedeling in de maatschappij.
B. We werken toe naar een sociaal domein zonder schotten met minder regels, met als doelstelling om goede zorg betaalbaar te houden.
C. We richten ons op de bestrijding van de (verborgen) armoede.
D. We zetten ons in voor een eenzaamheidsaanpak (voor jong en oud).
E. Vanwege het belang voor de samenleving blijven we verenigingen en vrijwilligers actief ondersteunen.
F. We blijven inzetten op een bredere kijk op (positieve) gezondheid.
G. We willen overbelasting van mantelzorgers voorkomen.
H. Voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt worden laagdrempelige voorzieningen gecreëerd, gericht op participatie (inclusiviteit).
I. De participatie van jeugd in de samenleving wordt bevorderd.
J. We onderschrijven het belang van algemeen toegankelijke voorzieningen.
K. We zorgen ervoor dat de functionaliteit en het beheer van onze accommodaties op orde blijven.

Speerpunten

Wat willen we bereiken?

5.01 De komende raadsperiode wordt gewerkt aan een nieuw Beleidsplan sociaal domein met als centrale thema's integraliteit, maatwerk, inclusiviteit, toegankelijkheid (in brede zin) en vindbaarheid.

5.02 We rollen vroegsignalering breder uit over het sociaal domein.

5.03 We blijven inzetten op activerend huisbezoek.

5.04 Het minimabeleid krijgt een stevige impuls met extra aandacht voor vroegsignalering.

5.05 We ontwikkelen de huiskamerprojecten door.

5.06 Laarbeek blijft inzetten op een 'dementie-vriendelijke gemeente'.

5.07 De mantelzorger wordt ondersteund en ontlast.

5.08 Schulddienstverlening wordt verder uitgebouwd.

5.09 We zijn ruimhartig in de opvang van statushouders en vluchtelingen.

5.10 We zetten in op maatwerk door samenwerking met alle partners die nodig zijn om mensen te helpen volwaardig deel te nemen aan de arbeidsmarkt en kijken daarbij over de grenzen van de bestaande regels en kaders heen.

5.11 Er vindt een herijking plaats van het accommodatiebeleid, waarbij tevens wordt gestudeerd op de wenselijkheid en uitvoerbaarheid van omni-verenigingen.

5.12 We zetten in op het toekomstbestendig maken van het Ontmoetingscentrum Beek en Donk.

5.13 De energieneutraliteit van gemeentelijke gebouwen wordt aangepakt, hetgeen een forse investering tot gevolg kan hebben. Hierbij wordt niet alleen naar de kosten, maar ook naar de opbrengsten en vervangingsinvesteringen gekeken. De gemeente streeft naar een 55% reductie van de CO2-voetafdruk van haar gemeentelijke gebouwen in 2030 (ten opzichte van 1990). Maatregelen worden bij voorkeur uitgevoerd tijdens natuurlijke vervangingsmomenten.

5.14 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we daar voor doen?

5.01 De komende raadsperiode wordt gewerkt aan een nieuw Beleidsplan sociaal domein met als centrale thema's integraliteit, maatwerk, inclusiviteit, toegankelijkheid (in brede zin) en vindbaarheid.

Burgerparticipatie inbedden in structuur sociaal domein	*Planning*
We willen inwoners vooraf betrekken als we nieuwe zaken op gaan starten. Ook willen we graag dat inwoners zelf aangeven waar prioriteiten moeten liggen. Met het opstellen van het nieuwe beleidsplan creëren we hier expliciet ruimte voor. Burgerparticipatie wordt een standaard onderdeel van onze werkwijze gedurende de looptijd van het beleidsplan. Hierbij besteden we daarnaast ook specifieke aandacht aan jeugdparticipatie (Bestuursakkoord, stimuleren jeugdparticipatie). Om deze werkwijze in te bedden is een extra impuls nodig, waar we de komende jaren actief mee aan de slag gaan.	12 - 2026

We willen inwoners vooraf betrekken als we nieuwe zaken op gaan starten. Ook willen we graag dat inwoners zelf aangeven waar prioriteiten moeten liggen. Met het opstellen van het nieuwe beleidsplan creëren we hier expliciet ruimte voor. Burgerparticipatie wordt een standaard onderdeel van onze werkwijze gedurende de looptijd van het beleidsplan. Hierbij besteden we daarnaast ook specifieke aandacht aan jeugdparticipatie (Bestuursakkoord, stimuleren jeugdparticipatie). Om deze werkwijze in te bedden is een extra impuls nodig, waar we de komende jaren actief mee aan de slag gaan.

	Uitvoeringsagenda beleidsplan Sociaal Domein 2023-2026	*Planning*
	We gaan samen met onze maatschappelijke partners en onze inwoners concrete invulling geven aan de uitvoeringsagenda van het beleidsplan Sociaal Domein. Hiervoor worden bijeenkomsten georganiseerd waarbij we per ontwikkellijn (Bevlogen samenwerking/integraliteit, normaliseren, inclusiviteit en zakelijke samenwerking rondom de inwoner) gaan ophalen hoe we datgene kunnen bereiken wat we willen bereiken, wat welke prioriteit heeft, wie welke rol daarin heeft met een bijbehorende planning. De eerste uitvoeringsagenda heeft een looptijd van twee jaar.	12 - 2026
5.12	We zetten in op het toekomstbestendig maken van het Ontmoetingscentrum Beek en Donk.	
	Toekomstbestendig Ontmoetingscentrum Beek en Donk	*Planning*
	Begin 2025 wordt aan de raad de keuze voorgelegd tussen twee scenario's voor het Ontmoetingscentrum. Nadat de raad een besluit genomen heeft, wordt een architect geselecteerd voor het ontwerp van het gebouw. Tijdens de ontwerpfase wordt ook het planologisch traject parallel daaraan doorlopen. Vervolgens wordt de realisatiefase voorbereid en een plan gemaakt voor het tijdelijk huisvesten van de gebruikers ten tijde van de realisatie. We verwachten eind 2025 de klaar te zijn met de voorbereiding zodat in 2026 gestart kan worden met de realisatie.	12 - 2025
5.13	De energieneutraliteit van gemeentelijke gebouwen wordt aangepakt, hetgeen een forse investering tot gevolg kan hebben. Hierbij wordt niet alleen naar de kosten, maar ook naar de opbrengsten en vervangingsinvesteringen gekeken. De gemeente streeft naar een 55% reductie van de CO2-voetafdruk van haar gemeentelijke gebouwen in 2030 (ten opzichte van 1990). Maatregelen worden bij voorkeur uitgevoerd tijdens natuurlijke vervangingsmomenten.	
	Uitvoeringsprogramma routekaart Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	*Planning*
	Het uitvoeringsprogramma van de vastgestelde Routekaart (februari 2023) verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed is in volle gang. Dit doen we in samenwerking met het Ontzorgingsloket van de Provincie Noord-Brabant, we hebben 3 accommodaties toe kunnen voegen aan het programma, waar we nu dus 7 panden op hebben staan. Voor 2025 staan de volgende 3 projecten klaar om uit te voeren, er is aanbesteed voor de projecten Sporthal Den Ekker, Sportpark De Hut en OBS 't Klokhuis, de voorlopige gunning is uit en ook voor deze projecten is DUMAVA-subsidie toegekend, de uitvoering van deze projecten zal samen de besturen van betreffende verenigingen, huurders/gebruikers gepland gaan worden. De verwachting is dat 2 projecten zeker in 2025 gestart gaan worden, te weten: sportpark De Hut Aarle-Rixtel en Sporthal Den Ekker.	12 - 2025
5.14	Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.	
	Pilot toekomstbestendige bibliotheek	*Planning*
	In 2024 en 2025 gaan we middels een pilot onderzoeken wat een toekomstbestendige bibliotheek in gemeente Laarbeek is. Hiervoor hebben we drie vormen van bibliotheken in de kernen. In Aarle-Rixtel hebben we een mini-servicepunt, in Lieshout een bibliotheek met kleinere collectie en in Beek en Donk een volwaardige bibliotheek. Tussentijds monitoren we middels het format, tijdens de kwartaalgesprekken bespreken we deze. Na afloop van de pilot weten we hoe een toekomstbestendige bibliotheek in gemeente Laarbeek eruit moet zien.	12 - 2025

Financiën

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	-28.133	-35.078	-32.030	-31.424	-31.496	-31.636
Arbeidsparticipatie	-215	-91	-122	-122	-122	-122
Begeleiding (WMO)	-525	-503	-561	-561	-561	-561
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-174	-200	-196	-196	-196	-196
Dagbesteding (WMO)	-203	-168	-186	-166	-166	-166
Geëscaleerde zorg 18-		-50				
Huishoudelijke hulp (WMO)	-1.227	-1.329	-1.437	-1.437	-1.437	-1.437
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-937	-1.265	-1.285	-1.285	-1.285	-1.285
Inkomensregelingen	-7.290	-7.402	-7.708	-7.743	-7.815	-7.888
Jeugdbescherming	-324	-399	-419	-419	-419	-419
Jeugdhulp ambulant landelijk	-543	-1.265	-741	-741	-741	-741
Jeugdhulp ambulant regionaal	-2.955	-2.668	-2.724	-2.224	-2.224	-2.324
Jeugdhulp met verblijf regionaal	-1.032	-1.134	-1.852	-1.852	-1.852	-1.852
Jeugdreclassering	-27	-29	-30	-30	-30	-30
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.038	-1.261	-1.176	-1.191	-1.191	-1.191
Onderwijshuisvesting	-360	-330	-290	-289	-295	-278
PGB Jeugd	-173	-184	-193	-193	-193	-193
PGB WMO	-88	-64	-111	-111	-111	-111
Samenkracht en burgerparticipatie	-4.750	-7.618	-3.889	-3.889	-4.048	-4.047
Sportaccommodaties	-1.155	-1.086	-1.224	-1.229	-1.236	-1.261
Sportbeleid en activering	-574	-529	-611	-526	-526	-526
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-43	-502	-404	-404	-404	-404
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.964	-2.138	-2.168	-2.193	-2.193	-2.193
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-953	-1.182	-1.182	-1.182	-1.182	-1.182
Volksgezondheid	-968	-1.025	-1.048	-1.048	-1.048	-1.048
WSW en beschut werk	-615	-2.655	-2.474	-2.393	-2.222	-2.182
Baten	8.739	10.046	5.800	5.906	5.923	5.923
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	12	12	14	14	14	14
Geëscaleerde zorg 18-	536	935				
Huishoudelijke hulp (WMO)				180	180	180
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	53	93	3	3	3	3
Inkomensregelingen	3.618	4.068	4.228	4.239	4.257	4.257
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	253	256	140	140	140	140
Onderwijshuisvesting						
Samenkracht en burgerparticipatie	3.287	3.911	747	747	747	747
Sportaccommodaties	216	197	192	192	192	192
Sportbeleid en activering	764	529	475	390	390	390
Volksgezondheid		42				
Saldo van baten en lasten	-19.395	-25.032	-26.231	-25.518	-25.573	-25.712
Stortingen in reserves	-541	-456				
Onttrekkingen aan reserves	1.866	1.406	428	428	428	428
Resultaat	-18.069	-24.083	-25.803	-25.090	-25.145	-25.285

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de begrotingssaldi weer.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024-2027	**-22.237**	**-22.079**	**-22.399**	**-22.514**
Kadernota 2025	-1.259	-1.275	-1.280	-1.372
Raad 13 juni 2024	-18	-18	-18	-17
Raad 22 augustus 2024	-20	-20	-20	-20
Financiële rapportage 2024	-2.298	-1.728	-1.492	-1.426
Startpositie Meerjarenbegroting 2025-2028	-25.832	-25.119	-25.209	-25.348
Bestaand beleid	62	62	62	62
Kapitaallasten	92	91	124	123
Overige mutaties	-71	-71	-69	-69
Loon- & prijsontwikkeling	-54	-53	-53	-53
Saldo Meerjarenbegroting 2025-2028	-25.803	-25.090	-25.145	-25.285

Toelichting financiële mutaties

Onderstaande tabel laat de mutaties uit de Programmabegroting 2025 zien.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Verwerking financiële bijstelling Subsidiestaat 2025	**62**	**62**	**62**	**62**
Lasten	62	62	62	62

Bij de vaststelling van de Begroting 2025 wordt tevens de Subsidiestaat 2025 vastgesteld. Dit leidt tot diverse budgettaire bijstellingen als gevolg van gewijzigde hoeveelheden als ook het toepassen van indexering.
Deze begrotingswijziging heeft betrekking op programma 2, 3 en 5.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Relatief verzuim	Ja	per 1.000 leerlingen	2023	8	21
Absoluut verzuim	Ja	per 1.000 leerlingen	2023	6,1	6,1
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ja	%	2023	2,3	1,9
Niet sporters	Ja	%	2022	45,2	47,9
Banen	Ja	per 1.000 inwoners 15-64 jr	2023	636,4	708,1
Jongeren met een delict voor de rechter	Ja	%	2022	1	1
Kinderen uit uitkeringsgezinnen	Ja	%	2022	3	3
Netto arbeidsparticipatie	Ja	%	2023	74,3	73,7
Werkloze jongeren	Ja	%	2022	onbekend	1
Personen met een bijstandsuitkering	Ja	per 10.000 inwoners	2023	147,4	173,7
Lopende re-integratievoorzieningen	Ja	per 10.000 inwoners 15-64 jr	2023	76,9	146,7
Jongeren met jeugdhulp	Ja	% van alle jongeren tot 18 jr	2023	10,8	12,5
Jongeren met jeugdbescherming	Ja	%	2023	0,8	onbekend
Jongeren met jeugdreclassering	Ja	%	nvt	onbekend	onbekend
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Ja	per 10.000 inwoners	2023	600	653
Omvang huishoudelijk restafval	Ja	kg per inwoner	2022	49	108
Hernieuwbare elektriciteit	Ja	%	2022	30,6	onbekend

Investeringen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de investeringen binnen dit programma voor het begrotingsjaar 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028.

Conform het financieel beleid en de bijbehorende financiële verordening worden de voorgestelde investeringsbudgetten (kredieten) voor het nieuwe begrotingsjaar 2025 direct door de raad beschikbaar gesteld in 2025 bij vaststelling van de begroting.
De financiële ruimte voor de kapitaallasten van investeringen is in de kadernota 2025 opgenomen en zijn dus al verwerkt in het gepresenteerde saldo van de kadernota 2025.

Daarnaast zijn de toekomstige investeringsbudgetten van 2026 tot en met 2028 weergegeven. De hiervoor noodzakelijke financiële ruimte is wel in het meerjarig saldo verwerkt, maar deze investeringsbudgetten worden nu nog niet vastgesteld.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Jaar inves-tering	Bruto inves-terings budget	Kapitaal lasten 2025	Kapitaal lasten 2026	Kapitaal lasten 2027	Kapitaal lasten 2028
Sportacc de Heibunders-Overige verduurzaming (routekaart)	2025	70	0	2	2	2
Sportacc de Heibunders-Zonnepanelen (routekaart)	2025	59	0	2	2	2
MFA de Dreef - Overige verduurzaming (routekaart)	2026	677	0	0	18	18
MFA de Dreef - zonnepanelen (routekaart)	2026	123	0	0	5	5
Nieuwbouw ontmoetingscentrum BD	2026	9.000	0	0	192	191
OBS Het Klokhuis - Zonnepanelen (routekaart)	2026	148	0	0	6	6
Sporthal de Klumper-Overige verduurzamingen (routekaart)	2027	616	0	0	0	16
Sporthal de Klumper-Zonnepanelen (routekaart)	2027	202	0	0	0	8

6. Financiën en bedrijfsvoering

Portefeuillehouders

Burgemeester De Boer
Wethouder Briels

Ontwikkelingen

Financieel perspectief
Voor 2025 hebben we een sluitend structureel resultaat en een gezonde financiële vermogenspositie. Voor de jaren daarna blijft het financieel perspectief onzeker. De forse terugval in financiële middelen voor gemeenten vanaf 2026, het ravijnjaar, blijft bestaan. Hierdoor zijn ambities, taken en middelen naar de toekomst toe uit balans gebracht.
Na afronding van deze begroting blijven we deze ontwikkelingen scherp volgen. In aanloop naar de kadernota 2026 volgen we twee sporen: het financiële spoor en het spoor van de fundamentele beleidskeuzes.
Het financiële spoor gaat bijvoorbeeld over de actualisatie van kaders (nota Reserves en voorzieningen, nota Activa inclusief afschrijvingstabel). Daarbij kijken we of er op basis van realistische uitgangspunten structurele meevallers te behalen zijn voor het begrotingssaldo. Ook kijken we kritisch naar de bestaande budgetten en financiële verplichtingen van de gemeente. Niet alle uitgaven zijn in beton gegoten. We onderzoeken aan welke knoppen er gedraaid kan worden om de bezuinigingsopgave zo beperkt mogelijk te houden. Inkomsten verhogen maakt hier ook een onderdeel vanuit.
Daarnaast zullen er fundamentele beleidskeuzes gemaakt moeten worden.

Ambities

A. We streven ernaar om de goede financiële situatie te behouden dan wel te verbeteren.
B. Het personeelsbestand van de gemeente is kwalitatief en kwantitatief in overeenstemming met haar taken.
C. De gemeentelijke systemen voor Informatisering & Automatisering zijn robuust, dataveilig en toekomstbestendig.

Speerpunten

Wat willen we bereiken?

6.01 We zijn terughoudend met het verhogen van de lasten voor onze inwoners.

6.02 We blijven investeren in het behoud van ons hoge voorzieningenniveau, met een realistische blik op mogelijkheden, onmogelijkheden en goed uit te leggen overwegingen. Onroerend Zaak Belasting is niet bij voorbaat sluitpost van de begroting. Er dient een balans te zijn tussen opbrengsten, kosten en het voorzieningenniveau in onze kernen.

6.03 De gemeente investeert - aangetoond door een goede onderbouwing - in het personeelsbestand en de bedrijfsvoering, zodat die in evenwicht zijn met de maatschappelijke opgaven en taken van deze tijd.

6.04 We sturen actief op het grondbedrijf vanuit een brede totaalblik (niet per project), met een goede balans tussen beleidsdoelstellingen en financiële positie.

6.05 We zetten in op verantwoord actief grondbeleid.

6.06 We streven naar meer kostendekkende heffingen en retributies.

6.07 De invoering van verblijfsbelasting wordt versneld ingevoerd per 2024.

6.08 We zoeken naar mogelijkheden om een herstructureringsfonds of een vereveningsfonds in het leven te roepen voor het realiseren van sociale woningbouw.

6.09 Er wordt gekeken naar de financiële en praktische mogelijkheden om rioolheffing te baseren op werkelijk waterverbruik.

Financiën

	Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	-14.025	-11.538	-11.511	-11.363	-11.353	-11.401
Overhead	-12.857	-11.419	-11.395	-11.212	-11.073	-11.094
Overige baten en lasten	-824	-18	-32	-60	-45	-44
OZB woningen	-4	-4	-4	-4	-4	-4
Treasury	-340	-96	-79	-87	-231	-258
Baten	47.336	49.871	50.177	47.697	47.815	48.085
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	39.492	42.950	43.232	40.599	40.642	40.817
Belastingen overig	26	27	27	27	27	27
Overhead	1.349	274	178	178	178	178
Overige baten en lasten	78	83				
OZB niet-woningen	2.304	2.304	2.400	2.436	2.436	2.436
OZB woningen	3.694	4.022	4.223	4.340	4.415	4.510
Treasury	393	211	117	117	117	117
Saldo van baten en lasten	33.310	38.333	38.667	36.334	36.462	36.684
Stortingen in reserves	-5.071					
Onttrekkingen aan reserves	1.393	491	129	127	127	127
Resultaat	29.632	38.824	38.795	36.462	36.589	36.811

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de begrotingssaldi weer.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2024-2027	**35.437**	**32.063**	**32.171**	**32.386**
Kadernota 2025	393	1.997	2.155	2.246
Raad 13 juni 2024	22	21	21	21
Raad 22 augustus 2024	2	2	2	2
Financiële rapportage 2024	1.929	1.360	1.166	1.094
Startpositie Meerjarenbegroting 2025-2028	37.783	35.444	35.515	35.750
Bestaand beleid	95	155	250	265
Kapitaallasten	80	62	23	26
Overige mutaties	655	631	631	601
Loon- & prijsontwikkeling	183	170	170	170
Saldo Meerjarenbegroting 2025-2028	38.795	36.462	36.589	36.811

Toelichting financiële mutaties

Onderstaande tabel laat de mutaties uit de Programmabegroting 2025 zien.

bedragen x € 1.000		Begroting 2025	Meerjarenbegroting 2026	2027	2028
Bijstelling stelpost vervangingsinvesteringen		**50**	**62**	**62**	**77**
	Lasten	50	62	62	77

We hebben in de begroting een structurele stelpost opgenomen om de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen op te kunnen vangen. Dit budget hebben we bijgesteld naar de laatst bekende cijfers.

Informatiebeveiligingsbeleid		**-35**	**-35**	**0**	**0**
	Lasten	-35	-35	0	0

De eisen die voortvloeien uit wet- en regelgeving van informatiebeveiliging worden steeds scherper. We moeten komende jaren maatregelen gaan treffen om aan de NIS2-richtlijnen te voldoen. De huidige capaciteit is niet voldoende om nieuwe wetgeving zoals de AI-wet te implementeren in onze bedrijfsvoeringprocessen en dit op juiste manier te monitoren. Vooralsnog gaan we ervan uit dat incidentele middelen nodig zijn om tijdig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Invoering PodiumD		**-15**	**-60**	**0**	**0**
	Lasten	-15	-60	0	0

Laarbeek staat aan de vooravond om het huidige dienstverleningsplatform eSuite te vervangen. Dit gebeurt in samenwerkingsverband Dimpact. Het nieuwe platform heet PodiumD. De voorbereidingswerkzaamheden zijn in volle gang en kunnen binnen bestaande capaciteit worden uitgevoerd. De start voor de organisatie brede invoering van het component 'zaak van het platform' staat gepland vanaf 2026. Hiervoor is extra capaciteit nodig voor projectleiding. De vernieuwing van een dienstverleningsplatform wordt gemiddeld een keer per acht jaar uitgevoerd. De inzet is dan ook incidenteel. Na afronding van het project worden de werkzaamheden in de lijnorganisatie uitgevoerd.

Opvoering investering Heftruck		**0**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	0	0	0	0

De huidige heftruck is aan het einde van de levensduur. Reparatie is niet meer rendabel. Deze moet dus worden vervangen. De aanschafprijs is € 25.000. De kapitaallasten die hieruit voortvloeien worden gedekt door de stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen en is daardoor budgetneutraal voor deze begroting.

Privacy		**-80**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	-80	0	0	0

Het inbedden van privacywetgeving in de organisatie vergt de komende periode de nodige aandacht. In de afgelopen jaren zijn niet alle benodigde werkzaamheden uitgevoerd en/of afgerond. Voorbeelden hiervan zijn de externe audit voor de Wet Politiegegevens, het updaten van het verwerkingsregister en volgen van DPIA-procedures. De beschikbare 0,5 fte voor een privacy-officer is vooralsnog onvoldoende om het komende jaar onze processen op het gewenste niveau te brengen. Hiervoor zijn incidenteel middelen nodig.

Verlaging stelpost nominale prijsstijgingen		**175**	**188**	**188**	**188**
	Lasten	175	188	188	188

Vanuit de meicirculaire 2024 gemeentefonds hebben we een bedrag gereserveerd voor nominale prijsstijgingen. In deze begroting 2025 hebben we de indexeringen verwerkt en wordt met dit journaal het restant toegevoegd aan het begrotingssaldo.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Bezetting	Ja	Fte per 1.000 inwoners	2025	5,99	onbekend
Formatie	Ja	Fte per 1.000 inwoners	2025	6,33	onbekend
Apparaatskosten	Ja	Kosten per inwoner	nvt	niet gemeten	onbekend
Externe inhuur	Ja	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2025	8,79	onbekend
Overhead	Ja	% van totale lasten	2025	15,5	onbekend

Investeringen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de investeringen binnen dit programma voor het begrotingsjaar 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028.

Conform het financieel beleid en de bijbehorende financiële verordening worden de voorgestelde investeringsbudgetten (kredieten) voor het nieuwe begrotingsjaar 2025 direct door de raad beschikbaar gesteld in 2025 bij vaststelling van de begroting.
De financiële ruimte voor de kapitaallasten van investeringen is in de kadernota 2025 opgenomen en zijn dus al verwerkt in het gepresenteerde saldo van de kadernota 2025.

Daarnaast zijn de toekomstige investeringsbudgetten van 2026 tot en met 2028 weergegeven. De hiervoor noodzakelijke financiële ruimte is wel in het meerjarig saldo verwerkt, maar deze investeringsbudgetten worden nu nog niet vastgesteld.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Jaar inves-tering	Bruto inves-terings budget	Kapitaal lasten 2025	Kapitaal lasten 2026	Kapitaal lasten 2027	Kapitaal lasten 2028
Gemeentehuis - inrichting/werkplekken	2025	450	0	19	19	19
Gemeentewerf - zonnepanelen (routekaart)	2025	29	0	1	1	1
Heftruck	2025	25	0	3	3	3

4. Paragrafen

4.1 Lokale heffingen

Geraamde belastinginkomsten (en overige heffingen)

Lokale heffingen stellen de gemeente in staat eigen middelen te verkrijgen. Die middelen worden ingezet voor uitgaven voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen vindt plaats door middel van een verordening, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Ook de tarieven worden vastgesteld door de gemeenteraad.

In deze paragraaf wordt een beeld gegeven bij de ramingen op het gebied van gemeentelijke belastingen. Na een samenvattende tabel volgt een toelichting per belastingsoort, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. De onderstaande tabel geeft de meerjarig geraamde inkomsten weer.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Leges	1.191	1.191	1.191	1.191
Onroerendezaakbelasting	6.623	6.776	6.851	6.946
Afvalstoffenheffing	2.077	2.077	2.065	2.063
Rioolheffing	2.785	2.785	2.785	2.785
Reclamebelasting	27	27	27	27
Totaal Lokale heffingen	12.702	12.856	12.918	13.011

Beleidsuitgangspunten

Binnen de gemeente Laarbeek gelden de volgende lokale heffingen:

1. Onroerendezaakbelasting
2. Rioolheffing
3. Afvalstoffenheffing
4. Leges
5. Reclamebelasting
6. Markt- en staangelden

De raad stelt de verordeningen jaarlijks vast en de Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) zorgt vervolgens voor de uitvoering, zoals het opleggen en innen van de aanslagen. Dat geldt niet voor de leges en markt- en staangelden, de heffing daarvan verloopt rechtstreeks via de gemeente.

Een nadere toelichting op het beleid is te vinden in de Nota lokale heffingen. Deze is op 17 september 2015 door de raad vastgesteld. Daarnaast zijn de actuele verordeningen te vinden via www.overheid.nl.

Overzicht lokale heffingen

Onroerendezaakbelasting

Onder de naam 'Onroerendezaakbelasting' wordt een belasting geheven van de eigenaren en gebruikers van alle binnen de gemeente gelegen niet-woningen en van de eigenaren van de woningen. Uitgegaan wordt van de waarde welke als gevolg van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) is vastgesteld. Jaarlijks vindt een algehele hertaxatie plaats waarmee de nieuwe WOZ-waarden worden vastgesteld. Voor belastingjaar 2025 is de waardepeildatum voor de WOZ-waarde 1 januari 2024.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de OZB-tarieven:

- OZB is algemeen dekkingsmiddel, er is geen relatie te leggen met de bijhorende kosten.
- Tariefdifferentiatie (gebruik bedrijven, eigendom bedrijven en eigendom woningen).
- Trendmatige opbrengsten stijging om voorzieningen in de vier kernen te handhaven.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.

De bijstelling, die al verwerkt is in de kadernota 2025, wordt veroorzaakt door toepassing van de autonome ontwikkelingen volgens de financiële uitgangspunten. De verwachte stijging van het aantal woningen is hier onderdeel van. Daarnaast is het voorstel om, net zoals vorig jaar, de stijging van de ozb-opbrengst 2025 gelijk te laten lopen met de gecombineerde bbp-index van de Voorjaarsnota 2024 van de Rijksoverheid. Dit heeft tot gevolg dat de eerder geraamde stijging van de ozb-opbrengst 2025 wordt bijgesteld van 1,6% naar 4,45%.

De waardering van de onroerende zaak en vervolgens de heffing en inning van de onroerende zaakbelastingen is volledig overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) per 1 januari 2018, zodat deze als gecombineerde aanslag met de waterschapsbelastingen bij de inwoners wordt opgelegd.

Rioolheffing

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de tarieven rioolheffing:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering en watertaken worden gecompenseerd met de rioolheffing.
- Tariefdifferentiatie woningen en bedrijven. Tarief bedrijven volgens staffel als drinkwaterafname groter is dan 500 m^3 per jaar.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met BTW en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Trendmatige opbrengsten stijging met 3,61% op basis van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2019-2023.
- Indexering van 2,2 % conform de Financiële uitgangspunten uit de Kadernota 2025 (pagina 6). De meicirculaire 2024 vanuit het Rijk vormt hiervoor de basis.
- De tariefstijging in 2024 bedraagt daardoor per saldo 5,81 % ten opzichte van het tarief rioolheffing 2024.
- Voor deze heffing is kwijtschelding mogelijk.
- De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing, bedoeld om alle kosten voor noodzakelijk geachte (collectieve) maatregelen ten aanzien van riolering, hemelwater en grondwater te kunnen verhalen. Omdat het een bestemmingsheffing is, hoeft in de relatie tot de belastingplichtige geen sprake te zijn van een rechtstreekse tegenprestatie in de vorm van een verleende dienst of een voorziening waarvan de belastingplichtige gebruik maakt.

- De rioolheffing wordt geheven op basis van de uitgangspunten zoals die zijn opgenomen in het GRP 2019-2023 (raadsbesluit: 6 december 2018). Hoofdregel bij het kostenverhaal is dat de kosten via de heffing mogen worden verhaald die worden gemaakt ter nakoming van de zorgplichten.

Berekening kostendekkendheid		Begroting		Rekening
Rioolheffing	2025	2024	2023	2023
Netto kosten taakveld	1.826	1.647	1.604	1.701
Toe te rekenen kosten:				
Overhead	674	695	582	582
BTW	235	231	241	165
Kwijtschelding	50	0	0	0
Totale kosten	2.785	2.573	2.427	2.448
Opbrengst heffingen	2.785	2.573	2.427	2.448
Dekkingspercentage	100%	100%	100%	100%

Afvalstoffenheffing

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de afvaltarieven:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op afvalinzameling en verwerking worden gecompenseerd met de afvalstoffenheffing.
- Bij de tariefberekening wordt rekening gehouden met BTW, overheadkosten en toerekening van een deel van de lasten van kwijtschelding.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor deze heffing is een kwijtschelding mogelijk tot een bedrag van € 264,86 (2024).
- Op 4 juli 2024 heeft de raad besloten tot het instellen van een egalisatiereserve afval met als doel om schommelingen in de afvaltarieven te kunnen beperken. Het vaststellen van de tarieven vindt plaats in de raad van december.

Berekening kostendekkendheid		Begroting		Rekening
Afvalstoffenheffing	2025	2024	2023	2023
Netto kosten taakveld	1.591	1.621	1.610	1.434
Toe te rekenen kosten:				
Overhead	118	92	81	81
BTW	323	323	323	323
Kwijtschelding	45	0	0	0
Totale kosten	2.077	2.036	2.014	1.838
Opbrengst heffingen	2.077	2.036	2.014	2.018
Dekkingspercentage	100%	100%	100%	110%

Verblijfsbelasting

De gemeente is voornemens om per 1 januari 2025 verblijfsbelasting in te voeren voor toeristen en huisvesting van arbeidsmigranten. De uitgangspunten hiervoor zijn vastgesteld in de raadsvergadering van 26 september 2024. Definitieve besluitvorming vindt plaats in de raadsvergadering van 19 december 2024 met het vaststellen van de belastingverordening. De

financiële impact (opbrengsten en inningskosten) waren al opgenomen in de Kadernota 2025 en zijn ook meegenomen in deze begroting.

Reclamebelasting

Reclamebelasting wordt sinds 2015 opgelegd in het winkelgebied Piet van Thielplein. Sinds 2020 wordt de reclamebelasting ook opgelegd in het gebied Heuvelplein. De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Welke maatregelen genomen worden, hangt af van de wensen van de ondernemersvereniging.

De volgende beleidsuitgangspunten zijn toegepast bij de berekening van de reclamebelasting:

- Het heffingsgebied betreft winkelgebied Piet van Thielplein en Heuvelplein.
- 100% doorbetaling van de werkelijke opbrengst.
- Bij de tariefberekening wordt geen rekening gehouden met BTW en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor reclamebelasting is geen kwijtschelding mogelijk.

Leges

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de leges-tarieven:

- Het beleid is erop gericht om de komende jaren te groeien naar verdergaande kostendekking. De leges in 2025 worden daarom verhoogd met 5%, voor zover mogelijk.
- Voor bepaalde leges geldt een wettelijke maximale tariefstelling. Indien het berekende tarief hoger is dan wettelijk is toegestaan, wordt het wettelijke maximumtarief toegepast.
- Leges zijn diensten, de werkelijke opbrengst is afhankelijk van het aantal gevraagde diensten.
- Bij de tariefberekening wordt geen rekening gehouden met BTW en overheadkosten.
- Leges worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

In het kader van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is hoofdstuk 2 van de tarieventabel in de Legesverordening 2024 volledig aangepast aan de modelverordening van de VNG. Nu de nieuwe wet inmiddels in werking is getreden hebben we op basis van de huidige ervaringen verbeteringen aangebracht in onze producten en de onderbouwing hiervan. Omdat er nog geen volledig jaar is doorlopen is de beschikbare data hiervoor op dit moment nog beperkt. Samen met de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant gaan we hier het komende jaar verdere verbeteringen in aanbrengen.

Ter ondersteuning van dit verbeterproces hebben we in 2025 gebruik gemaakt van een andere applicatie en methodiek. De onderstaande tabel geeft voor de jaren 2023 en 2024 nog de data weer op basis van de methodiek die voorheen gebruikt werd. Dat bemoeilijkt op dit moment een goede vergelijking tussen de verschillende jaren, maar de applicatie gaat ons helpen om beter inzicht te geven in de kostendekking van de verschillende onderdelen van de Legesverordening. Dit krijgt een vervolg in de P&C documenten met betrekking tot 2026.

Berekening kostendekkendheid	Begroting			Rekening
Leges	2025	2024	2023	2023
Totale netto kosten	1.953	1.772	1.784	1.930
Opbrengst leges	1.183	895	592	866
Dekkingspercentage	61%	51%	33%	45%

Markt- en staangelden

Markt- en staangelden zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor het in gebruik geven van gemeentegrond voor private doeleinden. De mate van kostendekkendheid speelt geen rol bij deze heffing. Het gaat om beperkte opbrengsten die gerealiseerd worden door het ter beschikking stellen van gemeentegrond voor private doelen.

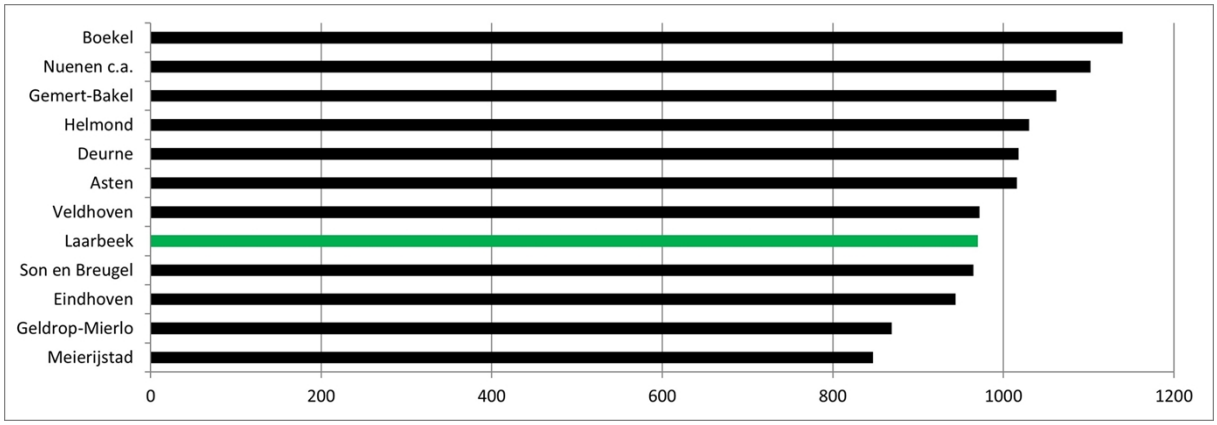
De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de markt- & staangeld-tarieven:

- Stabiele prijzen, geen indexering om zoveel mogelijk kraamhouders te behouden voor de markt in Laarbeek.
- Bij de tariefberekening wordt geen rekening gehouden BTW en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor markt- & staangeld is geen kwijtschelding mogelijk.

Lokale lastendruk

Aanduiding lokale Belastingdruk per woonruimte
In onderstaande tabel wordt een beeld gegeven van de lokale lastendruk per meerpersoonshuishouden in vergelijking tot omliggende gemeenten op basis van gegevens uit 2024. In relatie tot het goede voorzieningenniveau binnen onze gemeente is het positief om te constateren dat de woonlasten op een gemiddeld niveau liggen.

Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishoudens omliggende gemeenten

Bron: Coelo 2024 Atlas van de lokale heffingen

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen te verlenen. Door de gemeenteraad is besloten dat voor de volgende belastingen een verzoek om kwijtschelding kan worden ingediend:

1. Rioolheffing;
2. Afvalstoffenheffing;
3. Onroerende-zaakbelasting, gebruikersbelasting.

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is in overeenstemming met de Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990. Deze uitvoeringsregeling is met 2 punten beperkt door gemeentelijk beleid:

1. Bij kwijtschelding van de afvalstoffenheffing geldt een maximum van € 264,86 (hoogte bedrag in 2024). Dit maximumbedrag is opgenomen om te voorkomen dat belastingplichtigen die in aanmerking komen voor kwijtschelding hun containers onnodig laten ledigen en te stimuleren om door te gaan met het scheiden van afvalstoffen.
2. Er wordt alleen kwijtschelding verleend aan natuurlijke personen.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft aan hoe de financiële positie van de gemeente zich verhoudt tot de risico's. Oftewel het vermogen van de gemeente Laarbeek om ook in ongunstige tijden de incidentele financiële risico’s op te kunnen vangen om zo haar taken ongewijzigd te kunnen voortzetten en hierdoor niet de continuïteit van de gemeente in gevaar komt.
Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (buffer) en de ingeschatte risico’s die worden gelopen.

Om het benodigde weerstandsvermogen te kunnen beoordelen geven we inzicht in de risico's. Onder een risico verstaan we het gevaar voor financiële schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden. Het risico heeft dan betrekking op het samenvallen van die bepaalde omstandigheden (de kans) en de negatieve gevolgen (de schade / bedrag).

Tot slot wordt in deze paragraaf vijf financiële kengetallen gepresenteerd die vanuit de BBV gepresenteerd moeten worden, zijnde: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.
Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Beleidsuitgangspunten

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico’s en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

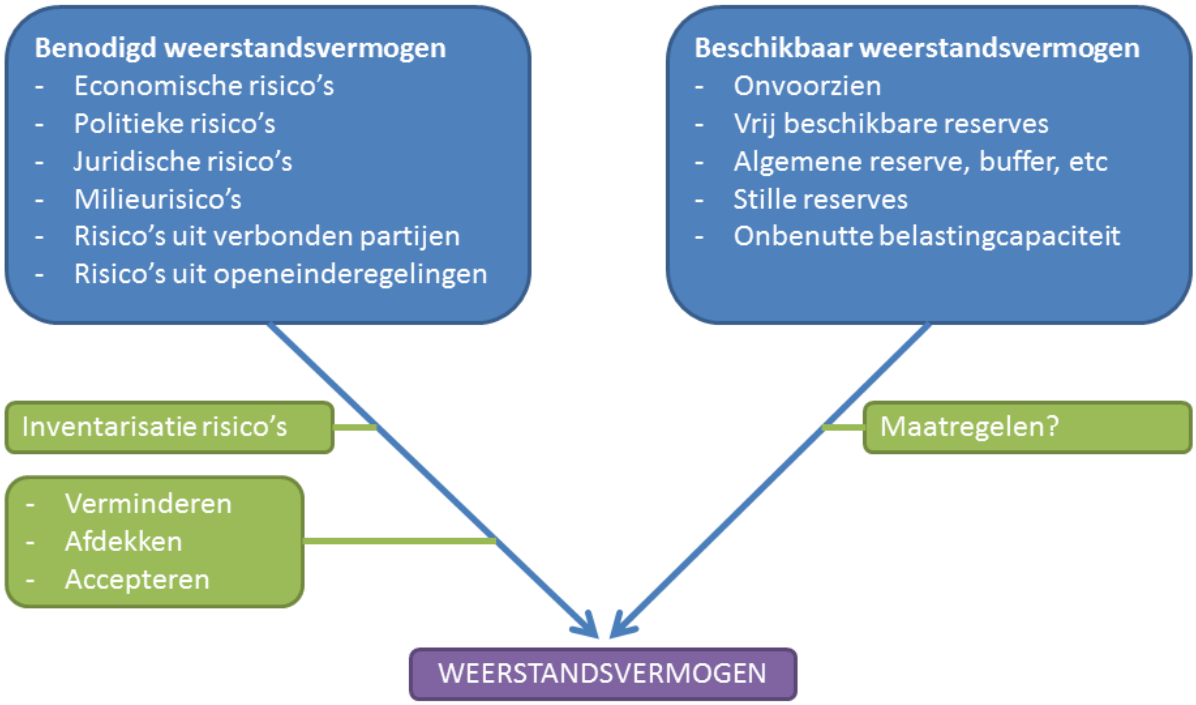
Jaarlijks inventariseren wij de risico’s die van invloed kunnen zijn op de bedrijfsvoering om deze (zo veel mogelijk) te beperken en de vermogenspositie te kunnen beoordelen. De belangrijkste risico’s qua financiële impact worden in kaart gebracht door middel van een korte scan van de organisatie. Uit de inventarisatie zijn in totaal 37 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande paragraaf zijn de risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Het benodigde weerstandsvermogen uit de risico's zetten we vervolgens af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is dat deel van het eigen vermogen dat beschikbaar is om eventuele risico’s financieel op te kunnen vangen.

Om de ratio weerstandsvermogen te bepalen wordt het benodigde weerstandsvermogen in relatie gebracht tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit geeft de conclusie in hoever wij als gemeente Laarbeek in staat zijn potentiële risico's financieel op te vangen.

Visueel ziet dat er als volgt uit:

Weerstandscapaciteit

Zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven, bestaat de weerstandscapaciteit uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (artikel 11-1a).

De beschikbare weerstandscapaciteit is dat deel van het eigen vermogen dat beschikbaar is om eventuele risico's financieel op te kunnen vangen. Dit bedrag moet in verhouding zijn met de benodigde weerstandscapaciteit. Dit laatste bedrag komt voort uit het risicoprofiel van een gemeente. De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel vermogen een gemeente beschikbaar moet hebben om calamiteiten financieel aan te kunnen.

De opbouw van onze beschikbare weerstandscapaciteit ziet er als volgt uit:

	bedragen x € 1.000
Algemene reserve	16.854
Reserve grondexploitatie	5.855
Onvoorzien incidenteel	60
Onbenutte belastingcapaciteit	1.832
Beschikbare weerstandscapaciteit	24.601

Vrij aanwendbaar deel reserves (algemene reserve)
In de raadsvergadering van 20 juni 2019 is de "Nota reserves en voorzieningen" vastgesteld. In deze nota wordt aangegeven aan welke criteria de diverse reserves en voorzieningen dienen te voldoen.
De algemene reserve kan vrij over beschikt worden en kan worden aangewend voor het opvangen van eenmalige nadelen. Hierdoor kan de algemene reserve worden meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2024 (na bestemming resultaat jaarrekening € 2,690 miljoen, besluit gemeenteraad van 4 juli 2024) € 17,403 miljoen. De algemene reserve bedraagt eind 2024 € 16,854 miljoen exclusief onttrekking geprognosticeerde negatief resultaat 2024 (2,431 miljoen).

Reserve grondexploitatierisico's
Speciaal voor de risico's die te maken hebben met grondexploitatie is een risicoreserve grondbedrijf gevormd. Deze reserve is onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt maximaal € 4,9 miljoen (volgens de grondnota).
Het risico voor de grondexploitaties en strategische gronden uit de uitgevoerde Monte Carlo risicoanalyse (uitgevoerd in 2024) bedraagt € 5,19 miljoen. Er zijn reeds verliesvoorzieningen getroffen voor meerdere grondexploitaties waardoor deze risico's al gedekt zijn. Het bedrag aan reeds genomen verliesvoorzieningen betreft € 2,28 miljoen.
Hierdoor bedraagt het risico voor grondexploitaties: € 2,91 miljoen.

Indien de reserve hoger wordt dan het maximale bedrag dan valt het overtollige deel vrij ten gunste van de algemene reserve.
Hierbij dient wel vermeld te worden dat dit de stand is voor de verwerking van de grondnota 2024 die nog niet verwerkt is in deze begroting (besluitvorming vindt tegelijk plaats met de begroting) hierdoor is er gerekend met de stand van de reserve zoals bekend bij de jaarrekening 2023 na resultaatbestemming.

Stille reserves
Van stille reserves is sprake als bedrijfsmiddelen meer waard zijn dan uit de boekhouding blijkt. De stille reserves zijn een onderdeel van de bedrijfsmiddelen die de gemeente gebruikt. Het is niet mogelijk om de middelen direct beschikbaar te maken en daarom nemen we dit onderdeel niet mee.

Onvoorzien incidenteel
Het is mogelijk om voor incidentele zaken een bedrag op te nemen in de begroting. Met dit bedrag kunnen incidentele nadelen opgevangen worden. Het gaat dan om zaken die bij het maken van de begroting nog niet bekend zijn, maar door bijvoorbeeld wetswijziging wel kosten voor de gemeente met zich meebrengen. In Laarbeek is voor 2025 een raming opgenomen van € 60.000.

Onbenutte belastingcapaciteit
Bij onbenutte belastingcapaciteit wordt uitsluitend gekeken naar de OZB-heffing. Wettelijk is namelijk bepaald dat de tarieven voor de overige heffingen maximaal 100%-kostendekkend mogen zijn. Bij afvalstoffenheffing en de rioolheffing is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB te berekenen, maken we gebruik van de norm die het rijk stelt aan de zogenaamde 'artikel 12-status'. Zodra een gemeente in financiële problemen komt, houdt het Rijk rekening met een minimaal OZB-tarief (voor het jaar 2024) van 0,1614% (bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2024, pagina 46). Voor de WOZ-waarde zijn de inschattingen van BSOB voor de tariefbepalingen 2024 gehanteerd.
De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000 Onroerendezaakbelasting	WOZ waarde begin 2024	Tarief 2024	Tarief 2024 art. 12 status	Verschil tarief	Onbenutte capaciteit
Eigenaar Woningen	4.036	0,10%	0,16%	0,07%	2.642
Eigenaar Niet-woningen	524	0,26%	0,16%	-0,10%	-529
Gebruikers Niet-woningen	449	0,22%	0,16%	-0,06%	-280
Saldo onbenutte belastingcapaciteit					1.832

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico’s (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulaties voortvloeit (zie paragraaf 2.3 risico's) is € 1,9 miljoen + het risico voor de grondexploitaties van € 2,91 miljoen is in totaal aan benodigde weerstandscapaciteit van € 4,81 miljoen.
De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 24,601 miljoen.

Hierdoor wordt de ratio weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{24.601}{4.810} = 5,1$$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) en de Universiteit Twente is opgesteld.
Deze ratio wordt voorafgaand aan de raadsbehandeling berekend. Hier is de onttrekking aan de algemene reserve ter dekking van het negatieve begrotingsresultaat 2025 (€ 1,292 mln) en het negatieve begrotingssaldo 2024 (€ 2.431 mln) nog niet inbegrepen. Wanneer hiermee wel rekening wordt gehouden bedraagt de ratio 4,3.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt eind 2025: 5,1. Dit betekent dat de ratio uitkomt op een waardering A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Toekomstige ontwikkeling van het weerstandsvermogen
Bovenstaand ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op de actuele situatie van de beschikbare weerstandscapaciteit. Als we naar de verwachte ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit kijken dan is de inschatting dat de algemene reserve gaat dalen door de begrote incidentele tekorten in 2024 (jaarrekening resultaat) als verwachte tekorten voor de begrotingsjaren 2026 t/m 2028. Tevens zijn er nog diverse financiële risico's in het grondbedrijf voor toekomstige risico's waar de financiële impact nog niet van bekend zijn bij het opstellen van de begroting maar wel te verwachten zijn. Denk hierbij o.a. aan de ontwikkeling omtrent De Heuvel in Lieshout. In de risico reserve grondexploitaties is hier wel al zoveel als mogelijk rekening mee gehouden. Maar de werkelijke kosten kunnen tegen vallen en die kunnen het ratio verslechteren.
Hierbij moet opgemerkt worden dat in deze cijfers de grondnota 2024 (voor het jaar 2025) nog niet verwerkt is. Wanneer de raad instemt met de voorstellen uit de grondnota 2024 in relatie tot de reserve grondexploitatie zal dit effect hebben op (het verloop van) de algemene reserve en daarvan afgeleid de weerstandsratio.
Daarnaast is er nog veel onzekerheid over de rijksfinanciering voor de jaren 2026 t/m 2028. Dit kan mogelijk ook een effect hebben op de algemene reserve en daarmee het weerstandsvermogen.

De ratio zal des al niet te min naar verwachting in 2028 nog steeds uitkomen op een A waardering.

Het geprognosticeerd verloop van de algemene reserve zal na verwerking van alle voorstellen in deze begroting 2025 (exclusief voorstellen uit de grondnota 2024) als volgt eruitzien (zie tabel hieronder). Let op dit is wel exclusief het negatieve resultaat per boekjaar. Dit kan namelijk nog niet verwerkt worden.
Dus de algemene reserves zullen dalen met het resultaat per jaar. Waarbij het negatieve resultaat voor 2026 tot en met 2028 nu nog een sterk vertekend beeld geven want dit gaat niet het werkelijke resultaat worden omdat hier nog een gat in zit door de rijksfinanciering. Mochten er geen middelen van het rijk komen dan zullen er maatregelen moeten worden genomen om tot een structureel sluitende (meerjaren)begroting te komen.

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserves	16.854	16.889	16.924	16.959	16.994
Bestemmingsreserves	17.734	20.079	20.683	20.688	20.693
Afschrijvingsreserves	23.208	22.526	21.831	21.111	20.401

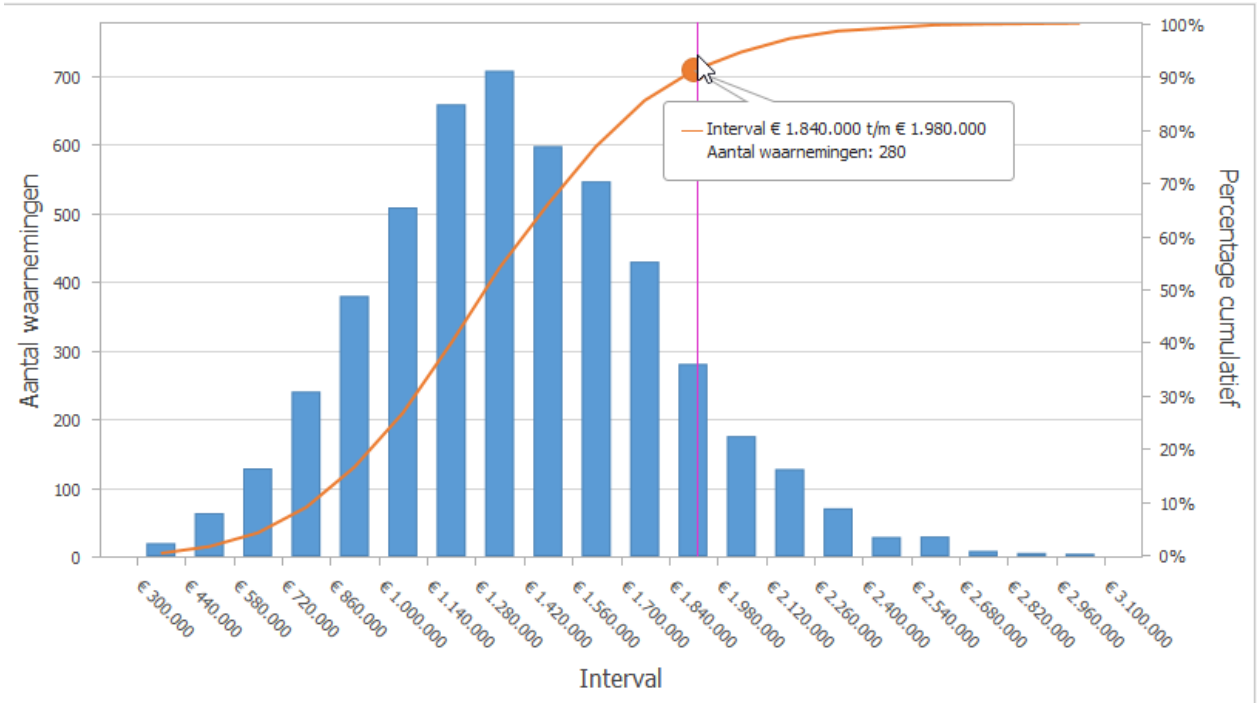
Risico's

Belangrijkste financiële risico's Gemeente Laarbeek

Op basis van een risicoanalyse zijn de belangrijkste financiële risico's voor de gemeente Laarbeek geïnventariseerd. In totaal zijn er 37 risico's bepaald. In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben op de benodigde weerstandscapaciteit.

	Risico	Kans	Gevolg x € 1.000	Invloed
1	Uitkering gemeentefonds	70%	500	12%
2	Extra uitvoerings- of programma kosten verbonden partij -ODZOB	80%	250	9%
3	Mogelijk niet realiseren maatregelen	40%	500	7%
4	Onvoorziene beheerskosten gemeentelijke voorzieningen	30%	600	7%
5	Informatiebeveiliging / cyberrisico	50%	350	6%
6	Zorgkosten sociaal domein Wmo, jeugdhulp en schuldhulp	50%	300	6%
7	Uitvoerings- en financieringskosten GR Senzer	60%	241	5%
8	Hogere inhuurkosten	60%	200	4%
9	Hogere kosten door bovenmatige inflatie	30%	400	4%
10	Personeelskosten	40%	300	4%
	Totaal grote risico's (maximaal gevolg)		3.641	
	Overige risico's (maximaal gevolg)		3.257	
	Totaal alle risico's (maximaal gevolg)		6.898	

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 6,9 miljoen) ongewenst is.
De risico's zullen zich immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang manifesteren.

Toelichting:
In de tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.
Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1,9 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Risico's grondexploitatie
Voor de risico-inventarisatie van de grondexploitaties is een separate risicoanalyse opgesteld (Monte Carlo risicoanalyse grondexploitaties 28 augustus 2024). Uit deze analyse volgt dat om de risico's voor de grondexploitaties te kunnen opvangen een reserve benodigd is van € 2,91 miljoen om met een zekerheidsmarge van 90% de geïnventariseerde risico's af te kunnen dekken.

Hierbij dient in ogenschouw te worden genomen dat actuele risico's uit de grondnota 2024 hierbij nog niet in verwerkt zijn. Daarnaast is de verwachting dat een aantal toekomstige projecten en eventuele grondexploitaties verlieslatende zullen zijn en hierdoor het risico verder zal toenemen. Deze zijn echter nog geen concrete projecten waardoor een financiële risico inschatting nu nog moeilijk te maken is en een risico op hoofdlijn is onderdeel van de Monte Carlo risicoanalyse.

Kengetallen financiële positie

In het streven naar meer transparantie, verbetering van het inzicht in de financiële positie en voor de vergelijking met andere gemeenten worden zowel in de begroting als jaarrekening een set van financiële kengetallen opgenomen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of balans. De kengetallen zijn het uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Laarbeek.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art.11 lid 2d) bepaalt dat gemeenten een set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in deze paragraaf.
De op te nemen kengetallen zijn: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Signaleringswaarden
De provincie hanteert, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. Daarbij moet benadrukt worden dat door de provincie aan deze categorieën geen kwalificatie is gegeven, omdat normering in eerste instantie aan de gemeente zelf is. Gemeente Laarbeek heeft geen eigen normering bepaald en hanteert hiervoor de onderstaande tabel.
In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden gehanteerd worden en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

	Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a	Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
1b	Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2	Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3	Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4	Structurele exploitatieruimte	Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
5	Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Uitkomsten Laarbeek
In onderstaande tabel zijn de uitkomsten voor Laarbeek afgezet tegen de signaleringswaarden zoals de provincie die hanteert. Onderaan deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen de kengetallen en worden opvallende zaken toegelicht.

Kengetal		Rekening	Begroting		Meerjarenbegroting		
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
1a	Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	8%	1%	-3%	10%	13%	13%
1b	Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	8%	1%	-3%	10%	13%	13%
2	Solvabiliteitsratio	61%	69%	77%	76%	74%	74%
3	Grondexploitatie	15%	14%	2%	-1%	1%	2%
4	Structurele exploitatieruimte	5%	8%	-1%	-6%	-6%	-6%
5	Belastingcapaciteit	86%	94%	94%	94%	94%	94%

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Waar is het voor?
Deze indicatoren brengen in beeld in hoeverre de netto schulden zich verhouden tot de totale baten (inkomsten) van de gemeente. Hoe hoger het percentage, hoe meer externe financiering de gemeente heeft aangetrokken om de activiteiten (investeringen) te financieren. Hoe lager het percentage is, hoe gunstiger de financiële positie.

Hoe werkt het?
De netto schuldquote wordt volgens een vaste formule berekend:
De netto schuldquote = (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%
A Vaste schulden (conform artikel 46 BBV)
B Netto vlottende schuld (conform artikel 48 BBV)
C Overlopende passiva (conform artikel 49 BBV)
D Financiële activa (conform artikel 36 lid d, e en f)
E Uitzettingen < 1 jaar (conform artikel 39 BBV)
F Liquide middelen (conform artikel 40 BBV)
G Overlopende activa (conform artikel 40a BBV)
H Totale baten (conform artikel 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

Toelichting op ratio ontwikkeling
De twee kengetallen laten een verslechtering zien, ook meerjarig (nog steeds in categorie A). De schulden stijgen (voornamelijk de vlottende schuld neemt toe) maar ook de totale baten dalen door de afname van de rijksfinanciering. Hierdoor verslechteren de ratio's.

Solvabiliteitsratio

Waar is het voor?
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Met andere woorden: of ze alles kan betalen en of er voldoende geld beschikbaar is.
Hoe lager de solvabiliteit, hoe minder eigen vermogen de organisatie heeft om eventuele tegenvallers op te vangen of om te investeren.

Hoe werkt het?
Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves: zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves. Ook het resultaat uit het overzicht van baten en lasten (het rekeningresultaat) is hier onderdeel van.

A Eigen vermogen (volgens artikel 42 BBV)
B Balanstotaal

Solvabiliteit (A/B) x 100%.

Toelichting op ratio ontwikkeling
Het kengetal daalt de komende jaren ligt. Dit komt door een lichte daling van de bestemmingsreserves maar voornamelijk door het verwachte jaarlijkse tekort vanaf begroting 2026 tot en met 2028 wegens het tekort aan rijksfinanciering. De ratio blijft in categorie A meerjarig.

Grondexploitatie

Waar is het voor?
De grondexploitatie kan een hoge impact hebben op de financiële positie van de gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige woningbouwproject) hebben wij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.

Hoe werkt het?
Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Als een formule:

A Niet in exploitatie genomen gronden
B Bouwgrond in exploitatie
C Totale baten

De grondexploitatie ((A+B)/C) x 100%

Toelichting op ratio ontwikkeling
Het kengetal ontwikkelt zich positief. Het aantal exploitaties gaat in de toekomst afnemen waarbij er naar verwachting een piek is in de verkopen in 2025 en 2026. Met de verkopen daalt de boekwaarde van de 'gronden in exploitatie'. Dit is uiteraard voor verwerking van de grondnota 2024 die een effect op deze ratio kan hebben. Daarnaast worden in de toekomst ook weer grondexploitaties toegevoegd die langer doorlopen dan 2028 waardoor de ratio zal veranderen.

Structurele exploitatieruimte

Waar is het voor?
Een begroting waarvan de vaste inkomsten en de vaste uitgaven over meerdere jaren niet veranderen en ongeveer even hoog zijn, is evenwichtiger en zekerder dan een begroting waarin de inkomsten en uitgaven per jaar in hoogte en aard verschillen. Bijvoorbeeld doordat er in het ene jaar inkomsten uit een verkoop zijn en er het jaar daarna niet. Dan is de begroting door de jaren heen afhankelijk van verschillende éénmalige zaken en daarmee zijn er meer onzekerheden.
Dit kengetal geeft hierdoor aan welke structurele exploitatieruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen.

Hoe werkt het?
Om het structurele exploitatieoverschot te kunnen berekenen, wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves en deze worden vergeleken met (gedeeld door) de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.
Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Over het algemeen geldt dus als richtlijn: hoeveel hoger het kengetal structurele exploitatieruimte, hoeveel gunstiger dit is voor de gemeente. Als streefwaarde geldt voor gemeente Laarbeek voor dit kengetal een waarde >=0.

Als een formule:

A Totale structurele lasten
B Totale structurele baten
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves
E Totale baten

De structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%

Toelichting op ratio ontwikkeling
De structurele exploitatieruimte laat een verslechtering zien door de begrote tekorten en de daling van de totale baten door het tekort aan rijksfinanciering. Hierdoor verslechtert het ratio wel. Afhankelijk van de financiering van het rijk wordt dit ratio mogelijk weer aangepast.
Het ratio ontwikkelt hierdoor naar categorie C omdat meerjarig de structurele lasten hoger zijn dan de baten. Dit is ook de uitdaging voor de kadernota 2026 om tot een structureel sluitende begroting te komen. Daarmee herstelt het ratio.

Belastingcapaciteit

Waar is het voor?
Deze indicator geeft inzicht in de hoogte van de woonlasten (belastingdruk) in de gemeente Laarbeek die vergeleken wordt met het landelijke gemiddelde. Zo kan vergeleken worden met eerdere jaren en andere gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het is de bevoegdheid van uw raad met welke omvang de belastingen worden verhoogd.

Hoe werkt het?
Onder de woonlasten wordt verstaan het totaal van:

- OZB;
- rioolheffing;
- reinigingsheffing.

Hiervoor wordt een referentiewoning gekozen met een gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde
C Afvalstoffenheffing voor een gezin
D Eventuele heffingskorting
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) x 100%.

Toelichting op de ratio ontwikkeling
Het kengetal verbeterd naar categorie A waarna deze meerjarig stabiel blijft. De stabiliteit komt ook omdat er geen toekomstig meerjarig beeld is van de gemiddelde woonlasten.
Het kengetal bedraagt meerjarig 94% Hiermee kan geconcludeerd worden dat de totale woonlasten voor een gezin met een woning met gemiddelde WOZ-waarde in gemeente Laarbeek in 2025 lager zijn ten opzichte van het landelijk gemiddelde T-1 (het ijkpunt voor het maximaal te heffen belastingtarief).

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat de volgende kapitaalgoederen:
- wegenbeleid
- bruggen en vlonders
- bermen en sloten
- openbare verlichting
- riolering
- waterbeheer
- groenbeleids- en groenstructuurplannen
- bomen
- natuurterreinen, landschapsinrichting en bossen
- speelplekken
- gemeentelijke gebouwen

Van bovengenoemde kapitaalgoederen wordt aangegeven:
a het beleidskader
b ontwikkelingen
c de vertaling van financiële consequenties voor in de begroting

Beleidskader

Voor de instandhouding van kapitaalgoederen wordt veelal gewerkt met beheerplannen. In de beheerplannen wordt het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen vastgelegd.

De volgende beheerplannen gelden nu:

Beheerplan	Jaar vaststelling
Gebouwen	
Beheerplan bruggen en vlonders 2020 gemeente Laarbeek	2020
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	2020
Groen	
Bomenbeleidsplan Laarbeek (2013) en bomenvervangingsplan Laarbeek (2020)	2013
Groenbeheerplan	2023
Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan	2016
Speelplekkenplan	2021
Riool & water	
Beheerplan bermen en sloten	2010
Gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023.	2018
Waterbeheerplan	2021
Wegen & openbare verlichting	
Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte 2018	2017
Wegenbeleid gemeente Laarbeek 2024.	2024

Wegenbeleid

Beleidskader

Het 'Wegenbeleid gemeente Laarbeek 2024' werd op 12 oktober 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit beleid vormt de basis voor de wijze waarop het verhardingenbeheer in de gemeente Laarbeek wordt uitgevoerd. Bij het vastgestelde kwaliteitsniveau B (Basis) worden de wegen ‘heel en veilig’ onderhouden, conform de landelijke standaard. Gelijktijdig werden de financiële middelen beschikbaar gesteld om de verhardingen op het vastgestelde kwaliteitsniveau te houden.

Ontwikkelingen

In oktober 2023, bij vaststelling van het 'Wegenbeleid Laarbeek 2024' besloot de gemeenteraad het budget ‘incidenteel onderhoud wegen’ structureel te verhogen met € 216.325 tot een totaal van € 270.000.

Gezien de noodzaak tot structurele financiële ombuigingen werd in de Kadernota 2025 vastgelegd dat het budget ‘incidenteel onderhoud wegen’ weer structureel wordt verlaagd met € 70.000.
Dit heeft consequenties voor de snelheid waarmee klachten worden afgehandeld en de snelheid waarmee reparaties worden uitgevoerd.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	1.798	1.990	2.090	2.190	2.290
Mutatie voorzieningen	-694	1.035	97	24	306

Bruggen en vlonders

Beleidskader

Beheerplan bruggen en vlonders 2020 gemeente Laarbeek

Ontwikkelingen

In 2025 worden activiteiten in het kader van beheer en onderhoud uitgevoerd en zal worden gestart met de voorbereiding van de vervanging van een verkeersbrug tussen Lekerstraat en Peeleindseweg in Beek en Donk.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	13	42	42	43	43

Bermen en sloten

Beleidskader

In 2010 werd het beleidsplan bermen en sloten door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is vervolgens vertaald in een beheerplan. Door het onderhoud van bermen en sloten te combineren is een efficiencyvoordeel behaald. Bovendien kunnen er voor minder geld meer bermen ecologisch worden beheerd. Voor het slotenonderhoud geldt een maaifrequentie van één keer per jaar onder de voorwaarde dat de andere aangelande (eigenaar met grond langs de sloot) het slootmaaisel ontvangt en zorgt voor verwerking.

Ontwikkelingen

In 2024 werd het onderhoud aan bermen en sloten aanbesteed voor een periode van 2 jaar, met 2× een verlengingsoptie van 1 jaar. Dit biedt de mogelijkheid om in 2025 te bezien of aanpassingen in het beheer óf in het beleid met betrekking tot bermen en sloten gewenst zijn.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	231	224	224	224	224

Openbare verlichting

Beleidskader

Het plan belicht de totale openbare ruimte, niet alleen de openbare verlichting maar ook de verlichting van bedrijven, monumenten en dergelijke. Gekozen is om de openbare verlichting binnen een planperiode van 12 jaar te verduurzamen en daarmee uiting te geven aan de ambities die Laarbeek heeft op het gebied van duurzaamheid. Elk jaar wordt een investeringsplan opgesteld en wordt krediet aan de raad gevraagd.

Ontwikkelingen

Ook in 2025 zal een deel van de bestaande openbare verlichting worden vervangen door LED.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	349	381	429	441	453

Riolering

Beleidskader

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023 is in december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Naast de wijze waarop de gemeente Laarbeek invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten vermeldt het GRP ook op welke wijze Laarbeek streeft naar een duurzame en klimaatbestendige waterketen en een klimaatbestendig watersysteem. Om de kosten en baten op elkaar af te stemmen is een doorrekening gemaakt voor een periode van 80 jaar. Uit deze doorberekening blijkt, dat een jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing nodig is van 3,6% aangevuld met een compensatie voor de inflatie.

Ontwikkelingen

Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van de opvolger van het GRP 2019-2023: het 'Water- en Rioleringsprogramma Laarbeek 2025-2029', dat naar verwachting in het tweede kwartaal van 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.
In dat Water- en Rioleringsprogramma beschrijven we hoe wij als gemeente omgaan met onze wettelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Daarnaast wordt ingegaan op de zorg voor het oppervlaktewater met een functie in de waterketen en de invloed van klimaatverandering op de waterketen en hoe we daarmee omgaan. Gelijktijdig met het vaststellen van het Water- en Rioleringsprogramma is worden ook de hoogte en de ontwikkeling van de 'Water- en rioleringsheffing' vastgesteld.

De inhoudelijke werkingsduur van het huidige GRP 2019-2023 wordt verlengd tot het moment van vaststellen van het 'Water- en Rioleringsprogramma Laarbeek 2025-2029'.
In 2025 zal nog de tariefstijging van de rioolheffing volgens GRP 2019-2023 worden doorgevoerd. Met ingang van 2026 worden de hoogte en de ontwikkeling van de 'Water- en rioleringsheffing' bepaald op basis van het 'Water- en Rioleringsprogramma Laarbeek 2025-2029'.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	1.642	1.478	1.470	1.471	1.473
Mutatie voorzieningen	-317	147	220	210	210

Waterbeheer

Beleidskader

Zorg dragen voor een veilig en duurzaam waterbeheer en overlastsituaties tot een minimum te beperken.

Ontwikkelingen

In 2025 wordt een start gemaakt met de uitvoering van het baggerbeheerplan.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	45	180	181	181	181
Mutatie voorzieningen	-33	-163	138	-163	137

Groenbeleids- en groenstructuurplan

Beleidskader

De gemeenteraad heeft in 2023 het Groenbeheerplan vastgesteld. In het groenbeheerplan is vastgelegd hoe de omvorming van het openbaar groen ter verhoging van de biodiversiteit, de leefbaarheid en het klimaatadaptiever maken van de openbare ruimte vormgegeven wordt. Er wordt gewerkt met een viertal groentypen met elk hun eigen onderhoudsniveau. Het groenbeheerplan 2023 bevat daarnaast ook een aantal beleidswijzigingen ten opzichte van het Groenbeleids- en groenstructuurplan uit 2011. Dat plan is nog steeds van toepassing met inachtneming van de wijzigingen uit het Groenbeheerplan 2023.

Ontwikkelingen

Voor het groenonderhoud is er een overeenkomst met Senzer. Zowel Senzer als de gemeente Laarbeek lopen tegen een aantal knelpunten aan m.b.t. het groenonderhoud en de gemaakte afspraken. Hierover wordt het gesprek gevoerd.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	1.252	1.398	1.437	1.467	1.498

Bomen

Beleidskader

In 2013 heeft u het Bomenbeleidsplan vastgesteld. In het Bomenbeleidsplan zijn de belangrijkste bomenstructuren in onze gemeente benoemd en wat het beleid daarvoor is. Er zijn spelregels opgenomen hoe wij in onze gemeente omgaan met het kappen van bomen en hoe er gecompenseerd moet worden. Ook wordt op het beheer en onderhoud van de gemeentelijke bomen ingegaan. Dit voeren wij planmatig en gestructureerd uit waardoor wij op een goede wijze invulling geven aan de wettelijke zorgplicht.
In 2020 heeft u het bomenvervangingsplan vastgesteld. Dit plan voorziet in het structureel en planmatig vervangen van bomen. In 2023 heeft u het Groenbeheerplan 2023 vastgesteld. Hierin zijn ook enkele beleidswijzigingen voor het bomenbeleid en -beheer meegenomen. Het Bomenbeleidsplan blijft onverkort van kracht, maar is op onderdelen herzien via het Groenbeheerplan 2023.

Ontwikkelingen

Onderdeel van de beleidswijzigingen die opgenomen zijn in het Groenbeheerplan 2023 is het aanwijzen van toekomstbomen. Dit moet nog gebeuren.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	434	352	357	361	366
Mutatie voorzieningen	48				

Natuurterreinen, landschapselementen en bossen

Beleidskader

Voor de diverse groengebieden in het buitengebied van onze gemeente zijn een aantal beheerplannen opgesteld. Voor de gemeentelijke bosgebieden geldt het bosbeheerplan (2016), voor de overige natuurterreinen is het beheerplan natuurterreinen Laarbeek (2022) van toepassing. In het beheerplan landschapselementen (2016) worden de eindbeelden en onderhoudsmaatregelen voor een 75-tal landschapselementen omschreven. Het gaat dan om houtwallen, zandpaden, poelen en dergelijke. Voor de uitvoering van de diverse werkzaamheden hebben wij in 2022 een zesjarige beheerovereenkomst met Bosgroep Zuid-Nederland afgesloten.

Ontwikkelingen

-

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	226	284	294	304	314

Speelplekken

Beleidskader

Het speelplekkenplan ziet toe op het structureel aanpassen en vervangen van speelplekken in Laarbeek binnen een tijdsbestek van 20 jaar.

Ontwikkelingen

In 2023 is een plan uitgewerkt voor de renovatie van de speelplek van de Orchideestraat. Conform raadsbesluit zullen hier nog aanvullende fondsen voor worden geworven om aan het deel cofinanciering te voldoen. Dit proces wordt conform verwachting afgerond, waarbij € 22.500 is opgehaald. Daaropvolgend is de speelplek in de eerste maanden van 2024 gerealiseerd.
In 2024 staat de renovatie van het speelveld op de Ratel in Beek en Donk op de agenda. Hiervoor is al een conceptplan opgesteld, in samenwerking met een werkgroep uit de wijk. Momenteel wordt dit conceptplan verder uitgewerkt zodat de fondsenwerving opgestart kan worden. Uitvoering wordt verwacht in het najaar van 2024.
Stichting Speelplezier Aarle-Rixtel is ook gestart met de voorbereiding op een nieuwe locatie.
Voor 2025 staat de renovatie van de speelplek op de Julianalaan in de planning. Hier is inmiddels een werkgroep geformeerd bestaande uit wijkbewoners. Zij gaan een concept uitwerken, wat vervolgens uitgewerkt zal worden richting realisatie in 2025.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	78	85	94	99	104
Mutatie voorzieningen	-34	-3	-3	-3	-3

Gemeentelijke gebouwen

Beleidskader

Op 30 januari 2020 heeft de gemeenteraad de "Meerjarenplanning onderhoud gemeentelijke gebouwen Laarbeek 2019-2028" vastgesteld.
De gemeente heeft een groot aantal gebouwen in eigendom voor vele functies in het maatschappelijk verkeer.
Gedacht kan worden aan het gemeentehuis, gemeenschapshuizen, sporthallen, brandweerkazernes, de gemeentewerf, hertenkampen, kiosken en monumenten.
Al deze gebouwen zijn opgenomen in de onderhoudsplanning, die een periode van 10 jaar bestrijkt. De planning wordt jaarlijks geactualiseerd.
Het lopende onderhoudsplan (2019-2028) is nog steeds geldend. Volgens de financiële regelingen (BBV) dienen wij als gemeente iedere 4 jaar een nieuw geactualiseerd onderhoudsplan voor te leggen aan de gemeenteraad. Het nieuwe plan staat voor begin volgend jaar (2025) gepland

Ontwikkelingen

Het lopende onderhoudsplan (2019-2028) is nog steeds leidend. We storten hiervoor jaarlijks € 316.000 in de voorziening. Volgens de financiële regelingen (BBV) dienen wij als gemeente iedere 4 jaar een nieuw geactualiseerd onderhoudsplan voor te leggen aan de gemeenteraad. Dit staat voor begin volgend jaar gepland.

Het nieuwe plan is technisch concept-gereed. Op dit moment zijn we nog bezig met de doorrekening van onderhoudskosten voor de komende 10 jaar, inclusief vervangingsinvesteringen. De verwachting is dat het nieuwe onderhoudsplan leidt tot een verhoging van de jaarlijkse storting in de voorziening. Dit komt met name door het gestegen prijspeil.

In het huidige en nieuwe MJOP zitten nu nog grote vervangingen. We willen voorstellen om:
a. de onderhoudsvoorziening uitsluitend te gebruiken voor het in stand houden van ons vastgoed. Hieronder valt gepland onderhoud, contractonderhoud en klachtenonderhoud.
b. vervangingsinvesteringen te activeren, waarbij de kapitaallasten (rente- en afschrijvingskosten) ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Overwegingen om de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen te herzien:
1. Voldoen aan de regelgeving BBV.
2. Duidelijke scheiding tussen onderhoud en vervangingsinvesteringen.
3. Er wordt recht gedaan aan het continuïteitsprincipe: vervangingsinvesteringen zijn na afloop van de economische levensduur gewaarborgd.
4. In lijn met de systematiek van andere onderhoudsvoorzieningen binnen de gemeente.

Financiën

Onderdeel	Rekening	Meerjarenbegroting			
	2023	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	1.547	1.518	1.503	1.672	1.692
Mutatie voorzieningen	211	-95	-184	65	-72

4.4 Financiering

Algemeen

De paragraaf 'financiering' bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte (BBV, artikel 13).

Risicobeheer

Om de financiële risico's zo goed mogelijk te beheersen, is het belangrijk om aandacht te schenken aan de kwalitatieve ontwikkeling van de treasuryfunctie. Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) hebben gemeenten twee instrumenten ingevoerd:
1. Treasurystatuut;
2. Paragraaf financiering.

Treasurystatuut
Hierin wordt een nadere invulling gegeven aan het wettelijk kader. Het statuut bevat de beleidsuitgangspunten voor het uitvoeren van de treasuryfunctie.

De volgende regelgeving heeft betrekking op de financieringsfunctie van de gemeente:
- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).
- Ministeriële regeling 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo).
- Financieringsregeling huisvesting ambtenaren.
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Paragraaf financiering
Deze paragraaf wordt opgenomen in zowel de begroting als de rekening en biedt hiermee informatie over de uitvoering van treasurytaken.

Het rijk heeft de kasgeldlimiet, renterisiconorm en een drempelbedrag schatkistbankieren ingesteld om risico's die te maken hebben met herfinanciering van leningen in te perken. Deze drie elementen worden in de volgende alinea's nader toegelicht.

Financiering

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft aan wat het maximale bedrag is dat de gemeente aan kort geld (looptijd korter dan 1 jaar) mag aantrekken. De kasgeldlimiet 2025 bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, dus 8,5% van ±€ 70,4 miljoen is ±€ 6,0 miljoen.

Renterisiconorm
De renterisiconorm geeft aan welk deel van de langlopende leningen (looptijd langer dan 1 jaar) afgelost mag worden. De renterisiconorm 2025 bedraagt 20% van het begrotingstotaal, dus 20% van ±€ 70,4 miljoen is ±€ 14,1 miljoen.

Drempelbedrag schatkistbankieren
Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten tijdelijk overtollige, liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk of uitzetten bij medeoverheden.
Om het cashmanagement van de gemeenten niet te verstoren mogen de gemeenten een relatief beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanhouden.
Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag.
Het drempelbedrag schatkistbankieren 2025 bedraagt 2% van het begrotingstotaal, dus 2% van ±€ 70,4 miljoen is ±€ 1,4 miljoen.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte 2025 is een afgeleide van de liquiditeitsprognose. In het verleden werd deze prognose incidenteel gemaakt. Op het moment dat sprake was van het aantrekken van een langlopende geldlening werd de noodzaak gezien van een liquiditeitsbegroting omdat uit een dergelijke begroting af te lezen is:

1. wat de omvang van de lening zou moeten zijn, en
2. wat de looptijd van de lening zou moeten zijn.

Met de verplichting om in begroting en jaarrekening te rapporteren over de financieringsbehoefte zal meer structurele aandacht gegeven worden aan het samenstellen van een liquiditeitsbegroting.

Rente(toerekening)

Bij het berekenen van het renteresultaat van het taakveld 'Treasury' in de begroting 2025 is rekening gehouden met de volgende componenten:

	Begroting 2025		
bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo
Externe rentelasten en -baten	-131	76	-55
-/- Rente aan de grondexploitatie	27		27
Saldo rentelasten en -baten			*-28*
Rente over voorzieningen	-52		-52
Saldo bespaarde rente			*-52*
Aan taakvelden toe te rekenen rente			**-80**
Aan taakvelden toegerekende rente	77		77
Aan taakvelden toegerekende rente			*77*
Aan taakvelden toegerekende rente			**77**
Saldo taakveld Treasury			-3

Overzicht omslagrente

Onderstaand volgt een overzicht van de berekening van de omslagrente voor de begroting 2025.

Berekening Omslagrente		Begroting 2025
a	externe rentelasten over de korte en lange financiering	
	- korte financiering (tot 1 jaar)	
	financieringstekort (rekening courant)	0
	- lange financiering (vanaf 1 jaar)	
	leningen o/g	131
b	externe rentebaten	
	- korte financiering (tot 1 jaar)	-76
	- lange financiering (vanaf 1 jaar)	0
	totaal door te rekenen externe rente	55
c	rente die aan grondexploitatie moet worden doorberekend	
	rentekosten grondexploitatie	-27
	restant nog door te rekenen externe rente	28
d1	rente dotatie eigen vermogen	0
d2	rente dotatie voorzieningen	0
	contante voorziening wachtgeld voorm.bestuurders	52
	door te rekenen interne rente	80
e	werkelijk aan taakvelden doorgerekende rente	77
f	renteresultaat taakveld Treasury (+ = voordeel / - = nadeel)	-3
	Omslagrente begroting 2025	0,13%

Overzicht gewogen gemiddelde rentepercentage Grondexploitatie

Onderstaand een overzicht van de berekening van het gewogen gemiddelde rentepercentage voor de Grondexploitatie begroting 2025.

Berekening gewogen gemiddelde rentepercentage tbv Grondexploitatie	Begroting 2025
Totaal Vermogen (Balanstotaal)	76.835
Vreemd Vermogen	19.039
	24,78%
Saldo leningenportefeuille - langlopend	10.000
Saldo leningenportefeuille - kortlopend	0
Rentelasten leningenportefeuille - langlopend	131
Rentelasten leningenportefeuille - kortlopend	0
	1,31%
Berekening rentepercentage Grondexploitatie begroting 2025	0,32%

4.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

De wereld om ons heen verandert doorlopend. Opgaven komen in steeds hoger tempo op ons af, al dan niet in de vorm van nieuwe ontwikkelingen en opgaven die adequaat handelen en snel anticiperen van de gemeente, onze inwoners en (maatschappelijke) partners vragen. Verandering is daarbij de enige constante. Om de balans hierin te bewaken, moeten we keuzes maken, prioriteren en vooruitkijken in goed samenspel tussen raad, college en gemeentelijke organisatie. Het is noodzaak dat de organisatie is toegerust om opgaven en ambities op te kunnen pakken in het licht van toekomstbestendigheid.

In 2023 is flink ingezet op een nieuwe organisatiestructuur, op het stimuleren van de interne doorstroming, het uitbreiden van formatie en op het anders positioneren van medewerkers. 2024 stond in het teken van doorvertellen van ons verhaal, de basis op orde brengen en grip krijgen op onze werkvoorraad.

In 2025 borduren we hier op voort. We gaan ons organisatieverhaal doorleven en waar mogelijk al (verder) doorvertalen. In de verdieping maken we duidelijk wat we van iedereen verwachten in die dynamische omgeving. Nu moet iedere medewerker verantwoordelijkheid nemen: van "praten over" naar "ik laat zien hoe ik het verschil maak" (eigenaarschap). Daarvoor gaan we de volgende activiteiten uitvoeren.

Doorleven en doorvertalen.

- De managers/coördinatoren gaan met de teams aan de slag onder andere aan de hand van de nieuwe gesprekscyclus.
- Om te weten of we op de goede weg zijn monitoren we de voortgang.

Leren en ontwikkelen.

- We zetten in op de individuele ontwikkeling en teamontwikkeling.
- Daarnaast gaan we aan de slag met teamontwikkeling. We brengen elk team in kaart wat duidelijkheid geeft over de ontwikkelmogelijkheden en welke gerichte acties en interventies daarbij effectief zijn.
- We werken verder aan een sterke positionering van de Peelregio op de arbeidsmarkt met als specifieke aandachtspunten talentontwikkeling, regionale onboarding en het vinden van medewerkers voor moeilijk invulbare vacatures.
- We gaan de Laarbeek academie sterker positioneren als leerplatform.

Sterk samenspel / balans ambitie en capaciteit

- We gaan door met het verbeteren van het samenspel tussen bestuurlijke en ambtelijke organisatie. Een sterk samenspel bevorderen we bijvoorbeeld door heisessies tussen college / MT en MT / coördinatoren met aandacht voor rolzuiverheid, verwachtingenmanagement en onderlinge werkafspraken.
- In 2025 hebben we specifiek aandacht voor het verbeteren van onze adviesvaardigheden. Duidelijke adviesnota's, startnotities en projectplannen met goede (prioriterings)voorstellen helpen ons grip te blijven houden op onze werkvoorraad.

Moderne bedrijfsvoering

- Een continu aandachtspunt blijft dat de basis op orde is waarbij we een accent aanbrengen dat deze eenvoudig is. We beperken waar mogelijk het aantal afspraken maar gaan daar ook echt op sturen. De basis hiervoor wordt gelegd in een visie op interne dienstverlening en een visie op dienstverlening.
- In 2025 implementeren we de nieuwe versie van Key2Fiancien waarbij we de bijhorende werkprocessen tegen het licht houden.
- De komende jaren vervangen we ons zaaksysteem, de e-Suite, door PodiumD. In 2025 zetten we de eerste stappen in deze vervanging.

Dienstverlening

Laarbeek is een betrouwbare, moderne dienstverlenende gemeente. De ontwikkelingen van dienstverlening, zowel op digitaal gebied (o.a. Cloud, AI, robotisering) als op wettelijk gebied (o.a. Wet Open Overheid, Wet digitale overheid, Wet digitale toegankelijkheid), gaan onverminderd snel vooruit. We zetten alle zeilen bij om als gemeente in deze ontwikkelingen mee te kunnen en gaan. We zijn daarin slimme volgers en leren graag van wat grotere gemeenten en de VNG ontwikkelen en innoveren op het gebied van dienstverlening.

Begin 2025 stellen we een 'Visie op Dienstverlening 2025-2028' vast. Een visie die ons richting geeft in wat we willen bereiken op het gebied van externe en interne dienstverlening en hoe we meer gebruik kunnen maken van verdergaande digitalisering. Omdat we vanuit verschillende samenwerkingsverbanden werken voor onze inwoners, vertalen we de visie ook door in de keten en naar onze samenwerkingspartners. Aspecten als toegankelijkheid, eenvoud, digitaal en vooral vanuit de opvatting 'onze inwoners staan centraal' krijgen een prominente plek in de visie.

Aan de hand van de 'Visie op Dienstverlening' maken we in 2025 een uitvoeringsprogramma waarin projecten en activiteiten uitgewerkt zijn waar we de komende jaren aan werken. We moeten, om het binnen onze organisatie daadwerkelijk mogelijk te maken qua formatie, prioriteren en over meerdere jaren uitsmeren. Zeker omdat dienstverlening iedereen in onze organisatie aangaat en iedereen een belangrijke rol en verantwoordelijkheid heeft in het leveren van een betrouwbare en moderne dienstverlening aan onze inwoners.

Informatisering & automatisering

Informatievoorziening
Een goede informatievoorziening is van belang om een gedegen en continu niveau van dienstverlening te bieden. Er zijn steeds veranderende wetgevingen en trends of ontwikkelingen volgen elkaar in een sneltreinvaart op. Deze zijn van invloed op onze (digitale) informatievoorziening. In het informatiebeleid zijn hiervoor beleidsregels en uitgangspunten geformuleerd en welke ambitie hierbij wordt gehanteerd. Hierin speelt onze dienstverlening een hoofdrol. In 2024 is het informatiebeleid geactualiseerd en zijn ambities opnieuw vastgesteld.

Met vijf ontwikkellijnen werken we aan een toekomstgerichte ICT-dienstverlening.

1. Servicedesk. We zetten in op een verdere professionaliseringsslag van onze dienstverlening waarbij serviceverlening aan de gebruiker hoog in het vaandel staat.
2. Beheer van systeem- en netwerkbeheer (hosting). We werken aan een aanpassing van het ICT-landschap waardoor het beheer eenvoudiger wordt, dit betreft een langere termijn ontwikkeling.
3. Ontwikkelen informatiemanagement. We werken aan het vergroten van kennis over informatiemanagement. Dit doen we door goed samen te werken met de teams/afdelingen binnen de gemeentes en kennis te delen.
4. Ontwikkelen functioneel beheer. Functioneel beheer is een belangrijke spil tussen het team/de afdeling en ICT. De rol van functioneel beheerder en de plaats binnen de organisatie zal verder vormgeven moeten worden met als doel om (nog) beter te kunnen anticiperen op de wensen en behoeftes van de gebruikers.
5. Ontwikkelen digitale vaardigheden organisatie. We spelen graag in op de behoefte voor ondersteuning op het gebied van ICT. Zo zijn er vanuit ieder team/afdeling collega’s (keyusers) aangesteld waar gebruikers terecht kunt voor ondersteuning voor bijvoorbeeld MS-Teams. Daarnaast zijn er vaste momenten waarop medewerkers van de servicedesk langskomen voor alle vragen

Resultaten

- Eind 2024 is het informatiebeleid geactualiseerd en zijn ambities opnieuw vastgesteld.
- In 2025 maken we gebruik van cloud telefonie waarbij we onafhankelijker zijn van plaats en nieuwe functionaliteiten tot onze beschikking hebben.
- In 2024/2025 zal verder ingezet worden op de 5 ontwikkellijnen voor een toekomstgerichte ICT dienstverlening.
    - Eind 2025 zal het systeem en netwerkbeheer uitbesteed worden. Hiervoor zal het ICT landschap in 2024 en 2025 verder versimpeld/aangepast worden.
    - In 2024 zal een advies worden uitgebracht voor de ontwikkeling van functioneel beheer. Dit advies zal in 2025 geïmplementeerd worden.
    - Eind 2024 zal het advies voor de inrichting van de servicedesk voor de langere termijn herzien worden.

Informatiebeveiliging en privacy

Eind 2024 zullen we het strategisch en tactisch beleid actualiseren op basis van de eisen en wensen vanuit informatiebeveiliging en privacy en de volwassenheid van de organisatie. Gevolg hiervan is dat er ook nieuwe procedures zullen volgen. Dit is een meerjarige opgave. De focus voor het komende jaar ligt voor ons op o.a. de volgende onderwerpen:

- Bewustzijn creëren voor het belang van informatiebeveiliging en privacy.
- Business continuïteitsplan: Dit plan zal ervoor zorgen dat we (in hoofdlijnen) kunnen blijven opereren, zelfs in het geval van onvoorziene gebeurtenissen.
- Beheersmaatregelen voor mobiele apparaten (MDM): Om de beveiliging van mobiele apparaten te versterken, zullen we specifieke beheersmaatregelen opstellen voor Mobile Device Management (MDM). Hiermee kunnen we ervoor zorgen dat mobiele apparaten veilig en compliant zijn met onze informatiebeveiligingsnormen.
- ISMS: we gaan starten met het gebruik van een ISMS (cybermanager). Deze tool zal ons in staat stellen om de effectiviteit van onze maatregelen nauwkeurig te volgen en te evalueren.
- Netwerksegmentatie: Dit is grotendeels door Automatisering al gerealiseerd in 2024 maar wordt in 2025 verder doorgezet op basis van het samenvoegen van meerdere netwerk gerelateerde projecten om de infrastructuur naar het volgend niveau te krijgen.
- Voor de DigiD audit worden de beheersmaatregelen verder geformaliseerd die de afgelopen jaren al geïmplementeerd zouden moeten zijn. Hierin maken we als organisatie een volwassenheidsslag.
- Voor de Wet politiegegevens audit hebben we de interne audit uitgevoerd over 2022 en 2023 met een voorbereiding op 2024 en 2025 om de interne organisatie ook mee te helpen de werkdruk zo veel mogelijk te beperken.
- Voorbereiding voor de NIS2 wetgeving door het uitvoeren van een risicoanalyse, het realiseren van een ISMS en het uitzetten van beheersmaatregelen om de geïdentificeerde risico’s zo veel mogelijk te beperken.
- Mede door de NIS2 zal ook meer naar BIO2.0 audits worden gekeken voor inzichten te verkrijgen over de informatiebeveiliging en privacy binnen informatiesystemen die betrokken zijn in kritische processen.
- Op privacy gebied zijn al enkele zaken opgeleverd zoals een datalek procedure, vernieuwen van het privacystatement op de website en een Wpg implementatieplan wat nog verder geformaliseerd moet worden.
  Naast de gerealiseerde zaken zal de volwassenheid op privacy gebied nog verder moeten worden verhoogd en zal nog gekeken worden naar de procedures rondom AVG/Wpg verzoeken.

Informatie- en archiefbeheer

We blijven werken aan de verbetering van het informatie- en archiefbeheer. Begin 2025 evalueren we het eerste jaar van de invoering van kwaliteitscontroles. We gaan ons ook richten op het informatiebeheer in taakapplicaties. Daarnaast gaan we ons voorbereiden op overgang naar een nieuw zaaksysteem. Dit doen we in samenwerkingsverband Dimpact.

Gegevensbeheer
We zorgen ervoor dat de gegevens van de registraties BAG, BGT, BRO en WKPB actueel en betrouwbaar zijn. De gegevens zijn op juiste manier gekoppeld met andere registraties zoals WOZ en beheer openbare ruimte. Dit doen we om ervoor te zorgen dat de gegevens juist gebruikt kunnen worden, zowel binnen als buiten onze organisatie. Daarnaast werken we hard aan het verbeteren van het beheer van onze applicaties.

Planning & Control

In 2024 is samen met de Auditcommissie en de gemeenteraad gestart met het werken met één financiële rapportage en de verbetering van de kadernota / begroting. Dit is onder andere gedaan om enerzijds de informatiewaarde en sturingsmogelijkheden van de instrumenten te vergroten voor de raad, en anderzijds om de efficiëntie voor de organisatie te vergroten.
In 2025 gaan we hiermee door waarbij de financiële rapportage verder gaan verbeteren, de P&C planning verder willen optimaliseren en de kadernota en begroting korter willen maken, met meer relevante informatie en minder ambtelijke belasting
Insteek is en blijft dat de planning en controlcycus inzichtelijk (en mogelijk makkelijker) voor raadsleden en inwoners moet zijn én een toegevoegde waarde voor de controlerende en kaderstellende rol van de raad.

Personeel

De uitdaging blijft om de organisatie toegerust te houden om opgaven en ambities op te kunnen blijven pakken. Door de krapte op de huidige arbeidsmarkt zijn goed en juist geschoolde medewerkers moeilijk vindbaar. Specialistische functies zijn dan ook moeilijk in te vullen, niet alleen voor een vaste aanstelling maar ook voor tijdelijke invulling.

Onze strategische HR-agenda zet in op aantrekkelijk werkgeverschap voor het behouden en aantrekken van medewerkers. Er wordt ingezet op een nieuwe en moderne gespreksstructuur tussen medewerkers en leidinggevende, het uitwerken van de visie op leren en ontwikkelen, arbo- en verzuimbegeleiding, vitaliteit en digitale vaardigheden. Tot slot werken we binnen de Peelgemeenten met een regionale arbeidsmarktstrategie, waarin werving en selectie een belangrijk onderdeel vormen.

Binnen de intergemeentelijke samenwerking tussen de gemeenten Laarbeek en Gemert-Bakel is de volgende verdeling van teams gemaakt:
- Gemeente Gemert-Bakel: team ICT-I&A en team Personeelsadministratie (PSA)
- Gemeente Laarbeek: team Financieel Beheer, team Informatiebeleid en Privacy (IB&P), team HR.

Medewerkers van de intergemeentelijke teams werken voor twee gemeenten en zijn in dienst conform de verdeling.

Naast de bovenstaande samenwerking zijn werkzaamheden en taken uitbesteed aan verschillende verbonden partijen. Denk hierbij aan onder andere de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB), de BelastingSamenwerking Oost-Brabant (BSOB) en de Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gepresenteerd van de personele formatie die inzicht geeft in de personele bezetting en de bijbehorende personeelslasten per organisatie onderdeel.

Organisatiestructuur Begroting 2025	Formatie (fte)	Loonsom (x € 1.000)
Griffie	1,61	186
Secretaris (gemeentesecretaris)	1,00	145
Afdeling Bedrijfsvoering en Staf	50,23	4.750
Afdeling Leefomgeving	57,45	5.187
Afdeling Samenleving	36,69	3.133
Totaal	146,98	13.401

Rechtmatigheid

Op 27 september 2022 heeft besluitvorming door de eerste kamer plaatsgevonden over de wetswijziging Wet versterking decentrale rekenkamers. Onderdeel van deze wetswijziging is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.
De rechtmatigheidsverantwoording is voor het eerst toegepast over het verslagjaar 2023. In 2025 wordt ook weer een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waarbij extra aandacht wordt gevestigd op de adviezen uit de accountantscontrole (interim-controle) en eventuele opmerkingen of verbeteringen vanuit de gemeenteraad.

In de jaarrekening over boekjaar 2025 zal de rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen worden en zal tevens een toelichting hierop plaats vinden in de paragraaf bedrijfsvoering.

In de rechtmatigheidsverantwoording geeft het college van B&W aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. De externe accountant geeft een controleverklaring met een oordeel over getrouwheid inclusief getrouwheid over de rechtmatigheidsverantwoording van het college van B&W.

Tot slot heeft de gemeenteraad eerder besloten over de rechtmatigheidsverantwoording waaronder de reikwijdte en verantwoordingsgrens (raadsvergadering van 20 mei 2021). Door de uitstel van de landelijke regelgeving over de rechtmatigheidsverantwoording is het besluit later toegepast. Hierdoor wordt de uitvoering van de rechtmatigheidsverantwoording in 2025 en het eerder genomen besluit van de raad geëvalueerd en eventueel aangescherpt.

4.6 Verbonden partijen

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.'
Onder bestuurlijk belang wordt verstaan (artikel 1 lid d BBV): 'Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'
Onder financieel belang wordt verstaan (artikel 1 lid c BBV): 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.'
Hieronder is weergegeven een overzicht van publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de gemeente Laarbeek participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Beleidsuitgangspunten

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang.
De eerste reden is dat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente geeft een mandaat aan de verbonden partij.
De tweede reden betreft de kosten, het budgettaire beslag en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Het aangaan van banden met verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derden zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen zullen we bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde stellen op grond van visie en doelstellingen van de deelneming.

Daarnaast is er in 2024 gestart met de verdere uitwerking van de samenwerkingsagenda met een raadswerkgroep de afronding en uitwerking zal ook in 2025 plaats vinden. De uitkomsten van dit traject kunnen ook van invloed zijn op de manier waarop wij omgaan met de verbonden partijen in onze P&C producten. Indien dit van toepassing is zal dit ook in 2025 worden verbeterd en aangepast in onze P&C producten.

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) *bedragen x € 1.000*	
Partners	Waterschap Aa en Maas, gemeente Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Landerd, Oss, Uden, Sint Anthonis en Someren
Openbaar belang	Binnen het werkveld heffingen en WOZ meerwaarde creëren in termen van kwaliteitsverbetering, verbetering van de dienstverlening aan inwoners, vermindering van kwetsbaarheden en besparing op uitvoeringskosten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2024	956 (1-1-2023)
Eigen Vermogen 31-12-2024	626 (1-1-2024)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	551 (1-1-2023)
Vreemd Vermogen 31-12-2024	746 (1-1-2024)
Resultaat 2023	-133 (totaal GR)
Bijdrage Laarbeek	476 (begroting 2025)
Risico's	• Toename van WOZ-bezwaren leidt tot een toename van personele inzet en proceskostenvergoedingen • Personeel (risico van uitval en risico van onvoldoende beschikbaarheid nieuwe medewerkers) • Beschikbaarheid ICT-structuur en voldoende niveau van gegevensbescherming
Ontwikkeling	• Doorontwikkeling van de organisatie op basis van een meerjarenstrategie • Verdere automatisering (o.a. secundaire objectkenmerken)

Blink	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. en Someren, Son en Breugel en Pre-Zero
Openbaar belang	Het in regionaal verband op professionele wijze zorg dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijke afvalstoffen, de gladheidsbestrijding en de reiniging van de openbare ruimte van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 0
Eigen Vermogen 31-12-2024	Nog niet bekend
Vreemd Vermogen 1-1-2024	€ 5.273
Vreemd Vermogen 31-12-2024	Nog niet bekend
Resultaat 2023	
Bijdrage Laarbeek	€ 1.838
Risico's	De inrichting van Blink maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld. - Benodigde organisatieontwikkeling (strategisch traject Blink) - Verbrandingsbelasting en verwerkingstarieven 2025 nog niet bekend - Het schommelen van opbrengsttarieven - Aanlevering van hoeveelheid tonnages in de huis-aan-huisinzameling en milieustraten - Inzetbaarheid van personeel (krapte op de arbeidsmarkt) - Veroudering materieelpark Blink - Huisvesting Blink
Ontwikkeling	Diverse ontwikkelingen blijven de komende jaren merkbaar van invloed: - Toenemende omvang dienstverlening Blink - Verdere professionalisering van de bedrijfsvoering - Toename kosten voor lonen (marktconform maken van inschaling van uitvoerend personeel om de continuïteit van dienstverlening te borgen) - Inkoop, inhuur en inflatie - Verhoging olie- en brandstofprijzen - Verduurzamen inzamelvoertuigen - Huisvesting Blink

Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel en Someren
Openbaar belang	Uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMS ten behoeve van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente levert twee bestuursleden voor het Algemeen Bestuur en één bestuurslid voor het Dagelijks Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 1.017 (bron: begroting 2025)
Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 677.000 (bron: begroting 2025)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	€ 19.597 (bron: begroting 2025)
Vreemd Vermogen 31-12-2024	€ 19.098 (bron: begroting 2025)
Resultaat 2023	€ 340.000 negatief hetgeen gedekt wordt door een onttrekking uit de reserve
Bijdrage Laarbeek	Bijdrage 2025: 3.471 (€ 3.471.127)
Risico's	De inrichting van GR Peelgemeenten maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld. In de begroting 2025 is een paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” opgenomen. De risico’s van de GR Peelgemeenten beperkt, omdat het een uitvoeringsorganisatie betreft. De voornaamste risico’s die zijn in de risico-inventarisatie opgenomen: ·Ziekteverzuim ·Beveiliging van data/privacy ·Kwetsbaarheid organisatie op gebied van bedrijfsvoeringstaken. ·Juridische risico’s (overschrijden termijnen als gevolg van onvoldoende capaciteit).
Ontwikkeling	De begroting 2025 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Peelgemeenten bouwt voort op de ontwikkelingen die in 2021 zijn gestart met de koersagenda 'Samenwerken door Samen Werken', welke in 2025 een vervolg krijgt in de Koersagenda 2025-2030. Daarbij vormen diverse Rijksakkoorden zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Integraal Zorgakkoord (IZA) en Hervormingsagenda jeugd de kern van samenwerking voor de maatschappelijke uitdagingen in onze regio. In de begroting 2025 van de GR Peelgemeenten worden een aantal ontwikkelingen geschetst. zoals: - Er wordt gestart met het monitoren van de impact van de Koersagenda op de dienstverlening aan onze inwoners. - Er vindt een doorontwikkeling plaats van het programmabureau, waarbij de regionale programma's van de vijf gemeenten en de GR Peelgemeenten worden gefaciliteerd. Hiermee zorgt de GR Peelgemeenten voor een toekomstbestendig programmabureau waarmee ze regionaal de ontwikkelingen naar aanleiding van de IZA, GALA en Hervormingsagenda Jeugd kunnen faciliteren. - Aanbesteding van huishoudelijke ondersteuning volgens de Nieuwe Route.

GGD Brabant Zuidoost	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Openbaar belang	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 3.935 (bron: begroting 2025)
Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 3.915 (bron: begroting 2025)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	€ 27.932 (bron: begroting 2025)
Vreemd Vermogen 31-12-2024	€ 27.411 (bron: begroting 2025)
Resultaat 2023	Nihil
Bijdrage Laarbeek	Totale bijdrage 2025: € 1.027.004
Risico's	GGD heeft actief risicomanagement ontwikkeld, waarbij elk trimester aandacht wordt geschonken aan de ontwikkeling in de risico's. De belangrijkste risico's die genoemd worden in de programmabegroting 2025 zijn: - Toenemende arbeidsmarktkrapte - Het risico dat er zich beveiligingsproblemen voordoen - De Corona-, M-Pox en Oekraïne-crises maken duidelijk dat rampen en pandemieën een enorme impact op de werkzaamheden van de GGD kunnen hebben.
Ontwikkeling	De GGD ziet voor de komende jaren de volgende maatschappelijke uitdagingen: - Effecten van Covid-19 op de volksgezondheid - Het verkleinen van gezondheidsverschillen - Bevorderen van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving - Bevorderen van een mentaal gezonde samenleving - Een signalerende regionale functie in de openbare geestelijke gezondheidszorg - De juiste ambulancezorg als onderdeel van de acute zorgketen.

Metropool Regio Eindhoven	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-, Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropool Regio Eindhoven.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter.
Eigen Vermogen 1-1-2024	13.903
Eigen Vermogen 31-12-2024	12.334
Vreemd Vermogen 1-1-2024	21.121
Vreemd Vermogen 31-12-2024	14.737
Resultaat 2023	nog niet bekend
Bijdrage Laarbeek	392. Bestaat uit € 129.472 regionale opgave, 84.834 brainport development, €58.453 stimuleringsfonds en € 119.514 RHCe voor in totaal € 392.274 aan gemeentelijke bijdrage in 2025.
Risico's	De belangrijkste risico's zijn door de MRE in kaart gebracht. Dit betreft: Landgoed Gulbergen: doelvermogen eeuwigdurende nazorg is ontoereikend. Risico is zeer hoog, Kans is klein benodigde weerstandscapaciteit is € 500.000 MRE/RHCe: Bezuinigingen bij gemeenten met als gevolg lagere gemeentelijke bijdrage: risico is gemiddeld, kans 50% benodigde weerstandscapaciteit is € 360.000 MRE: Op de uitbreiding van taken in het samenwerkingsakkoord 2023-2026 is de organisatie MRE wat betreft personeel en middelen niet ingericht. Het risico bestaat dat de beoogde externe financiering niet wordt gerealiseerd. Risico is hoog, kan 50% benodigde weerstandscapaciteit is € 300.000 MRE: Niet kunnen invullen van vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is, het risico is gemiddeld, 50% kans, benodigde weerstandscapaciteit is € 225.000 Daarnaast een specifiek risico vanuit ons als gemeente (ook opgenomen in de risicoparagraaf) dat door de schaalsprong er een hogere bijdrage aan de MRE / hogere kosten voor de gemeenten zullen zijn voor diverse projecten, cofinanciering en uitdagingen die er zijn.

Ontwikkeling	Er wordt in 2025 verder gewerkt aan het samenwerkingsakkoord 2023-2026. Hiervoor wordt een werkprogramma opgesteld voor 2025. Hierbij zijn extra ontwikkelingen / aandachtspunten voor 2025 o.a. Regionale strategie en samenwerking: doorontwikkelen en positioneren regio, regionale aanpak brede welvaart. Gulbergen uitvoeren van de Ontwikkelstrategie waarin de keuze is gemaakt voor de wijze waarop het gebied verder zal kunnen worden ontwikkeld. Doorontwikkeling regionale ontwikkelstrategie 2023-2030, Versnelling woningbouw en mobiliteit vanuit bestaande plannen Regionale strategie mobiliteit Schone, gezonde en veilige mobiliteit Toekomstig energiesysteem Duurzame opwek energie Verduurzaming gebouwde omgeving Doorontwikkeling mainport Versterken vestigingsklimaat Toekomstbestendig en robuust economisch ecosysteem Toekomstbestendig landelijk gebied Transitie voedselketen Regionaal Historisch centrum: o.a. archiefbeheer, collectie opbouw, informatie beschikbaar stellen, adviseren van gemeenten etc.

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	*bedragen x € 1.000*
Partners	De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant is een regionale uitvoeringsdienst voor de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de-Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant
Openbaar belang	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).
Bestuurlijke betrokkenheid	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. Onze gemeente heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2024	2.481
Eigen Vermogen 31-12-2024	2.033
Vreemd Vermogen 1-1-2024	825
Vreemd Vermogen 31-12-2024	713
Resultaat 2023	1.822 (jaarrekening 2023)
Bijdrage Laarbeek	1.709 (begroting 2025)
Risico's	Grootste risico’s: - Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel, zowel vast als inhuur - Negatief imago - Toenemende regeldruk vanuit rijksoverheid In mindere mate: - Ransomware - Niet-actuele beheer- en investeringsplannen voor apparatuur/faciliteiten en PBMs - Ziekteverzuim en doorbetaling loonkosten - Kennisverlies als gevolg van uitstroom / inhuur via flexibele schil
Ontwikkeling	- De implementatie van de Omgevingswet brengt veel nieuwe werkwijzen met zich mee. Het zal nog even duren voordat hier optimaal mee gewerkt kan worden. - Naar aanleiding van de adviezen van de commissie Van Aartsen werkt ODZOB aan een verbeterplan in het kader van het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP-VTH). Na de visitatie van eind september 2024 zal het ontwikkel- en verbeterplan opgesteld worden. Hier is al ontwikkelbudget voor geraamd. - Recent is het nieuwe Regionaal Operationeel Kader VTH vastgesteld. Hierin zijn de prioriteiten voor (milieu-)VTH-taken vastgesteld voor de komende jaren.

Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel. Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre
Openbaar belang	Het doel van de samenwerking is het komen tot overeenstemming over het realiseren van projecten om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio Zuidoost-Brabant, voor zover het grondgebied van partijen bevattend, te verbeteren.
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek bestuurlijk overleg door middel van: Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit en Innovatie, Stuurgroep Bereikbaarheidsagenda, Bestuurlijk Subregionaal Overleg.
Eigen Vermogen 1-1-2024	Er is geen sprake van eigen vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Eigen Vermogen 31-12-2024	Er is geen sprake van eigen vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Vreemd Vermogen 1-1-2024	Er is geen sprake van vreemd vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Vreemd Vermogen 31-12-2024	Er is geen sprake van vreemd vermogen. Alle gebruikte budgetten worden afgerekend met de deelnemers waardoor er geen rekeningresultaten ontstaan.
Resultaat 2023	Niet van toepassing
Bijdrage Laarbeek	Jaarlijks betalen we circa € 70.000 aan de gemeente Helmond voor kosten van het programmateam en de regiobrede projecten.
Risico's	Het samenwerkingsverband geeft geen inzage in de prominente risico’s. Risico's zijn nog niet bekend, omdat de besluitvorming over het voorkeurstracé voor snelfietsroute Gemert-Eindhoven nog moet plaats vinden.
Ontwikkeling	In 2025 wordt er onder andere verder gewerkt aan de snelfietsroute Gemert-Eindhoven en de snelfietsroute Tilburg-Beek en Donk.

Senzer	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond en Someren
Openbaar belang	Het vertrekpunt is dat iedereen mee doet naar vermogen. Dat meedoen is niet vrijblijvend, centraal staat dat dit moet gebeuren vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen. In de uitvoering is gekozen voor een integrale (sociaal domein brede) aanpak. Niet iedereen heeft voldoende eigen kracht en vermogens om mee te doen. Voor die mensen wordt binnen de mogelijkheden gezocht naar zoveel als mogelijk participeren in de maatschappij.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft twee zetels in het Algemeen Bestuur en één zetel in het Dagelijks Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 15.694
Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 13.730 (bron: begroting 2025)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	€ 20.600
Vreemd Vermogen 31-12-2024	€ 23.250 (bron: begroting 2025)
Resultaat 2023	Nihil
Bijdrage Laarbeek	Totale bijdrage 2025: € 6.631.992
Risico's	Rijksfinanciering en economische- en arbeidsmarktontwikkeling in relatie tot aantal uitkeringen en corresponderende lasten; Lagere toegevoegde waarde: wegvallen opdrachten en/of druk op tariefstelling; Loon- en prijsontwikkeling die afwijkt van gehanteerde CPB-ramingen; Opname van de opgebouwde verlofrechten in één jaar; Toekomstbestendige bedrijfsvoering; Bedrijfscontinuïteit (fysieke en cybersecurity risico's).
Ontwikkeling	We hebben in deze arbeidsmarktregio een relatief kwetsbare en gemiddelde lagere opgeleide beroepsbevolking en een conjunctuurgevoelige economie. De verwachting is dat de werkloze beroepsbevolking na een periode van daling weer gaat stijgen. Tegelijkertijd zorgen technologische ontwikkelingen voor creatie van nieuwe banen. We zien ook dat de armoede en ongelijkheid de komende jaren toeneemt wat zorgt voor druk op de samenhang in de samenleving. Het leveren van maatwerk en het centraal stellen van de mens en handelen vanuit het eigen perspectief wordt nog belangrijker. Daarnaast zien we een toename van de ontgroening en vergrijzing en neemt de laaggeletterdheid toe. Dit leidt in de regio tot een grotere vraag naar voorzieningen op het gebied van onder andere wonen, inkomen, zorg en onderwijs. Maar ook op het gebied van inburgering vanwege de toenemende taakstelling voor gemeenten om statushouders te huisvesten.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. , Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Openbaar belang	De Veiligheidsregio voert namens de 21 deelnemende gemeenten taken uit op het terrein van brandweerzorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Eigen Vermogen 1-1-2024	3.262 (bron: jaarstukken 2023)
Eigen Vermogen 31-12-2024	4.049 (bron: begroting 2025)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	29.828 (bron: jaarstukken 2023)
Vreemd Vermogen 31-12-2024	38.548 (bron: begroting 2025)
Resultaat 2023	Nihil
Bijdrage Laarbeek	1.466 (bron: begroting 2025)
Risico's	In de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen van de Begroting 2025 zijn de risico’s en de bijbehorende weerstandscapaciteit benoemd. In de jaarstukken 2023 is deze paragraaf geactualiseerd. De omvang van de algemene reserve is onvoldoende t.o.v. het gewenste weerstandsvermogen op basis van de analyse van de risico’s. Het is niet reëel dat alle benoemde risico’s zich gelijktijdig en in de geraamde omvang voordoen. Daarmee achten we het acceptabel dat niet alle risico’s via de algemene reserve zijn afgedekt. Risico's zijn er onder andere voor het niet voldoende kunnen werven van vrijwilligers en de FLO kosten.

Ontwikkeling	bedrijfskritische continuïteit is een belangrijke ontwikkeling / risico. Door de vele personele wisselingen is het lastig om de vakbekwaamheid op voldoende niveau te houden. Mede door méér externe inhuur én de uitvoer van extra opleidingen verwacht de veiligheidsregio meer kosten te maken. Ook wordt er uitvoering gegeven aan een bestuurlijke opdracht waardoor mogelijk de gemeentelijke bijdragen omhoog moet vanaf 2026. Verder zijn belangrijke ontwikkelingen **Brandweerzorg** - Robuust en paraat waaronder toekomstbestendig brandweerstelsel, vrijwilligheid, herijking beroepsbrandweer, stedelijke verdichting, duurzame inzetbaarheid / 2e loopbaan, vroegpensioen brandweer FLO - Snel en flexibel waaronder dynamisch risicoprofiel brandweerzorg en visie op de kerntaken - Professioneel: Risicogerichte advisering t.a.v. omgevingswet en energietransitie, vakbekwaamheid medewerkers, informatie gestuurde brandweerzorg. natuurbrandbeheersing en duurzaam investeren in materiaal en materieel **Crisisbeheersing** Zicht op risico's: versterken voorbereiding en paraatheid, informatie gestuurde veiligheid, informatievoorziening en crisisfunctionarissen, planvorming zorgrisicoprofiel, aansluiten bij landelijk crisismanagement platform Risico's effectief beïnvloeden: versterken van een weerbare samenleving, omgevingswet, veilige energietransitie Versterken crisismanagement: bevorderen kwaliteit professionaliteit crisisorganisatie, crisisplan implementeren, dynamische planvorming ontwikkelen, crisiscommunicatiekaneel implementeren. **Ondersteuning organisatie** In control: informatieveiligheid, nieuwe wetten en regels toepassen, risicobewuste en dynamische bedrijfsvoering, meer aandacht voor intelligence, stuurindicatoren, prognoses en data analyses, passende huisvesting inclusief verduurzaming Efficiënt en effectief: routinematig werk verder digitaliseren en automatiseren, processen verder verbeteren, integrale informatievoorziening en hybride werken Professioneel: potentieel van de medewerkers optimaal benutten

Vennootschappen en coöperaties BNG Bank N.V.	*bedragen x € 1.000*
Partners	
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente is aandeelhouder en heeft stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering.
Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 4.721.000
Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 4.721.000 (laatst bekende bron: Jaarverslag 2023)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	€ 110.819.000
Vreemd Vermogen 31-12-2024	€ 110.819.000 (laatst bekende bron: Jaarverslag 2023)
Resultaat 2023	€ 254 miljoen netto winst ná belastingen (laatst bekende resultaat 2023)
Bijdrage Laarbeek	Laarbeek ontvangt dividend vanwege het aandelenbezit (aantal aandelen 20.709 á € 2,50). Het dividend 2023 is inmiddels in 2024 uitbetaald en bedraagt: 20.709 aandelen x € 2,16 = € 44.731,44
Risico's	In het Jaarverslag 2023 beschrijft de BNG een aantal risico's zoals: - Risk Management - Kredietrisicobeoordeling - Compliance - Security risico
Ontwikkeling	Niet van toepassing.

Brabant Water N.V.	*bedragen x € 1.000*
Partners	
Openbaar belang	De missie van Brabant Water is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit en het leveren van water op maat en water gerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.
Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 699.235
Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 699.235 (laatst bekende bron: Jaarverslag 2023)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	€ 618.615
Vreemd Vermogen 31-12-2024	€ 618.615 (laatst bekende bron: Jaarverslag 2023)
Resultaat 2023	€ 9.213.000 netto winst ná belastingen (laatst bekende resultaat 2023)
Bijdrage Laarbeek	Gemeentelijke bijdrage nihil. Naar verwachting wordt geen dividend ontvangen.
Risico's	In de paragraaf risicomanagement van het jaarverslag 2023 benoemt Brabant Water enkele strategische risico's: - Bescherming van de kwaliteit en kwantiteit van onze bronnen - Bedreigingen van de kwaliteit van het drinkwater - Leveringszekerheid - Betrouwbaarheid bezittingen (assets) - Incidenten en calamiteiten - Duurzame inzet - Krapte arbeidsmarkt - Arbeidsverzuim - Sociale veiligheid - Gezond en veilig werken - Digitalisering - Betrouwbaarheid informatievoorziening - Negatieve kasstromen en dalend weerstandsvermogen - Planning en controlcyclus - Fraude - Diverse wet- en regelgeving Brabant Water NV geeft tevens in het Jaarverslag 2023 aan dat het opgebouwde weerstandsvermogen van een dusdanige omvang is dat onvoorziene grote tegenvallers geen direct effect zullen hebben op de continuïteit van de onderneming. Gelet op het in 2023 door de Algemene Vergadering vastgestelde financieel beleid hebben de Aandeelhouderscommissie en de Raad van Commissarissen geadviseerd aan de Algemene Vergadering in te stemmen met het voorstel van het Bestuur om het resultaat van het boekjaar 2023 (€ 9,2 miljoen) toe te voegen aan de Overige Reserves teneinde het weerstandsvermogen te versterken, mede met het oog op de toenemende noodzakelijke investeringen in zowel de leidinginfrastructuur als in de waterwinning en –zuivering en de mogelijke toename van droogteschadeclaims.
Ontwikkeling	Niet van toepassing.

Grondexploitatiemaatschappij De Hoge Regt B.V.	*bedragen x € 1.000*
Partners	-
Openbaar belang	De grondexploitatiemaatschappij is een samenwerkingsverband tussen BPD Vastgoed en de gemeente Laarbeek met als doel het ontwikkelen van een bouwterrein voor de bouw van 230 woningen.
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Directie van de onderneming bestaat uit één medewerker van onze gemeente en één medewerker van BPD Vastgoed.
Eigen Vermogen 1-1-2024	2
Eigen Vermogen 31-12-2024	
Vreemd Vermogen 1-1-2024	3.306
Vreemd Vermogen 31-12-2024	
Resultaat 2023	nog niet van toepassing
Bijdrage Laarbeek	Geen bijdrage, gemeente is partner in de grondexploitatiemaatschappij. Partner voor 50%
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met andere grondexploitaties. Een gebiedsontwikkeling met een private partner die mede-eigenaar is, zoals deze, vergroot de expertise en verdeelt de risico's.
Ontwikkeling	Het project de Hoge Regt is opgesplitst in een westelijk en een oostelijk plandeel. Het oostelijk deel is in fase 2. Het westelijk plandeel is woonrijp gemaakt, de laatste woningen zijn zo goed als klaar. Fase 2 wordt momenteel uitontwikkeld. De loods in het gebied is inmiddels gesloopt, de steenuil heeft een alternatief woongebied ter beschikking. En wordt bouwrijp gemaakt. BPD start met een eerste deel van 18 woningen, die alle verkocht zijn.

Stichtingen en verenigingen Coöperatieve vereniging Dimpact	*bedragen x € 1.000*
Partners	Assen, Bodegraven-Reeuwijk, Borger-Odoorn, Borne, BWB Culemborg, BWB Tiel, BWB West Betuwe, Coevorden, Deventer, Duiven, Emmen, Enschede, Gemert-Bakel, Groningen, Haarlemmermeer, Horst aan de Maas, Kampen, Landsmeer, Leeuwarden, Leidschendam-Voorburg, Losser, Maashorst, Noordoostpolder, Oldambt, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Oost Gelre, Raalte, Roermond, Rotterdam, Twenterand, Velsen, Venray, Voorne aan zee, Vught, Waterland, Westervoort, Zaanstad, Zevenaar, Zwolle
Openbaar belang	In de coöperatieve vereniging Dimpact werken gemeenten samen om de publieke (digitale) dienstverlening naar de inwoners te verbeteren. Dimpact voert regie namens haar leden. Uitgangspunt daarbij is ontwikkeling van, voor en door lidgemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenten hebben allen een gelijke stem in de samenwerking.
Eigen Vermogen 1-1-2024	2991
Eigen Vermogen 31-12-2024	
Vreemd Vermogen 1-1-2024	4586
Vreemd Vermogen 31-12-2024	
Resultaat 2023	nog niet beschikbaar
Bijdrage Laarbeek	257
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.
Ontwikkeling	Dimpact richt zich in 2025 volledig op het realiseren van de opgaven van haar leden en op het realiseren van haar toekomstige strategie. Ze heeft momenteel geen groeidoelstelling voor ogen. Aan de ene kant richten ze zich op de opgave die gemeenten hebben om de e-Suite te vervangen door PodiumD. Dit is een platform voor digitale dienstverlening. PodiumD is uiteindelijk het platform waarop alle toekomstige producten van Dimpact landen. Aan de andere kant focussen ze zich op de doorontwikkeling van producten in haar portfolio die door Dimpact-leden worden afgenomen, zoals het ingekochte Burgerzaken. Dit doen ze langs drie lijnen: * Continu vernieuwen * Organisatieontwikkeling * Vaststellen nieuw strategisch kader

Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	*bedragen x € 1.000*
Partners	De 21 regiogemeenten werken in het Veiligheidshuis samen met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.
Openbaar belang	Het faciliteren van personeel en organisatie van het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (artikel 2-a van de Statuten)
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.
Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 721 ultimo 2022 (bron: Jaarrekening 2023)
Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 808 ultimo 2023 (bron: Jaarrekening 2023)
Vreemd Vermogen 1-1-2024	€ 318 ultimo 2022 (bron: Jaarrekening 2023)
Vreemd Vermogen 31-12-2024	€ 386 ultimo 2023 (bron: Jaarrekening 2023)
Resultaat 2023	€ 86 resultaat 2023 (bron: Jaarrekening 2023)
Bijdrage Laarbeek	€ 8
Risico's	Er ligt een risico in bedrijfscontinuïteit: wanneer er onvoldoende gekwalificeerd personeel is om de taken uit te voeren.
Ontwikkeling	De focus voor 2025 ligt op het verbeteren en borgen van de kwaliteit van de kerntaken (faciliteren en regisseren van casusoverleggen waar complexe domeinoverstijgende casuïstiek met een (hoog) veiligheidsrisico wordt besproken; het functioneren als expertisecentrum voor multidisciplinaire zorg- en veiligheidsproblematiek en als vraagbaak voor ketenpartners en professionals; het signaleren van relevante trends en ontwikkelingen en (strategisch) adviseren van bestuurders en sleutelpartners) en het professionaliseren van de organisatie als zelfstandig werkgever.

Stichting Bizob	*bedragen x € 1.000*
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Boxmeer, Cranendonck, Deurne, Eersel, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen, Oirschot, Reusel- De Mierden, Sint Anthonis, Someren, Son en Breugel, Uden, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre, Brainport Development, Dienst Dommelvallei, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2 gemeenten, GGD Brabant Zuidoost, KempenPlus, MijnGemeenteDichtbij, Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, Omgevingsdienst Brabant Noord, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, Werkorganisatie Cuijk Grave Mill en Sint Hubert.
Openbaar belang	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten bij het uitvoeren van diverse inkoopacties.
Bestuurlijke betrokkenheid	Onze gemeente heeft één zetel in het bestuur en één afvaardiging in de Vergadering van Aangeslotenen.
Eigen Vermogen 1-1-2024	363
Eigen Vermogen 31-12-2024	
Vreemd Vermogen 1-1-2024	359
Vreemd Vermogen 31-12-2024	
Resultaat 2023	nog niet van toepassing
Bijdrage Laarbeek	
Risico's	De aangesloten gemeenten en publieke organisaties zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie-tekorten.
Ontwikkeling	

Stichting Innovatiehuis De Peel	*bedragen x € 1.000*
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Someren, VNO-NCW Brabant Zeeland en Waterschap Aa en Maas
Openbaar belang	Het leveren van een proactieve, herkenbare en onderscheidende bijdrage aan innovatie en economische ontwikkeling van de Peelregio binnen Brainport.
Bestuurlijke betrokkenheid	Vanuit alle gemeenten die deelnemen in het Innovatiehuis neemt één bestuurder plaats in een stuurgroep. Vanuit het georganiseerd bedrijfsleven nemen hierin twee bestuurders zitting en vanuit het Waterschap één.
Eigen Vermogen 1-1-2024	nog niet bekend (stichting in 2022 opgericht)
Eigen Vermogen 31-12-2024	Nog niet bekend
Vreemd Vermogen 1-1-2024	nog niet bekend (stichting in 2022 opgericht)
Vreemd Vermogen 31-12-2024	Nog niet bekend
Resultaat 2023	Niet van toepassing
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van onze gemeente bedraagt € 130.000 per jaar.
Risico's	Risico blijft beperkt tot de ingelegde middelen.
Ontwikkeling	Er is een jaarlijkse bijdragen van € 130.000 per jaar en kan het Innovatiehuis zelf capaciteit inhuren en sturen op de diverse projecten.

4.7 Grondbeleid

In deze begroting is de financiële vertaling opgenomen van de grondexploitaties zoals bekend was (en gepubliceerd is) bij de Jaarrekening 2023. Tussentijds heeft er geen actualisatie of bijstelling van de grondexploitaties plaatsgevonden.

Grondnota 2024
De eerstvolgende actualisatie van de grondexploitaties vindt tegelijk met de behandeling van deze begroting plaats, te weten in de Grondnota 2024. In de Grondnota 2024 en de bijbehorende bijlagen vindt u onder andere de ontwikkelingen in de grondexploitaties, de financiële vertaling van die ontwikkelingen op grondexploitatieniveau en ook op portefeuilleniveau. Ook de resultaten van de nieuwe Monte Carlo risicoanalyse en de gevolgen voor de reserve Grondexploitatierisico zijn daarbij verwerkt.

Monte Carlo risicoanalyse
Overigens wordt de nieuwe Monte Carlo risicoanalyse wel meegenomen in de risicoparagraaf van deze begroting.

4.8 Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Met de komst van deze wet is het voor de overheid nog belangrijker geworden dat de informatiehuishouding op orde is en dat de organisatie zich bewust is dat alle informatie opvraagbaar is. Gemeenten zijn verplicht een paragraaf in hun begroting en jaarstukken op te nemen over deze wet.

Het actief publiceren van informatie zou mogelijk gemaakt worden door de landelijke voorziening Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Deze voorziening waar alle documenten van alle bestuursorganen op zouden kunnen worden gedeeld is stopgezet en hiervoor in de plaats is de Woo-index gekomen. In de Woo-index kunnen URL's/verwijslinks geplaatst worden met een verwijzing naar een webpagina. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het platform/ de pagina waarop de informatie daadwerkelijk gepubliceerd wordt. We volgen de ontwikkelingen om te komen tot een alternatief publicatieplatform om meer informatie actief te publiceren. Het actief openbaar maken van informatie is een complexe opdracht. Het vraagt naast de techniek, ook om aanpassing van processen, toegankelijkheid, toets privacy en opleiding medewerkers in de organisatie. Hieraan werken we samen met het intergemeentelijk team Gemert-Bakel en Laarbeek en binnen het samenwerkingsverband van Dimpact.

Veel informatie is al openbaar. Op onze website staan de organisatiegegevens, raads- en commissiestukken en collegebesluiten. Op de websites van www.overheid.nl en www.officiëlebekendmakingen.nl staan beleidsstukken, lokale regelgeving, vergunningen en andere besluiten.

Uitvoering in 2025

Voor de verbetering van de informatiehuishouding en de implementatie van de Wet open overheid richten we ons in 2025 op:

- Woo-contactfunctionarissen zorgen dat 80% van de Woo-verzoeken binnen 2 weken duidelijk en afgebakend zijn en binnen de termijn van 4 weken worden beantwoord.
- We onderzoeken op welk platform we actief informatie kunnen gaan publiceren.
- We zorgen voor bewustwording van WOO van medewerkers zodat openbaarheid een vast onderdeel wordt in de processen van de organisatie.
- We volgen de landelijke regels bij uitbreiding van de informatiecategorieën die actief openbaar moeten worden gemaakt.

5. Financiële begroting

In de financiële begroting wordt nader inzicht gegeven in de volgende onderdelen:

- Overzicht van de baten en lasten
- Financiële positie
- Overzicht per taakveld

5.1 Overzicht van baten en lasten

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Lasten	67.420	66.513	65.824	64.571
Burger en bestuur	6.655	6.674	6.664	6.663
Veiligheid	2.129	2.129	2.123	2.123
Woon- en leefklimaat	11.601	11.375	11.570	11.724
Economie en werkgelegenheid	3.494	3.548	2.617	1.023
Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	32.030	31.424	31.496	31.636
Financiën en bedrijfsvoering	11.511	11.363	11.353	11.401
Baten	67.827	64.846	63.440	62.114
Burger en bestuur	5.831	5.832	5.819	5.817
Veiligheid	110	110	110	110
Woon- en leefklimaat	1.550	1.550	1.550	1.550
Economie en werkgelegenheid	4.359	3.752	2.223	629
Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	5.800	5.906	5.923	5.923
Financiën en bedrijfsvoering	50.177	47.697	47.815	48.085
Saldo van baten en lasten	407	-1.667	-2.385	-2.457
Storting in reserves	-3.010	-689	-90	-90
Onttrekking aan reserves	1.312	744	794	784
Gerealiseerd resultaat	-1.292	-1.612	-1.681	-1.763

Uitgangspunten

In de nu voorliggende begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor 2025 met bijbehorend meerjarenperspectief 2026-2028:

1. De basis van het meerjarenperspectief is de gewijzigde begroting 2024 waarbij de raadsbesluiten zijn verwerkt tot en met de raadsvergadering van 26 september 2024. Daarmee zijn tevens de Kadernota 2025 en de Financiële rapportage 2024 in deze ramingen verwerkt.

2. In de begroting 2025 is in het meerjarenperspectief 2026-2028 uitgegaan van een constant loon- en prijspeil in zowel de uitgaven als inkomsten (o.a. de berekening van de Uitkering Gemeentefonds).

3. De subsidiestaat 2025 wordt samen met de begroting 2025 vastgesteld en de gevolgen hiervan zijn in gemeentelijke begroting verwerkt.

4. De loonindexering voor salarissen bedraagt +4,4% volgens de laatst bekende cao Gemeenten.

5. De prijsindexering van alle overige geraamde uitgaven en inkomsten vindt (tenzij andere contractuele afspraken) plaats met +2,2%.

6. Prognose aantal woonruimten:

1-1-2024	10.012 woonruimten	werkelijk
1-1-2025	10.067 woonruimten	(+ 55 woonruimten)
1-1-2026	10.193 woonruimten	(+126 woonruimten)
1-1-2027	10.386 woonruimten	(+193 woonruimten)
1-1-2028	10.631 woonruimten	(+245 woonruimten)

De geraamde ontwikkeling van het aantal woonruimten is het resultaat van de recent geactualiseerde woningbouw-prognose van onze gemeente.

7. Prognose aantal inwoners:

1-1-2024	23.223 inwoners	werkelijk
1-1-2025	23.333 inwoners	(+ 110 inwoners)
1-1-2026	23.585 inwoners	(+ 252 inwoners)
1-1-2027	23.971 inwoners	(+ 386 inwoners)
1-1-2028	24.461 inwoners	(+ 490 inwoners)

Uitgangspunt bij deze inwonersprognose is de ontwikkeling van het aantal woonruimten met een gemiddelde bezetting van 2 inwoners per woonruimte.

8. De stijging van de personeelslasten door periodieke verhogingen, bevorderingen en functiewaardering wordt jaarlijks geraamd op totaal € 25.000.

9. Rente voorzieningen o.b.v. contante waarde: 3%
Rente financieringsmiddelen: 1%
Rente nieuwe investeringen: 1%

10. De afschrijvingen van de huidige activa worden tegen dezelfde termijnen doorgerekend als in de begroting 2024. Nieuwe investeringen worden afgeschreven op basis van het gestelde in artikel 8 van de ‘Financiële verordening gemeente Laarbeek 2019’ ex artikel 212 gemeentewet, tenzij de raad anders heeft besloten. Aanvullend wordt hierbij rekening houden met een aangepaste afschrijvingstabel (raadsbesluit: 26 september 2024).

11. De toename van de opbrengst uit onroerende zaakbelastingen wordt in verband met nieuw- en verbouw gerelateerd aan de geraamde ontwikkeling woonruimten vermenigvuldigd met de gemiddelde WOZ-waarde vermenigvuldigd met ozb-tarief woningen eigenaar 2024. Dit resulteert in de volgende gemiddelde autonome stijging van de ozb-opbrengst:

2025	€ 21.000
2026	€ 49.000
2027	€ 75.000
2028	€ 95.000

De autonome stijging van de ozb-opbrengst van niet-woningen wordt buiten beschouwing gelaten.

12. Bij de doorrekening van de hoogte van het gemeentefonds wordt rekening gehouden met:
    - de gevolgen van de meicirculaire 2024 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK);
    - de ontwikkeling van het aantal inwoners;
    - de ontwikkeling van het aantal woonruimten;
    - methode constante lonen en prijzen voor de periode 2026-2028.

    Aanvullend zullen bij de besluitvorming van de begroting 2025 de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2024 gemeentefonds worden betrokken.

13. Voor incidentele onvoorziene lasten is de volgende financiële ruimte opgenomen:
    - budgetbevoegdheid raad € 15.000
    - budgetbevoegdheid college € 45.000

14. De opslag voor de overhead wordt op een consistente wijze toegerekend aan relevante taakvelden, gebaseerd op de toegeschreven directe personeelskosten. Het opslagpercentage overhead voor de begroting 2025 bedraagt 150,42%.

Incidentele baten en lasten

Onderstaand overzicht geeft een specificatie van de geraamde incidentele baten en lasten over de periode 2025 tot en met 2028.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
LASTEN	-2.597	-231	-50	-50
Programma 3 - Woon- en Leefklimaat				
De bijdrage bereikbaarheid Brainport wordt beschikbaar gesteld aan MRE waarbij onttrekking plaatsvindt uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve 'MRE Bereikbaarheidsmaatregelenpakket'.	-20	-50	-50	-50
Een eenmalige storting in de bestemmingsreserve Bereikbaarheidsagenda om toekomstige projecten te kunnen realiseren.	-1.500			
Onderzocht wordt op welke manier bibliotheek de Lage Beemden in de samenwerking met andere partijen het beste haar rol kan pakken bij de huiskamers, waarbij ook invulling wordt gegeven aan een toekomstbestendige bibliotheek. Daarvoor wordt een pilot uitgevoerd.	-20			
Intensief wordt samengewerkt in de Peel-regio in het grotere geheel van de MRE-regio om de ruimtelijke ordeningsvraagstukken in de komende jaren goed in te kunnen vullen. Om met elkaar goed standpunten te bepalen en ons deel daarin als Peelgemeenten ook de projecten en opgaven te realiseren waar we samen en iedere gemeente individueel voor staan, investeren we gezamenlijk in de professionalisering van de samenwerking, waaronder de aanstelling van een programmamanager voor de Peelgemeenten voor de duur van 3 jaar (2024 t/m 2026).	-56	-56		
Het betreft een inhuurbudget voor het maken van een inhaalslag op de projecten binnen de fysieke leefomgeving. Op basis van een analyse van de huidige projecten en de benodigde capaciteit wordt daarom een eenmalig bedrag gevraagd van € 550.000 welke gedekt wordt door een onttrekking uit de reserve exploitatiebijdrage ruimtelijke plannen.	-550			
Programma 4 - Economie en werkgelegenheid				
Het betreft een budget voor onderzoekskosten naar de haalbaarheid van een regionaal bedrijventerrein.	-100			

Programma 5 - Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs		
Op de kosten voor begeleiding van de planvorming voor het IHP (integraal huisvestingsplan) onderwijs kan op basis van de inschrijvingen op dit budget een besparing worden doorgevoerd.	15	
Programma 6 - Financiën en bedrijfsvoering		
Budget om te werken aan een toekomstbestendige organisatie die ons flexibeler maakt om in te kunnen spelen op maatschappelijke opgaven.	-50	
Het veilig kunnen onderhouden en gebruiken van onze maatschappelijke voorzieningen is sterk onderhevig aan de toenemende druk van wet- en regelgeving, ventilatie (lees corona en CO2), legionella, brandveiligheid, dakveiligheid, camerabeveiliging etc. Prioritering moet plaatsvinden in welke volgorde en snelheid dient te worden gehandeld.	-25	
Het betreft implementatiekosten van het nieuw financieel systeem.	-127	-30
Het betreft implementatiekosten als gevolg van het plan 'Informatiebeveiliging & Privacy' (IB&P).	-34	
Laarbeek staat aan de vooravond om het huidige dienstverleningsplatform eSuite te vervangen. Dit gebeurt in samenwerkingsverband Dimpact. Het nieuwe platform heet PodiumD. De voorbereidingswerkzaamheden zijn in volle gang en kunnen binnen bestaande capaciteit worden uitgevoerd. De start voor de organisatie brede invoering van het component 'zaak van het platform' staat gepland vanaf 2026. Hiervoor is extra capaciteit nodig voor projectleiding. De vernieuwing van een dienstverleningsplatform wordt gemiddeld een keer per acht jaar uitgevoerd. De inzet is dan ook incidenteel. Na afronding van het project worden de werkzaamheden in de lijnorganisatie uitgevoerd.	-15	-60
Het inbedden van privacywetgeving in de organisatie vergt de komende periode de nodige aandacht. In de afgelopen jaren zijn niet alle benodigde werkzaamheden uitgevoerd en/of afgerond. Voorbeelden hiervan zijn de externe audit voor de Wet Politiegegevens, het updaten van het verwerkingsregister en volgen van DPIA-procedures. De beschikbare 0,5 fte voor een privacy-officer is vooralsnog onvoldoende om het komende jaar onze processen op het gewenste niveau te brengen. Hiervoor zijn incidenteel middelen nodig.	-80	
De eisen die voortvloeien uit wet- en regelgeving van informatiebeveiliging worden steeds scherper. We moeten komende jaren maatregelen gaan treffen om aan de NIS2-richtlijnen te voldoen. De huidige capaciteit is niet voldoende om nieuwe wetgeving zoals de AI-wet te implementeren in onze bedrijfsvoeringprocessen en dit op juiste manier te monitoren. Vooralsnog gaan we ervan uit dat incidentele middelen nodig zijn om tijdig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.	-35	-35

bedragen x € 1.000	Begroting 2025	Meerjarenbegroting 2026	2027	2028
BATEN	-124	50	50	50
Programma 3 - Woon- en Leefklimaat				
De bijdrage bereikbaarheid Brainport wordt beschikbaar gesteld aan MRE waarbij onttrekking plaatsvindt uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve 'MRE Bereikbaarheidsmaatregelenpakket'.	20	50	50	50
Het betreft een inhuurbudget voor het maken van een inhaalslag op de projecten binnen de fysieke leefomgeving. Op basis van een analyse van de huidige projecten en de benodigde capaciteit wordt daarom een eenmalig bedrag gevraagd van € 550.000 welke gedekt wordt door een onttrekking uit de reserve exploitatiebijdrage ruimtelijke plannen.	550			
Programma 6 - Financiën en bedrijfsvoering				
Correctie korting hoogte algemene uitkering 2025 naar aanleiding van de meicirculaire 2024 gemeentefonds.	-694			
SALDO incidentele Baten & Lasten	**-2.721**	**-181**	**-**	**-**

Structurele reservemutaties

Onderstaand overzicht geeft per programma inzicht in de geraamde structurele onttrekkingen aan reserves en stortingen in de reserves over de periode 2025 t/m 2028.

bedragen x 1.000	Begroting 2025	Meerjarenbegroting 2026	2027	2028
Stortingen in reserves	-90	-90	-90	-90
Woon- en leefklimaat	-90	-90	-90	-90
Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs				
Onttrekkingen aan reserves	742	694	744	734
Burger en bestuur	4	4	4	4
Veiligheid	4	4	4	4
Woon- en leefklimaat	117	131	180	170
Economie en werkgelegenheid	60			
Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	428	428	428	428
Financiën en bedrijfsvoering	129	127	127	127
Totaal structurele reservemutaties	652	604	654	644

5.2 Financiële positie

Geprognosticeerde balans

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient elke gemeente een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren op te nemen. Deze balans geeft meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Daarnaast wordt deze balans gebruikt om de kengetallen bij de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing te berekenen.

bedragen x € 1.000	balans per 31 december				
ACTIVA	2024	2025	2026	2027	2028
Vaste activa	62.097	68.604	78.513	78.714	77.300
- immateriële vaste activa	401	428	400	1.371	1.527
- materiële vaste activa:	59.848	66.328	76.265	75.495	73.925
- financiële vaste activa	1.848	1.848	1.848	1.848	1.848
Vlottende activa	14.738	7.151	-2.739	-1.773	-1.193
- voorraad grondexploitatie	9.437	1.455	-466	500	1.080
- verliesvoorziening grondexploitatie	-2.273	-2.273	-2.273	-2.273	-2.273
- uitzettingen (looptijd < 1 jaar)	7.574	7.969	0	0	0
- liquide middelen	0	0	0	0	0
- overlopende activa	0	0	0	0	0
TOTAAL ACTIVA	76.835	75.755	75.774	76.941	76.107

bedragen x € 1.000	balans per 31 december				
PASSIVA	2024	2025	2026	2027	2028
Vaste passiva	76.835	75.755	73.565	70.888	68.278
- algemene reserves	16.854	16.889	16.924	16.959	16.994
- bestemmingsreserves	40.942	42.605	42.514	41.799	41.094
- voorzieningen	9.039	8.311	8.227	8.280	7.890
- vaste schulden (looptijd >1 jaar)	10.000	7.950	5.900	3.850	2.300
Vlottende passiva	0	0	2.209	6.053	7.829
- vlottende schuld (looptijd < 1 jaar)	0	0	2.209	6.053	7.829
- overlopende passiva	0	0	0	0	0
TOTAAL PASSIVA	76.835	75.755	75.774	76.941	76.107

EMU-saldo

bedragen x € 1.000		Geraamde realisatie	Begroting	
		2024	2025	2026
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+	-2.725	407	-1.668
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	-	-2.696	6.507	9.909
3 Mutatie voorzieningen	+	-701	-728	-84
4 Mutatie voorraden (incl.bouwgronden in exploitatie)	-	223	-7.982	-1.921
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-953	1.154	-9.740

Financiering

De financiering bij de gemeente Laarbeek geschiedt conform het Treasurystatuut. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

Reserves & voorzieningen

De volgende tabel geeft een overzicht van de ontwikkeling van de diverse reserves en voorzieningen over de periode tot en met 2028.

Verloop van de reserves en voorzieningen
Reserves en voorzieningen lijken ogenschijnlijk op elkaar. Het zijn beide spaarpotten voor toekomstige uitgaven. Er is wel een wezenlijk verschil. Reserves zijn eigen vermogen. Voorzieningen zijn verplichtingen waar de raad niet onderuit kan, vreemd vermogen dus.

Een reserve is een bedrag dat apart is gezet door de raad, maar waar geen directe verplichting voor bestaat. Dat geld kan de gemeente vrij aanwenden. Wanneer een reserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten van een investering (activareserves) dan is een reserve niet vrij aanwendbaar (bijvoorbeeld activareserve m.b.t. 'nieuwbouw sporthal').
De reserves worden onderscheiden in de algemene reserve en bestemmingsreserves.

Een voorziening is een apart gezet bedrag voor onvermijdelijke toekomstige uitgaven waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend zijn (bijvoorbeeld: onderhoud wegen).
Afhankelijk van allerlei omstandigheden zal dat vroeg of laat aan de orde zijn. De voorzieningen worden onderscheiden in onderhoudsvoorzieningen en voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico’s. De hoogte van de voorzieningen is gebaseerd op onderhoudsplanningen of op actuele berekeningen van de verplichting, het verlies of risico.

Reserves	Saldo	2025		Saldo	2026		Saldo	2027		Saldo	2028		Saldo
bedragen x € 1.000	ultimo 2024	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2025	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2026	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2027	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2028
Algemene reserves	16.854	35		16.889	35		16.924	35		16.959	35		16.994
Algemene reserve	16.854	35		16.889	35		16.924	35		16.959	35		16.994
Bestemmingsreserves	17.734	2.975	630	20.079	654	50	20.683	55	50	20.688	55	50	20.693
Reserve budgetoverheveling													
Reserve Volkshuisvesting	490			490			490			490			490
Reserve Bereikbaarheidsagenda	4.241	1.500		5.741			5.741			5.741			5.741
Reserve Bomenfonds	311			311			311			311			311
Reserve Recreatie en toerisme	36			36			36			36			36
Reserve Decentralisaties Sociaal Domein	1.222			1.222			1.222			1.222			1.222
Reserve Accommodatiebeleid	156			156			156			156			156
Reserve Duurzaamheidsfonds	374			374			374			374			374
Reserve Opleiden en ontwikkelen	37			37			37			37			37
Reserve Incidenteel nieuw beleid	27			27			27			27			27
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	82			82			82			82			82
Reserve Exploitatiebijdrage ruimtelijke plannen	779		550	229			229			229			229
Reserve Opvang urgente doelgroepen	400			400			400			400			400
Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied	1.689	50		1.739	50		1.789	50		1.839	50		1.889
Reserve Corona (Covid-19)													
Reserve Omgevingsfonds duurzaamheid	6	5		11	5		16	5		21	5		26
Reserve MRE Bereikbaarheidsmaatregelenpakket	1.130		20	1.110		50	1.060		50	1.010		50	960
Reserve Omgevingswet	718			718			718			718			718
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	180			180			180			180			180
Reserve Grondexploitatierisico	5.855	1.420	60	7.215	599		7.814			7.814			7.814
Afschrijvingsreserves	23.208		682	22.526		694	21.831		720	21.111		710	20.401
Afschrijvingsreserves	23.208		682	22.526		694	21.831		720	21.111		710	20.401
Totaal Reserves	57.796	3.010	1.312	59.494	689	744	59.438	90	770	58.758	90	760	58.088

Voorzieningen	Saldo	2025		Saldo	2026		Saldo	2027		Saldo	2028		Saldo

bedragen x € 1.000	ultimo 2024	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2025	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2026	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2027	Dotatie	Onttrek-king	ultimo 2028
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.453	1.922	2.696	1.680	1.986	2.034	1.632	2.060	1.983	1.709	2.135	2.503	1.340
Voorziening Onderhoud gebouwen	82	336	251	167	326	152	341	326	400	267	326	264	329
Voorziening Onderhoud schoolgebouwen	22	34	24	32	34	24	42	34	24	52	34	24	61
Voorziening onderhoud waterbeheer	5	168	5	169	168	306	31	168	5	194	168	305	58
Voorziening onderhoud speelvoorziening	74	56	54	76	58	55	79	59	56	81	60	58	84
Onderhoudsegalisatievoorzieningen wegen	2.271	1.327	2.362	1.236	1.400	1.497	1.139	1.473	1.497	1.115	1.546	1.853	808
Voorziening verliezen bouwgrondexploitatie	2.273			2.273			2.273			2.273			2.273
Voorziening grondexploitatie Baverdestraat LH	591			591			591			591			591
Voorziening grondexploitatie Klokkengieterij AR	566			566			566			566			566
Voorziening grondexploitatie D'n Hoge Suute MH	498			498			498			498			498
Voorziening grondexploitatie Beekse Akkers	618			618			618			618			618
Voorz. voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.700	52	150	2.603	52	150	2.506	52	150	2.409	52	150	2.312
Voorziening Wachtgeld/pensioen voorm. B&W	1.748	52	150	1.651	52	150	1.554	52	150	1.456	52	150	1.359
Voorziening verlofsparen	952			952			952			952			952
Voorzieningen voor derden beklemde middelen	3.885	255	113	4.028	101	40	4.089	122	50	4.162	127	51	4.238
Voorziening Egalisatie rioolheffing	3.885	255	113	4.028	101	40	4.089	122	50	4.162	127	51	4.238
Totaal Voorzieningen	11.312	2.229	2.958	10.584	2.140	2.224	10.500	2.235	2.182	10.553	2.314	2.704	10.163

Totaal Reserves en Voorzieningen	69.108	5.240	4.270	70.078	2.829	2.968	69.939	2.325	2.952	69.311	2.404	3.464	68.251

5.3 Overzicht per taakveld

bedragen x € 1.000		Begroting 2025 Lasten	Baten	Saldo
1	Burger en bestuur	-6.655	5.831	-824
0.1	Bestuur	-1.882	10	-1.872
0.2	Burgerzaken	-884	492	-392
7.2	Riolering	-1.833	2.788	955
7.3	Afval	-2.056	2.541	485
2	Veiligheid	-2.129	110	-2.020
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.583	81	-1.501
1.2	Openbare orde en veiligheid	-547	28	-518
3	Woon- en leefklimaat	-11.601	1.550	-10.051
2.1	Verkeer en vervoer	-3.251	215	-3.036
2.3	Recreatieve havens	-5		-5
3.4	Economische promotie	-237	155	-82
5.4	Musea	-22	1	-20
5.5	Cultureel erfgoed	-104	18	-86
5.6	Media	-400		-400
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.911	63	-2.848
7.4	Milieubeheer	-2.934	447	-2.487
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.449	107	-1.342
8.3	Wonen en bouwen	-287	543	256
4	Economie en werkgelegenheid	-3.494	4.359	866
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-21	45	23
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-60		-60
3.1	Economische ontwikkeling	-551		-551
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-766	1.234	468
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-46	60	14
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-2.049	3.020	971
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	-32.030	5.800	-26.231
4.2	Onderwijshuisvesting	-290		-289
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.176	140	-1.036
5.1	Sportbeleid en activering	-611	475	-136
5.2	Sportaccommodaties	-1.224	192	-1.033
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-196	14	-182
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-3.889	747	-3.142
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-1.182		-1.182
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-2.168		-2.168

6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-404		-404
6.3	Inkomensregelingen	-7.708	4.228	-3.480
6.4	WSW en beschut werk	-2.474		-2.474
6.5	Arbeidsparticipatie	-122		-122
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-1.285	3	-1.281
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-1.437		-1.437
6.712	Begeleiding (WMO)	-561		-561
6.713	Dagbesteding (WMO)	-186		-186
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-2.724		-2.724
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-741		-741
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-1.852		-1.852
6.791	PGB WMO	-111		-111
6.792	PGB Jeugd	-193		-193
6.82	Geëscaleerde zorg 18-			
6.821	Jeugdbescherming	-419		-419
6.822	Jeugdreclassering	-30		-30
7.1	Volksgezondheid	-1.048		-1.048
6	Financiën en bedrijfsvoering	-11.511	50.177	38.667
0.4	Overhead	-11.395	178	-11.217
0.5	Treasury	-79	117	38
0.61	OZB woningen	-4	4.223	4.219
0.62	OZB niet-woningen		2.400	2.400
0.64	Belastingen overig		27	27
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		43.232	43.232
0.8	Overige baten en lasten	-32		-32
	Geraamd saldo van baten en lasten	-67.420	67.827	407
0.10	Mutatie reserves	-3.010	1.312	-1.698
	Geraamd resultaat	-70.431	69.139	-1.292